

8658

రాధికా సాంత్వనము

ముద్ద వ శ ని ప్పి నీ త ము.

ప్ర కా శ కు లు,

శ్రీ నత్యనారాయణ పబ్లిషింగ్ హౌస్.

రా జ మం డ్రి.

చండితులైన మెంబర్లకు మాత్రమే.

వెల ఒక రూపాయి.

రాధికా సాంత్వనము.

ముద్దు పళని ప్రచీతము.

శ్రీ కాళకులు

శ్రీ సర్వనారాయణ పబ్లిషింగ్ హౌస్.

రాజమండ్రి.

పండితులైన మెంబర్లకు మాత్రమే.

వెల ఒక రూపాయి.

రాజమహేంద్రవరమున
శ్రీవేణు ఆర్ట్స్ ముద్రాక్షరశాలయందా
ముద్రింపబడియె.

కాపీలు 500.

శ్రీరస్తు.

(ఇళాదేవీయ మనునామాంతరముగల)

రాధికా సాంత్యనము.

—♦ ప్రథమా శ్వాసము ♦—

ప్ర

లఁ జెలంగురాధకను

జెల్వరొని నిల్ల రూపురేఖలన్

బోలుదు రేపడంతు లన

మోహపుటాలిని నిప్పు డెన్నెదో

హాళిని నిన్నుఁ గూర్చి యని

యల్గినయచ్చెలిఁ గొంగరించుగో

పాలునిఁ జిన్నికృష్ణునిఁ గృ

పాళునిఁ గొల్తు నభీష్టసిద్ధికె.

సీ. రహి ముద్దుటడుగులు ♦ రాజీవములఁ శేరఁ

బ్రపవముల్ తాఁజేటి ♦ వగలఁ బోగ

సరసోహకాండమాల్ ♦ సౌకర్య మేపార

లేఁగొను సింగంపు ♦ లీలఁ జీరఁ

జనువభుల్ త్రిక్రమి ♦ సౌజన్యమునఁ జేజి

భుజము లారామతా ♦ స్ఫూర్తిమీఱ

రమణీయముఖకాంతి ♦ రామచంద్రునిఁ జేరఁ

జిరునవ్వు బలుతెల్వి ♦ గరిమఁ గోరఁ

సీ. గీ. గమ్మఁగవ శ్రుతిలంఘి యై ♦ కలిమి గులుకఁ

దనరుమధురాధరము కల్గి ♦ తనమాచిల్కఁ

జెలగుశుకవాణి యక్ష్మిణీ • జలజపాణి

భావభవుమాత సంపద • లీవుఁ గాచి.

2

చ. నెఱిగమనంబు నేటియును • నిక్కునకుంగవ మీదిపాదమున్

కరుణను శేషభోగియు న • గంబులు నాచిమకూర్చునాజ మై

వఱలగఁ బొల్పుగంధవతి • భామ మనూహగరూపస త్వత్తన్

నరకుని గాంచి పెంచుగతి • నన్గృహ సేవ్యమైచోమఁ గావుతన్

3

ఆ. వె, శ్రీనివాసుఁ డైన • శేషుని భజియించి

ఘనశరీరుఁ డైన • గరుఁడుఁ బొగడి

యఘవిచారి డైన • పారినయూపతి నెంచి

పరమనూరిజనులఁ • బ్రస్తుతింతు.

4

మ. క్షీతి వాల్మీకిపరాశరప్రియునుత • శ్రీకాళిదాసాచలం

స్మృతనిద్యుక్తివిత్తాజ్ఞలం బొగడి భ • క్తన్ చన్నయాచ్యుండు న

నృతి యాతిక్కన సోమభాస్కరులు శీర్షి • నానుండు భీముండునా

గృతు లౌనాంధ్రకపింద్రులం డలఁతు యు • క్తిన్ మర్కటశ్రీరాధాక్షన్.

తే. గీ. పాత్తిమున నుండుశల్కంబు • చెత్తిచెచ్చి

శ్యాప్రయ్యుక్తిని గొని భేష • జంబు నేయు

గ దగునాత్మేపజీవక • కవుల దిష్టి

జనదు కృతుల నమంగళ • జనులు వాడు.

5

చ. చెలువుగ బూర్వసర్కవులు • చేసినకబ్బము చెన్నయఁడిగా

జెలిమిని నీకృతిన్ గణన • నేతుచె నత్కవు లాదు కేయో

భలి కయికోందు చెట్లనిన • బద్ధపుఁడనియ నానుకుమ్మెదన్

పులిని హసించకే యితఁ • పుష్పమరందము లోలి గ్రోలనే.

6

వ. అని యిట్లుచేపతా ననుస్కారంబును, గవీసత్కారంబును, గుకివీతిరస్కారంబునుంగావించి యెఱియేనియు నొక్కశృంగార ప్రబంధంబు నిబంధింపందలంచి హరివాసరంబున శ్రీహరింబొగ్గించి మన్నితాంతంబున నిదురింపుదున్న నన్నితాంతంబున.

నీ. కటిఁ జుట్టి కట్టిన • కనకాంబరముతోడ

మెఱుఁగుచామని కాదు • మేనితోడ

నాసికతుడఁ గలు • నవమా క్తికముతోడ

చిగిరికమ్మరిబొట్టు • మొగముతోడ

గరుడాశముఁ జిల్లు • కన్నుఁదమ్మలతోడఁ

నెమ్మి కెక్కుతురాయి • నీటుతోడ

గుడిగని వెన్నాడు • కుసుమపుంజముతోడ

బంద్రినూర్యాదిభూ • మాలితోడ

తే. గీ. బ్రతి యెఱుంగని దివ్యరూ • పంబుతోడ

సాగసు గనుపించు మవ్వపు • సాంపుతోడ

రాధికామణికైదండ • గమణఁ బూని

చిన్నికృష్ణుండు కలను బ్ర • సన్నుఁ దయ్యె.

9

తే. గీ. బల్లు గనుపట్టునతని • నేనెలమిఁ గాంచి

లేచి సాహంగవందనం • బావఁడప

శౌరి నను జూచి మేమగం • భీకరవము

దవరఁగఁ బల్కెఁగరుణామ్మ • లెంబు లొల్కె.

10

తే. గీ. చిన్నికృష్ణుండ నే నాదు • చిత్తమునకు

సమ్మతందైనరాధికా • సాంత్వనంబు

తగి నొనర్చు మదియాంకి • లెముగ నీవు

లలితగుణాపేటి శ్రీమగ్దు • పరనిబోటి.

11

వ. అని యానతిచ్చి యంతరాసుండుగుటయు నేనునిదుక మేల్కొంచి యీశుభ స్వప్నంబైవైతితోడన్నవించెదనని యూహించి యూభయవేదాంత స్రుతిశాసనాచార్యుల యను నిరుపని. మార్గాగ్రాంతభీర్య భుక్యుండును దావంధ్రవంశగిరికిఁగ్రంథ మహాశుండలుండును బాలితఛత్రమండలండును. పరుమలతాతాచార్యవర్య కలకలకపారావారతానా ధానుండును మదియపూర్వజన్మతపశ్శలసారుండును, సుగుణాభిరాముండునగు నీగ రామవరణిక స్వామిమని సన్నిధానంబునకరిగి సాహంగవందనప్రణామంబు లాచరించి నిత్యైకాత్మంబునుం గాంచి యీశుభస్వప్నంబు విన్నవించినఁ దత్సన్నిధానంబునంగల నకలకరావలభులగువిద్యజ్ఞుఁడయింబున న్నవలొకించి సాక్షాచ్ఛ్రియన్నారాయణాప గావతారం డగునీరఘువర్ధనుఁడగురాజవంశంబు లాశ్రయించినదాన వగుటంజేసి దేవ శేవుం డగు శ్రీకృష్ణదేవుండు సాక్షాత్కరించె నీన నీకు నిధిఃక్రేయఃపాత్రిస్తే యగు నాయునుం గాక.

12

నీ. ఏరాజు కవలయం • బెల్ల గంజిలఁ జేసి

వైవాత్యకాఖ్య ని • స్పృలుఁ దలెర్చు

నేలోకపాంశవుం • డిలఁ దమంబు లడంచి

చక్కవ్రహ్మదంబు • సంఘటించు

శేషునుఁడు శరంబు ♦ లేవేళఁ గురియించి
 కరవాహినుల నెల్ల ♦ ఘంగవతియ
 నేయాశుఁ డాగ్యావ ♦ నాయత్తమతిఁ గాంచి
 కీర్తింప సర్వజ్ఞ ♦ మూర్తి యాను
 తే. గీ. వాఁడు సృపమాతుఁడే రఘూ ♦ ద్వహదయాశ్ర
 వాహవర్ధితభోసలా ♦ న్యయపయోధి
 సోమతోశకేంద్రవఁతనూ ♦ జుండు శ్రీశ్ర
 తాపసింహాక్షమాపాల ♦ తల్లజుండు.

13

నీ. తనయార్యనుతమహా ♦ దార్యవిస్ఫురణంబు
 లేఖుఁడ బండ్లిగి ♦ లింపఁ జేయఁ
 దనరామభక్తిశ్రు ♦ ధానమానసశుద్ధి
 నాడదు వెలవెల ♦ బాఁటఁ జేయఁ
 దనసర్వవిద్యావ ♦ ధానమేఘాస్ఫుర్తి
 పన్నగేంద్రునితలల్ ♦ వంపఁ జేయఁ
 దనయభ్యేగభీగ ♦ తానారతఖ్యాతి
 యంబోధి ఘంగవా ♦ టందఁ జేయ

తే. గీ. నమర శీతాద్రనేగుమ ♦ న్భావనీత
 లాంతర నిరంతరయశోవి ♦ లాసభాస
 మానభోసలతోజరా ♦ ణ్మణిమత్ర
 తాపసింహేంద్రమాళి ♦ శ్రతాపహేళి.

14

తే. గీ. ఆమహారాజకృపఁ జెంది ♦ నట్టిసిక్కు
 నిట్టిభాగ్యంబు లడ్చితం ♦ బేమి తెల్పు
 సార మగునీడువిస్తార ♦ చర్యలెల్ల
 వినుము వినుపింతు మని యిట్లు ♦ లనిరి కరుణ.

15

నీ. శ్రీరఘణోపచ ♦ శిఖరాగ్రముల నేవి
 చిగురుబొంపంబు లై ♦ జగి చెలంగు
 ప్పరరిపుబ్రహ్మాది ♦ మకుటంబులం దేవి
 పద్మరాగంబు లై ♦ పగ్గిభ లాసంగు
 మానిరాజ్యావస ♦ మానసంబుల నేవి
 కమలవనంబు లై ♦ ఘన మెసంగు

జిరతరశ్మతివధూ • సీమంతముల నేవి

యరిదికుంకుమపట్టు • లె వెలుంగు

తే. గీ. నట్టిసర్వజ్ఞ మూర్తిశ్శం • గాగ్రనటన

వటుతనకృమత్రిజగతి • పావనపు

తీతచాత్రమరధునీ • తిలకజన్మ

పదము లనుపమశీవిష్ణు • పదము లమరు.

16

తే. గీ. ఆమహీనాథునదపద్మ • మందు బుట్టి

మరుచిరఖ్యాతిఁ గనె నీతి • నూర్చిజాతి

దాన నయ్యావయసెలంగె • దానకర్ణు

డితఁడెయంచని జనులెల్లఁ జతురుడగుచు.

17

తే. గీ. ఆతఁ డెంతయు గాంచె జెం • గాతివలన

నతుల యగుముద్దుతంజనా • యకిని బ్రేమ

నాడి బొంకనివాని ము • త్యాలుఘనుని

తంజనాయకి వారలఁ • దట్టు గొనియె.

18

కం. ఆల తంజనాయకీమణి

శ్రీమియుఁ జెలిమియు గణింపఁ • గాఁ దర మగునే

తెలివో గెలివో వలపుల

చెలువన్ గెలువన్ దలంచుఁ • జెలువముచేతన్.

19

నీ. వీణ వాయిచెనా • వివిధచిత్రార్చిత

ప్రతిమలెల్లను తలల్ • పరఁగనూచు

తీవి నటించెనా • దేవలోకపురంధ

కొంచక యశాదల • వంచుకొనుచు

గానఁబు వినిపింపఁ • బూనెనా యామహో

గిరిరాజ మైనను • గరగిపోవు

సభల మాటాడెనా • చల్లగా బిన్నీరు

చిలికినలేరను • జెలువు మీర

తే. గీ. నని దొరాదొర లెన్నగా • ఘనత కెక్కి

పోడచేడెలలో నీడు • జోడు లేక

తెగుణజేటి నివ్యసాం • దర్యవాటి

యతను మదఘోటి తంజనా • యకివహూటి.

20

కం. ఆరాజవదన పోషగ

నానీమణి ముగ్ధురంజ • నాయకి ముత్యాల
భీరుడు, కైలసి కుంతియు

నారాయ నమోస్తుతముల • ననుకూలముగాన్.

21

కం. ఆలముగ్ధురంజనాయకి

నలు వందెను గలిమి దంజ • నాయకి యనగా
వలపులదొంగ యైనను గని

వలపులు గొనువట్టిమేని • వలపులు కలగన్.

22

సీ. హరిచేతన కాదు • తీరిచేతను గూడ

శశిశిఖ నెంతయు • జక్కడను

హరిచేతన కాదు • రూపుచేతను గూడ

హరిదీపిలాసంబు • నొప్పులందు

గోరుచేతన కాదు • సౌరుచేతనుగూడ

హరిదినోదంబు • నాటజిందు

దరుకుచేతన కాదు • దీనికుచేతను గూడ

హేమాతిశయమున • హీన మెందు

సీ. నని కవుల మెచ్చు చనకెన్ • య్యోగ మెచ్చు

నన్నిటను జూగ నకల వి • ద్యోక్తవీణ

మేటిమరుమితి యింతుల • మేలుబంతి

హరిగుణ మునుతెంచెన్ • యకిమిటన్.

23

క. ఆలముగ్ధురంజనాయకి

ప్రేమను గని కనియొర దీప • విరి బడన్ ననన్

భూమికు తెంచ దగునఖ

రాధాద్భుతమగుణమణి • రామామణినిన్.

24

సీ. ఏరాను కట్టించి • యిడె నగ్రహారంబు

పుడమి రామాంబాఖ్య • పురమనంగ

నమః శివాయ • వ్యాలయం బొనరించి

తెము గాగ శివుడు • తిప్ప శేస

నెంచి యేళ్యుల పె • ట్టించె నండనవని

కొలు శేనిమిరు తెలి • కొమరు మిగుల

సేమాస్య జీవనం • దైనేత తటాకంబు

ఘటియించె సేతుమా • గంబునఁడు

తే. గీ. మేటి యెవ్వతె గండర • కోటలోన

మఱియు నిత్యాన్నదానాది • మహిమలంది

పార్వతీశులనిత్యోత్స • వములొనర్చె

నట్టిరామామణిఁగూటి • నలవె పొగడ.

25

సీ. ముదమొప్పు దనగోమ • మోము గావించినవాడె

తేజ మొందిన రాజ • రాజుగాఁగ

బ్రతి లేనితనకటి • ప్రతిమజెందినవాడె

తెఱ గొందుభూతలా • ధిపుడుగాఁగ

గొమ రొప్పు దేవగద్దీ • గుబ్బు లంటినవాడె

నిరుపమ దుర్గాధి • సేత గాఁగ

నలుపు మీతినతన • నాభిచేకొనువాడె

వైభవోన్నత చక్ర • వర్తిగాఁగ

తే. గీ. జెలఁగుకలిమియుఁ జెలిమియుఁ • జెలివి గలిగి

కళ్ళయుఁ జెలువము తరుకును • దెరుకు నరుకు

చెలుపు గులికడువలపుల • సాలపు మిగుల

మిగులు రామావధూటి యన్ • నుగుణపేటి.

26

సీ. నారదుండలవిష్ణు • వామకీర్తనభక్తి

నీరదుండోదార్య • సారయుక్తి

రాముఁ డద్భుతదయా • రసనిరంతరబుద్ధి

సోముఁ డంచితకళా • సుప్రసిద్ధి

రారాజ భీమవి • క్రమనికారస్ఫూర్తి

భోజరాజ కళాశ్రు • భూతకీర్తి

జిహ్మఁడువైభవ • శ్రీవిలాసఖ్యాతిఁ

గృహ్మఁడుభరతకా • స్త్రీయజాతి

తే. గీ. ననఁగ నను వొందు బ్రహ్మ వి • ద్యావ్రవీణ

సరసతిరుమలతాతయా • చార్యపాద

తోయరుహమత్ర చంచరీ • కాయతాత్మ

పాలితాక్రీతజనుఁడు ము • త్యాలుఘనుఁడు.

27

శ్లో. గీ. అట్టిమత్యాలనుడు తాఁ ♦ జెట్టఁ పట్టఁ
దనకు యనుకూల యగునట్టి ♦ ధర్మవత్తి
యొనటంచును మానితా ♦ నూననుగుణ
వేటి మేటివహుటి శ్రీ ♦ హాటిబోటి.

28

శ్రీ. శ్రీలక్ష్మణమన ల ♦ క్షీని సాటి యన వచ్చు
జంచల యై ధాతి ♦ మించదేని
వైభవంబున శచీ ♦ వనిత నీ దన వచ్చు
బలుగాకిపుత్రులఁ ♦ బడయదేని
భూతిపెంపున కైల ♦ పుత్రి బో దన వచ్చు
విభుమేను సగము గా ♦ వింపదేని
నిశ్చలక్షమధారు ♦ ణిని సరి యన వచ్చు
బతులను లెక్కఁడ్రొ ♦ బడయదేని

శ్లో. గీ. యనఁగ ననువసునకలగు ♦ కాభిరామ
యగుచు బాంధవజనకోటి ♦ యభివలంస
సాంపుమీఱఁగఁ దెం పెక్కు ♦ సంపదాఘ్య
హరిగృహవాటి శ్రీహాటి ♦ యన్వహుటి.

29

శ్రీ. సాహిత్యవిద్యావి ♦ కారద కారద
యై మద్దుపళని నా ♦ నమరునిన్ను
గురుతరందై తగు ♦ గుణగణ ప్రాధివే
లాయుతుం డైనవే ♦ లాయధాఖ్యు
భరతభావాభావ ♦ భావజగురుడు నాఁ
గొమరుఁ జెందెడుమద్దు ♦ కొమరువరుని
రూపవిభ్రమకళా ♦ రూఢి నెంతయు రతీ
దేవి యాముదుల ♦ క్షీవహుటి

శ్లో. గీ. బుద్ధి నల్లారు ముద్దయిన ♦ ముద్దుయాధ్య
దీటు లేనట్టివద్యావ ♦ తీలలామఁ
డెలివిమీఱు రామస్వామి ♦ నెలమి గాంచె
మేటిముత్యాల హాటివ ♦ హుటివలన.

30

కం. చెలసితివి వాఁలోన

నెల్లిచుక్కలలోన జెల గు ♦ నెలరేక యనఁ

లలితకళావిభవంబులు

వలసొప్పుగ మేటిముద్దు • పథనివహుటి.

31

సీ. ఏనాతి నీరీతి • నెంతో భక్తి చెలంగ

వ్రాయించె జయధాటి • రావకోటి

ఏనారి నీదారి • నెలమివిద్యచ్చేజి

దనియించె నెర మెచ్చి • ధనమలిచ్చి

ఏకల్కి నీపోల్కి • నిలగీర్తి గైకొనె

గబ్బములో చేనంది • ఘనత జెంది

ఏదాల నీలీల • నిటు దొరానొరలచే

బొగ జొందె గడిదేటి • పాలుపుమారి

తే. గీ. తలఁచ నేధీర నీమేర • దాతయార్య

పాదముల వ్రాలె మది నెంచి • ప్రస్తుతించి

కలరె నీసాటి ముత్యాలు • కన్నమేటి

ప్రబలగుణపేటి శ్రీముద్దు • పథనిబోటి.

32

సీ. చె న్నొందురంభ గా • కున్నచోను బ్రితాప

సింహేంద్రునిపెంపును • జెంద నేల

ప్రతి లేనియలకల్ప • లలిక గాకున్నచో

లలి ముద్దులక్ష్మితో • బుట్టనేల

తగుదివ్యసుగుణర • త్నంబు కాకున్నచో

ముత్యాలలోనుండి • పాదల నేల

యిల నుగంధ ప్రద • మిదియె కాకున్నచో

శ్రీనివాసప్రాప్తి • జెలగ నేల

తే. క. వీకగల చంద్రరేఖయె • కాకయున్న

లలితసకల కళాప్రాధి • వెలయునేల

యని పొగడ మేటియె మీతె • నతనుభూటి

భవ్యవాగ్ధాటి శ్రీముద్దు • పథనిబోటి.

33

ఉ. పున్నమిచందమామ కెన • బోలుముఖంబు ముఖానురూప మా

తిన్ననివల్కు పల్కులను • దేరిన సద్దయ సద్దయారసో

త్పన్నపుజుపు చూపున ధ్రు • పంబగునీవియు సామ్యులౌచు మే

న న్నులు వొంద నొప్పు నర • నాధులు మెచ్చగముద్దులక్ష్మియన్.

కం. పద్మారి గేరుమోమును

బత్మాస్త్రుడు గోరుగో ము ♦ బలునాల్ గన్నుల్

పద్మాళి దూఱు నవ దగి

పద్మావతీరీతి దనరు ♦ బద్మావతియున్

35

సీ. ఘటియింప నేర్తువు ♦ కవనజాతు లెఱింగి

పలుకులకల్కి వె ♦ లెల్లనఁ బార

నీయఁగా నేరుతు ♦ విలగోరిన వరాలు

నగరాజు నుకుమారి ♦ సగముగాఁగ

చెల్లింప నేర్తువు ♦ చెప్పినరీతిగాఁ

గని దొగవదీ సతి ♦ కానకేగ

నటియింప నేర్తువు ♦ నవరసంబులనంటి

తగురంభ యనిమివ ♦ త్వము వహింప

తే. గీ. నీదె మఱి యుక్తి పరికింప ♦ నీదశక్తి

నీదె నెరవద్దు నరయగా ♦ నీదె ముద్దు

సరసముగాఁ జేసి రాధికా ♦ సాంత్వనమ్మా

భక్తి హరి కిమ్ము శ్రీముద్దు ♦ పళనిబోటి.

36

వ. అని నియోగించిన నేనును బ్రబంధనిబంధనోద్యుక్తవై.

37

—♦ మ వ్యం త ర ము లు ♦—

కం. శ్రీకృష్ణజేవునకు గరు

జాకరచారిత్రవిలస ♦ దనుభావునకున్

గోకులజ ప్రియభావున

కాకృతితేజఃబరార్థ ♦ హంభావునకున్.

38

కం. కాన్తుభయ్యుతివిస్తృతన

క్షుప్తలునకు భక్తలోక ♦ సంరక్షకుతా

నిస్తులునకు శ్రుతిమస్తక

వాస్తునకు సమస్త విబుధ ♦ వరవస్తునరున్.

39

కం. శౌరికి జనవాంఛితసహ

కారికిఁ బాండవకులోప ♦ కారికి వచలో

ద్ధారికిఁగలికలుషాఘవి

దారికి దనుజేంద్రమదమ ♦ తంగజహరికిన్.

40

కం. అరునమదనాభ్యానున

కర్జునకరకాంతిమంద • హాసున కతిభ

కర్జునకృతసహవానున

కర్జునవానునకు ద్వార • కావాసునకున్.

41

కం. కరుణాపరిష్కృతకున్

బరమమనిప్రకరహృదయ • పరిష్కృతకున్

గురుకులగిరిజిష్కృతకున్

జిరగుణయుతవిష్కృతకున్ • శ్రీకృష్ణకున్.

42

ప. అంకితంబుగా నాయొనర్చు బూనినరాధికాసాంత్యనం బను శృంగార
ప్రబంధంబునకు గదాక్రమం బెట్టి దనిన.

43

కం. శ్రీవనితావరశుభ్రయ

శోవారిధిపూర్ణచంద్రు • శుకయోగీంద్రున్

భావించి చూచి జనక

ష్రావరుఁ డిట్లనియె భక్తి • సంభ్రమపరుఁడై.

44

సీ. మునినాథ మును నేను • బొందుగా పారికథ

లీనమలవిందుగా • వింటి నందు

నందుతోబుట్టు గో • విందుని కత్తయై

వరగుణాకర యన • వజ్రులరాధ

తా నెత్తి పెంచఁగాఁ • దగునిశాసతిమీఁద

వడి నేల బలుకారు • బారుచేసి

గోపాలదేవుఁడై • గోపించె నపు డెట్లు

దక్షిణనాయకా • ధృత్యుఁడైన

తే. గీ. దేవకీనూనఁ డానారి • దీరు దీఱఁ

దీరుగా నేలె నవియింపు • దేఱునటుల

నాన తీవయ్య బహుసావ • ధానమతిని

విని కృతార్థుఁడ నయ్యెద • విమలహృదయ.

45

కం. అన విని శుకయోగీంద్రుఁడు

వనజాక్షుని దివ్యపాద • వనరుహయుగళిన్

దనివారఁ దలఁచి యిట్లనెఁ

గనులం దానందబాష్ప • కణములు దొలుకన్.

46

సీ. ఏవంకఁ జూచిన ♦ నేణీవిలోచనా

రతికూజితార్థబీ ♦ రావచయము

లేచాయ జూచిన ♦ నిందులించానా

వల్లకీవాదన ♦ జైభవంబు

లేతావు చూచిన ♦ నిభరాజశామినీ

సంగీతసాహితీ ♦ సంభ్రమంబు

లేదిమ్మ చూచిన ♦ నిందనీలాలకా

భరతశాస్త్రోక్త భా ♦ వాభినయన

లే. గీ. లెందు జూచిన గోపికా ♦ బృందగీత

మదనగోపాల నత్కథా ♦ మహిమ లలర

సంగభవమలరంగ మై ♦ రంగుమీఱు

బహుతరస్త్రిలతోడ వ్రే ♦ పల్లెవాడ.

47

లే. గీ. అందు జెన్నొందు నందుని ♦ మందరమున

వాస మైయుండు గొన్తుభో ♦ ద్యాపీతుండు

దానవివిదారి యిప్పహృ ♦ త్రాపహరి

భవ్యగుణపాళి మదనగో ♦ పాలమాళి.

48

లే. గీ. కువలయామోదంబు ♦ గొనవచ్చునశ్రీరత్న

నిశికాంతుఁ డగుట సం ♦ దియము గలదె

కమలా భిరుచిహేతు ♦ కంఠైనతేజంబు

దినవాధుఁ డగుట సం ♦ దియము గలదె

దానవారిసమ్మది ♦ దనరించునస్త్రుంబు

దేవేంద్రుఁ డగుట సం ♦ దియము గలదె

హంసాహితశ్రీల ♦ నలరారు నెమ్మేను

నీలాబ్ధ మగుట సం ♦ దియము గలదె.

లే. గీ. యనకరదభోషలాలన ♦ గనుపదంబు

లంఘజాతంబు లన సంది ♦ యంబు గలదె

యని తనుగురించి బుధజను ♦ లభినుతింప

కీవిఁ దళుకొత్తు శ్రీకృష్ణ ♦ కేవుఁ డనఁగ.

49

సీ. సవరంపు పరువంపు ♦ సవరంపురుచి నింపు

నెరిసాంపు గలజంపు ♦ కురులతోడ

నలువొందు నెలలందుఁ ♦ గళలెందు దగఁజెందు
 తొగవిందు జిగిఁజెందు ♦ మొగముతోడ
 నునుదమ్ములను దిమ్ము ♦ లను నిమ్ములనయమ్ము
 గనునొమ్ము సిరిగమ్ము ♦ కనులతోడ
 నొగిఁ బ్రబుబ్బిరిరబ్బు ♦ ననువొమ్ము బిగి నుబ్బు
 లనుద్రొబ్బగనలబ్బు ♦ తనువుతోడఁ

తే. గీ. దనర ప్రేవల్లలోఁ గల ♦ తలరుఁబోండ్లు
 పారికపటచర్యలకు మోహి ♦ తార్త్ర లైరి
 యొప్పుడును జేరి మెప్పించు ♦ చొప్పుఁ జాచి
 వదులు పూనలె నతు లైన ♦ మానులైన.

50

సీ. గురుకుచకుంభము ♦ ల్కుంభరము ల్గాకున్న
 గోపాలకరఘాతిఁ ♦ గొనఁగ నేల
 కలికివాలమ్ములు ♦ కలువలు గాకున్న
 హరిచూపుకాంతిచే ♦ నలర నేల
 తుల మించు మెదీఁగె ♦ యలమించు గాకున్నఁ
 గృష్టాంబుధరముతో ♦ నెనయ నేల
 శ్రీపాదపద్మము ♦ ల్నిగురులు గాకున్న
 మాధవుచేఁ జెల్వ ♦ మంద నేల

తే. గీ. యనుచు బుధకోటి పొగడఁగాఁ ♦ దనబుకోటి
 యన్నపులమిన్న నందుని ♦ కన్నఁజిన్న
 వారిధిరజేణి రాధికా ♦ కీరవాణి
 బ్రబలును జెలంగ హరిప్రాణ ♦ పద మనంగ.

51

ప. అగియునుం గాక.

సీ. నెరిగొప్పు మినుకొప్పు ♦ నిడుదపెన్నెరులతో
 నునుజూపు లీనెడు ♦ కనులతోడఁ
 గళలు దేలుచు మీలు ♦ కలికినెమ్మొముతో
 విడికెంపు గనుపింపు ♦ పెదవితోడ
 గొఱగట్టుకొని పుట్టు ♦ నెఱపూచననులతోఁ
 గడుసన్నగిలుచున్న ♦ కానుతోడ
 జిగి మోచ్చుచును వచ్చు ♦ చికిలిలేదొడలతో
 జడతల్లొల్కుచుఁ గుల్కు ♦ నడలతోడ

తే. గీ. రమణ బాల్గొనుచెక్కుట ♦ ద్దమలతోడ
మేల్మీ గనునట్టు చిహ్నారి ♦ మేనితోడఁ
జేజిల్లును బేరిభా ♦ జేవి యనఁగ
రాజగోపాలు వట్టంపు ♦ రాణి యగుచు.

53

ఆ. వె. ఆమె గూడి దాన ♦ వారికిఁ గాలుఁడు
గోపవతుల కెల్ల ♦ గునుమకరుఁడు
జలజజాదెనురల ♦ కలపరబ్రహ్మంబు
తల్లిదండ్రులకును ♦ దనయుఁ డగుచు.

54

నీ. మోహించి యొకక్రేవ ♦ ముగ్ధభామామణు
ల్లభుఁడొప్పులఁ గల్వ ♦ దండ లొసఁగ
మన్నించి యొకచోట ♦ మధ్యాణమధ్యలు
దెలిసవ్వలను, నుమాం ♦ జలులు సెరప
భావించి యొకప్రక్కఁ ♦ ప్రౌఢచంద్రదానన
ల్లువకుచలికుచము ♦ ల్లాన్క. లీయ
లాలించి యొకయిక్క ♦ లోలలోలాక్షులు
లలి మానధనములు ♦ లంచ మంప

తే. గీ. నందఱకు నన్నివగల నా ♦ నంద మిచ్చి
చల్ల సేయఁగ నింటింటఁ ♦ జ్వరఁడగుచు
మందలో నుండు దున్మథ ♦ మన్మథుండు
ప్రభవస్ఫూర్తి రాజగో ♦ పాలమూర్తి.

55

తే. గీ. విడక దాదు లడుగులకు ♦ మడుఁగు లొత్తఁ
గనుయశోదయు గారాబ ♦ ముననెఱుఁడ
గరిమ నందుఁడు గన్నులఁ ♦ గవ్వకొనఁగ
రాధ పోషించెదగు నిశా ♦ రాజవదన.

56

నీ. శౌరిని గని రాధ ♦ చనుగుత్తు లివిగా కొ
మ్మన లేచే తన కింత ♦ యను నిశ్చయును
మరనైరి గని రాధ ♦ మోవిపండిదుగొ కొ
మ్మన లేచే తన కింత ♦ యను నిశ్చయును
పరుని గన్గొని రాధ ♦ సరిపించుమిదుగొ కొ
మ్మన లేచే తన కింత ♦ యను నిశ్చయును

బద్మాక్షు గని రాధ ♦ పలుకెంపులివిగొ కొ
 మృన లేవె తన కింత ♦ యను నిశ్చయును
 లే. గీ. హరిని గని రాధ యలయాట ♦ లాడుదాము
 పడుక టింటికి రమ్మని ♦ తొడరి పిల్వ
 నాడ నేగూడ వచ్చెద ♦ నను నిశ్చయును
 నవ్వె రాధికా మాధవుల్ ♦ రవ్వనేయ.

57

నీ. మురువుగా దాగిలి ♦ మూత లాడెడువేళ
 యదు రాయలకు బల్మ ♦ రెడురుపడును
 రీతిగా గుజగుజ ♦ లేకులాడెడువేళ
 మదన గోపాలుని ♦ గదిసి నిలుచు
 గొమరుగా వెన్నెల ♦ కుప్పలాడెడువేళ
 మురచై రిచే గను ♦ ల్మాయనిచ్చు
 గుమ్ములుగా గుజైవ ♦ గూడు లాడెడువేళ
 గంసవిద్యేషి చెం ♦ గట వనించు

లే. గీ. నెట్టులైనను దేవతీ ♦ పట్టికరము
 గరము తను సోకగా దని ♦ కరముచేత
 సుదతియలనాడె సైగఁగాఁ ♦ జాయ బ్రోడ
 లమ్మ చెల్ల యిదంతచి ♦ త్రాంగి యనగ.

58

నీ. పాడించు నొకవేళ ♦ బహుదేశ్యరాగము
 ల్నాలించునొకవేళ ♦ జంత్రవాద్య
 మెఱిగించు నొకవేళ ♦ భరతశాస్త్రప్రౌఢి
 బట్టించు నొకవేళ ♦ భావరసము
 నెగడించు నొకవేళ ♦ నెరికావ్యసంగతు
 ల్గుప్పించు నొకవేళ ♦ బూవిల్లిశాస్త్రంబు
 బోధించు నొకవేళ ♦ గవనరీతి
 జదివించు నొకవేళ ♦ శయ్య లోలి

లే. గీ. నూటి పోయు మఱొకవేళ ♦ నారజంబు
 వచ్చె ననిపించు నొకవేళ ♦ వాద్యవిధము
 నెపుడు చూతునొ యిదె శౌరి ♦ నెనయ ననుచు
 దయ నపుడు పొంగి యిళుకు రా ♦ ధాలతాంగి.

59

కం. నలు గలయ జనక మార్చును

జలువలు గట్టించు వడ్రాడ * సాన్నము బుంచున్

దేల నాకుమడుపు లిచ్చును

గల్గి ర వ్యవహార దీని * కా గిటఁ జేర్చున్.

60

సీ. పిమ్మగా దిమ్మలై * రొమ్మ రావలె నంచుఁ

గులదేవతల నెల్లఁ * గోరి కొలుచు

నిడుద లై మెఱుంగెక్కి * నెరికురుల్ పెరుంగంగఁ

దిన మొకతైలంబు * దెచ్చి యంటుఁ

గల్గిగిక న్నెరికంబు * దొలంగ జెంచుల కంతొ

యిచ్చి తీసినమందు * లిచ్చు నిచ్చ

నెవ్వ దీడేనున్ * ముద్దరా లని

యుపవాస మొకవేళ * నుండనియదు

తే. గీ. వగలు న్నెనేసి చెలి యుండు * సొగసు జూచి

దృష్టివై దృష్టి తీసుక * లెఱవ నాదు

సవతి వోడువె యని చెక్కుఁ * జఱచి మోము

మోమునఁ గదించి నూతాణు * ముద్దు లిడును.

61

కం. సతి నిట్లు రాధికామణి

సతతము గనుగంగనీక * చనువున మనీచెన్

రతిమగనితోటలోపల

లరకూనను దెంచినటుల * లలితము గాఁగన్.

62

తే. గీ. కొమ్మ కలు యౌవనవసంత * గుణ మొసంగఁ

దొలుచుఁ గనుపట్టుబాల్యజా * తులు దొలంగఁ

గెను నుచ్చరులు తొవ రెక్కఁ గడమతావు

బొజ్జపు మీతెను గోకిల * స్వగము లొదవె.

63

సీ. అగ్రదేవంబున * కరుదెంచు చిఱుకల

పలుకులో యన ముద్దు * పలుకు లిమఱ

మొఖవ్రోడమండలం * బురు గ్రహింపఁగ వచ్చు

పెనురాచువో యన * వేణి యమఱ

నలు వొందునాభిపు * స్వాగంబునకు బాణ

నలులబా రనఁగ నూఁ * గారు దనరె

బదవద్భయ్యగళంబు ♦ గదిసి పోకున్న రా

యంచ యంచన మంద ♦ యాన మెనంగె

తే. గీ. మీరుబహుసవశ్రీ ల్పొంది ♦ నారు గనుక
విన్నవించెద నని తెల్గు ♦ బెల్గులమర
జేరెనో తెల్పు ననఁ గను ♦ ల్పెపులఁజేరె
రమణి కటు చాలయావనా ♦ రంభవేళ.

64

తే. గీ. గుబ్బగుబ్బలులను ద్రొబ్బి ♦ నిబ్బరముగ
గుబ్బెత్తుకు గట్టిసిద్ధింపు ♦ గుబ్బ లుబ్బె
సరసయావనమానన ♦ సరసిలోనఁ
బొడముబంగరునుదుమ్మి ♦ మొగ్గు లనఁగ.

65

తే. గీ. అరయఁ దనజోమబయలాయె ♦ ననెడువంత
చిత్తముననాటనానాటఁ జిక్కెఁగొను
మానమానిక్ పైతురే ♦ మహిని దలఁచు
బట్ట గట్టినబలుగుణ ♦ వంతు లెల్ల.

66

స. వెన్నునిముఖచంద్ర ♦ చింబంబు కళదేఱఁ

దరుణిణోచనకుము ♦ దంబు లలరె

శౌరికఁ జిమరాంధ ♦ కారము ల్పెరుంగఁగ

ముకురాస్య నఖరతా ♦ రకలు వెలసె

వనబాహువక్షఃక ♦ వాటర్లు జిగి మీఱ

బిబ్బోకపతిచను ♦ గుబ్బ లుబ్బె

స్వామికే భుజకల్ప ♦ కాఖలు బళియంగ

నరనాభికిని బాహు ♦ లతిక తెనె

గీ. హరిక యావననాసంత ♦ మతిశయిల్లు

నాతికిని బికకలకంఠ ♦ నాద మొదవె

ధళిగ యిటువంట యీసతి ♦ పరులజాతి

రీతు లమ్మయ్య యని రతి ♦ ప్రియుఁడు వొగడ.

67

స. చికిలిసానఁ దీర్చు ♦ కివరత్నమురీతిఁ

బరువ మైసకుసుమ ♦ వల్లీవగిది

మెఱుగు చేసినట్టి ♦ మేల్కబొమ్మవితాన

నమణి దనరె జవ్వ ♦ నమున నపుడు.

68

తే. గీ. శుభదినంబున సత్తుమ ♦ శుద్ధి గలిగి

నెలఁగుచోను గురుమాపు ♦ చీరతోడ

సరసిరుచిరాన్నభోజనా ♦ త్రరమానందు

నీ డెఱుంగనిచేడియ ♦ యీడుమీశే.

6

సీ. మనయిశోదను జీరి ♦ మనయిశ పుష్పించె

నలి చెప్పి బహుమతు ♦ లందరమ్మ

తెలియఁగా గోహితీ దేవిని రప్పించి

యాచిన్నెలో కావొ ♦ యరయరమ్మ

మట్టపక్కాలకు ♦ శుభపత్రికలు వ్రాసి

పంప మామకు శ్రుత ♦ పఱచరమ్మ

దినశుద్ధి లగ్నంబు ♦ గని సాంగ్యములు దెల్పు

వేగ గర్హని బిలి ♦ పించరమ్మ

తే. గీ. కలికిలతకున పుష్పిణి ♦ గాఢ జెలంగ

నెవరు గన్నారు మాధవు ♦ నెనసె నేమొ

మందు లీవలె సాంభాగిణి ♦ మధురమధువు

మంచిఖరూరములను దె ♦ ప్పించరమ్మ

70

కం అనివనితల గుసగుసలను

విని కనులను జలము లొలుకఁ ♦ డెనుసిగ్గుపడన్

వనజాక్షిని గని రాధిక

చినిచిన్నెలకన్నె నెన్ని ♦ చేసెదరనుచున్.

71

సీ. అంటుగల్గినవారి ♦ నంటుకో నియమించి

పడ తిని మగరాల ♦ పలకనుంచి

విప్రసువాసినీ ♦ వితతిచే బాడించి

వనమేనఁ గుంకుమ ♦ నలుగులుంచి

చలువగొజగునీట ♦ జలకంబు లాడించి

తడియొత్తి కురులార్చి ♦ జడ ఘటించి

వసమించు కెంబట్టు ♦ పావడ బిగియించి

రంగుచంగావికో ♦ కను గదించి

తే. గీ. రవికె వొటగించి సొమ్ము ల ♦ లంకరించి

జాజు లెనయించి కల్పముల్ ♦ సంఘటించి

- యరుగుపై నుంచి పాణి పం ♦ డలవరించి
క్రొల నిప్పించి చిమ్మిలి ♦ గొట్ట బంచి 72
- తే. గీ. భేరి మొదలగు వాద్యము ♦ లోభగుకొనగ
వరుస నెనయించి చెల్లిక్రోడి ♦ బ్రాబుగట్టి
కుంకుమరసంబు కన్నూరి ♦ కుసుమములును
బంధుమిత్రాప్త తతికిచ్చి ♦ పంచి రాధ. 73
- తే. గీ. చాన నిట్లరపడకింటి ♦ లోని కనిచి
మొల్లపూబాన్ముపై నత్త ♦ మిల్లనుంచి
దగ్గరను నింబడకముడై త్తంబు నునిచి
యొగ్మలుల నందు బాగరం ♦ బండర బనిచి 74
- తే. గీ. మాంత్రికుల విల్పి యిలుచుట్టు ♦ మంత్రియంత్ర
తంత్రములగూర్చి నద్దెసల్ ♦ తప్పిదార
భూమిముల నెందుకిగనక ♦ భిక్షాబి జల్లి
కలికి గాపాడె గనురెప్ప ♦ గాచినటుల. 75
- తే. గీ. వేడ్కగాడించి పరునాడు ♦ పిట్టదెట్టి
కలకముల నెత్తి నీమనీ ♦ మలపె దనియె
బంచి పంచము నెనయనె ♦ బసపునూనె
యందతికి బోసి చెల్లని డెం ♦ ప్లరుగునుంచి. 76
- తే. గీ. తరుణులప్పుడు సంవెంగ ♦ తైలమంటి
మించు బోడిని దాన మా ♦ డించి రెలమి
దమ్మిదుమ్మితిసారచేతి ♦ రేఖరుటాను
చికిలిబాకును దేజమాన్ ♦ చేసినటుల 77
- సీ. పరిమళంబులు ముట్టి ♦ కురులార్చె నొకభామ
చక్కగా జడవేసె ♦ నొక్కలేమి
కన్నూరి తిలకంబు ♦ ఘటయించె నొకజంత
బుక్కాము మైజిల్కె ♦ నొక్కకాంత
కెంబట్టుపావడ గీలించె ♦ నొకబోటి
యొక్కైక ముడివెట్టె ♦ నొక్కబోటి
హొంగోక మొలగట్టె ♦ నొకమదావశ్యయైన
యొడవించె పుణిఘోష ♦ లొక్కచాన

తే. గీ. తరుణి యొక్కతె ♦ నిల్వటద్దంబుజూపె
 రమణియొక్కతె మేన గం ♦ ధమలందె
 బడతె యొక్కతె యరుగు ధూ ♦ పంబు వెచె
 జేడియకు నిట్లు రాధకై ♦ నేయువేళ. 78

తే. గీ. తెలువ యారీతి నిండు ము ♦ స్త్రీబుత్తోడ
 నులసిలెను మల్లెపూ ♦ జలు లలర
 నవ్వగల చివ్వలకు గాను ♦ ద్రవ్యకొనుచు
 మరునిపడి వాగైచె గోవ ♦ మట్టమనగ. 79

కం. అంతట గాంత శిశాసతి
 వింతగ గై నేసి తెచ్చి ♦ వెల గలమగరా
 సంతసల మంతుకెక్కిన
 దంతపుపనిచవికలోన ♦ దయపని వారున్. 80

తే. గీ. మేల్మీవచ్చల గద్దియ ♦ మీద నుంచి
 చేరి యనసూయ మొదలగు ♦ పేరటాండ్రు
 మన యిహమాధవులకు కో ♦ భనమటందు
 జల్లగా బాడి నంతులు ♦ చల్లరపుడు. 81

సీ. చెక్కుటద్దములమై ♦ జెమటబిందువులూర
 గస్తూరి తిలకంబు ♦ గరగి జాణ
 గరి కంకణంబులు ♦ ఘల్లుఘల్లున మ్రోయ
 నలువంక జూపు వె ♦ న్నెలులు గాయ
 స్తనభార మోర్చక ♦ తనువధ్య మసియాడ
 నిండు మోహంబుతో ♦ నీవి వీడ
 గల్పిసిబ్బెపుబ్బు ♦ గుబ్బుచంద పొంగ
 బాహుమూలోజ్వల ♦ ప్రభ లెసంగ

తే. గీ. గటితటంబునఁ గీల్జడ ♦ నజన మాడ
 గగనమున కేగుట్టూర్పు ♦ గాడ్పుతోడ
 దాళగతులొప్పు సంసంగ ♦ తైలమంటె
 దమక మదనాటి హరికి రాధా వధూటి. 82

తే. గీ. చెలులచే యూనుకొని లేచి ♦ కలికి యిడిన
 పాదుకలు మెట్టి రాజన ♦ ప్రాణినేగి

మేటిమగరాలముక్కాల్లి ♦ పీటమీద

శౌరి కూర్చుండె మజ్జన ♦ సదనమునను.

83

కం. లికుచకుచ శౌరి కత్తిరి

లికుచరసం బిడియె నఖర ♦ రేఖలచే నొ

క్కొక్కటిగఁ జిక్కెడలింపుచుఁ

బ్రకటితఘననీలకేశ ♦ పాశంబందున్.

కం. కుంకుమ నలుగిడె నొకచెలి

పంకి జదళ శేత్రుమేన ♦ భావములోనన్.

డెం కగుననురాగరసం

చింకఁగ వెలిదీసి విధున ♦ కిష్కించెనన్.

85

కం. గంధామలకము నెట్టెను

గంధేభసమానయాన ♦ గనుకనిఁ గరచున్.

గంధతను లంపె యియ్యఁగ

గంధవతీధవున కపుడు ♦ గరిమ దలెర్చున్.

86

తే. గీ. పసిడిగిండులచే ముంచి ♦ పడతులయ్య

జలకమార్చెను జెలువ గొ ♦ జంగినీట

రమణునకురాధ మదన సా ♦ మ్రాజ్యమునకు

జెలిగి పట్టాభిషేకంబుఁ ♦ జేసెననగ.

87

సీ. కురులార్చె నొకలేమ ♦ సురటి నొక్కతెవీవ

పరిమళాగురులఘా ♦ పములనొసఁగి

నిగవైచె నొక భామ ♦ నిగరాలతాయెతు

గీలించి జంటరు ♦ మాలుగట్టి

విరులుంచె నొమరామ ♦ విదళించి వన్నీట

బదనిచ్చి గోవజ ♦ వ్యాజి జమిరి

పట మిచ్చె నొకచాన ♦ యటువిప్పి నలుగంగ

నీక తావులుగట్టి ♦ నెగయిబట్టి

తే. గీ. తిలకి పతియొర్తు కన్మూరి ♦ తిలక మునిచె

గంధసంజయాన యొక్కతె ♦ గంధ మల దె

దడవుగా నోర్తురత్నాల ♦ తొడవుడియె

శౌరికినిజాల నయ్యలం ♦ కారవోళ.

88

- కం. ఎనిమిదిదిక్కుల రాజుల
ఘనకీర్తులు వచ్చి యుతని ♦ గవినె ననంగా
ననుముత్యపు కౌకట్టులు
వినుతాంగి యిడంగ శౌరి ♦ వీనుల మెఱసెన్. 89
- తే. గీ. కళలు పదియారు నేగంటి ♦ మనునిమోము
గనియె నరువది నాలుగు ♦ కళలటంచు
గలగి కఘలారి హరిపదా ♦ కాంతుడయ్యె
ననంగ మగరాల పెండియం ♦ బునిచె నొకతె. 90
- కం. మరువ యడ హరియొరంబునఁ
దగియెన్ జగిచిలుక భాళి ♦ ధర నాతనిబల్
సొగసు గని చిత్రజన్మండు
దెగి పాఱంగఁ బట్టు వడిన ♦ తేజి యనంగన్. 91
- కం. మగరాలపతక మొక చెలి
దగిలెంగఁ సొరియెదను దగె నాలోసన్
వగ నీనుకొగలరాయఁడు
సొగ నగత్తలఁ దొంగి ♦ చూచె ననంగన్. 92
- తే. గీ. కూర్మి నిక నిట్టిభాదేవి ♦ గోరు లుంచు
లనెడువగ గోళ్ళకుతికంటు ♦ నునిచె నొకతె
యందులప రాధ కెంపుల ♦ నందగించు
నిట్టు లనఁ గొమ్మధము శౌరి ♦ కడియె నొకతె. 93
- తే. గీ. రమణి గీలించుతారవో ♦ రము మురారి
యొరమున వెలింగె నెడలోన ♦ మెఱయుచున్న
తనవరుని బంపి మఱి యిభా ♦ తరుణి నెనయు
మనుచుఁ దారక లటువలెఁ ♦ గొనె ననంగ, 94
- తే. గీ. చాన గీలించునీలకం ♦ జాతసరము
మెఱసెఁ జెన్ని కృష్ణునివిష్ణు ♦ టురమునందు
మారు లేతనోహనా ♦ కారమునకుఁ
జంచలాత్ములు దృష్టి తాం ♦ కించి రనంగ. 95
- తే. గీ. పడఁతి గట్టినకాంచనాం ♦ బరము దనరె
నంబుజాక్షునివృచ్చదే ♦ నంబుమీఁద

- నతనియొడ నిండి తగునాడ • యారసంబు
పైని దాని ట్టులను గాన • వచ్చెననగ. 86
- కం. తోగమగనిబావ నిట్టుల
వగ గాఁ గై నేసి తెచ్చి • పనిహర్షులహా
స్మగరాలచవికొలవల
క రాగచ్చలపీట నునిచి • తరుణులు వేడ్కన్. 87
- తే. గీ. చని యిళాడేవిలగ్న • సమయమాయె
గమ్ముమాయమ్మ యనిక్రమ్మి • కొమ్మలెల్ల
బల్లిమిగొని పిల్వ రాధక • భయముచేత
దగ్గిగ్గనలేచి నుక • సిగ్గుమాని. 88
- చ. పలపులచంద్రకావిజగి • పాంవడరంగు లెసంగఁ ద్రెణి
బొలిలి చీరమచ్చెళులు • చిందులు ద్రొక్కగ జంటిక్కుకల
పరిచనుగుల్బులుబ్బుంగను • బంగరు టంబెలుఘల్లునన్
గలజడకాక్షి వచ్చె రు • సంబవ నయ్యెనురాజ నొక్కన్. 89
- తే. గీ. అపుడు సుమహార్తి మనుచు గ • గ్గానిమనులు
శోభనము జేసి రానిత్య • శోభనులకు
వాద్యములు మ్రోయ నిఖిల చి • క్షుతులు పొగడ
నా బంధు సుహృత్తోటి • తృప్తిబొంద. 100
- కం. అవ్వేళను హరియు నిరా
యోవ్వలేరత్తుంబు బాం. • వానలితోడన్
యవ్వము దిని రాగుతులకు
నువ్వి స్ఫూరుచును మెప్పు • పొసగుచు నంతన్. 101
- కం. నందుం డందర బగమా
నందంబును నందఁ జేసె • నయ్యెమరియా
దం దిగుసూన్యరభాష
నందోహముచే బటాని • సత్కాములన్. 102
- తే. గీ. అంతసంతోషనం బరి • తాంతరంగు
దగును దాంబూల ఫలదాన • మాచరించి
యతివయును దాను క్షీరాన్న • మారగించి
యువతి యిసురత్తు పాచుకా • యుగలి తొడిగి. 103

చ. చలువలెసంగు చన్ద్రునపు • జంత్రిపు బొమ్మల పావురంబులున్
గిలకలమంచము న్నిరులు • నించిన సెజయుఁ గీచుయ్యలయున్
చలగడ నెడలు నోమలెఱ • చక్కనుడోలిక నిల్పుటప్పముల్
గల పడకింటకేగి యట • గంజవిలోచనఁడుండె నత్తెన్

104

సీ వల్లిపెనెంగావిపా • వడ కొనల్ బిగించి

కుంకుమ పువ్వంబు • కోక గట్టి
కలపంబు నెమ్మేనఁ • గలయంగ మేపించి

హృదయము ముత్యాల • రవికె నొడగి
కెదంగిలేకుల • గీత జడ ఘట యించి

చంద్రసూర్యుని భూ • పరమములంచి
సాంతుకునందపున • యిక్కాము మైన్
కి స్మరింపింకెనియ • సిన్చువరచి

సీ. గోమహర్షాజ్ఞ మెడను గీ • యిక్కాము నమన
మునకు నగునాంబ్రాణ్ణి • గోగలుచుట్టి
కనులగాలుక రెకిలు • కి నయదీరి
రాధ కామణి యిల్లకెని • లంక కంఠ.

105

స. నిష్కళటస్థముఁ జూపిన

మృత్యు లిగ నొమ్మన • మన కిందెత్తివై
మృదులు గుఱకెడుకిలుముల

మృతలగమృతమన భువన హాసీని యగుచున్.

106

సీ. ఎటు లాన నన్నో • యీకొమ్మ కెమ్మో

కైబభారాటప • యిటులకువ
ఎటులొప్పు నున్నో • యీక నైచన్నులు
గోపనింహానిగోటి • గుమ్మలపను
ఎటు లాననున్నో • యీతొవ్వ కేదోడల్
చాచాపాపమారు • నానలకు

ఎటు లాగనున్నో • యీనాన ను మే
చింతిమనుకాగి • కింతలపను

స. సంచరును కేలి యొనఁచెను • మించిబోందె
నాంచి తెలవఁచి సిగ్గుచే • గలఁక బాణు

వారజాననవీనుల ♦ వద్దజేరి

బుద్ధిగా నిట్టులను రాసె ♦ బుజ్జగించి.

107

✓ చెలువుండు కాగిట ♦ జేర్చినయపు డీవు

గుబ్బల మెలమెల్ల ♦ గ్రుమ్మవమ్మ

విభుడు చెక్కిరి మును ♦ వెట్టినయపు డీవు

నలకునూ పొక్కింత ♦ యానవమ్మ

సామిపైకొనిరతి ♦ సర్పినయపు డీవు

నించుక యెదుర్కొన్తు ♦ లీయవమ్మ

ప్రాణేశు డలకే ♦ బడలివయపు డీవు

పురుషాయుము వేగ ♦ బూనవమ్మ

ఉత్తడు నవరసరసిక ♦ భావలెంను

చిధికి నుకువొకమాత్తివీ ♦ వలని నెట్టుల

వలచి వలవందు రొనియెదో ♦ పటికినాను

నాన గొనబోయి నామిది ♦ యాననీకు.

108

ఆనిమనసిజగమనమ్ములు

ఓను మని యెడదేశ మిచ్చి ♦ వేరెమ్మింగో

యెన నెను కుశలగ్నిము ప్రీయ

నెయగ వలెవేళ తెప్ప ♦ నియ్యకయనుచున్.

109

మరుగంః సింధురంఃను

గగముం గదలించి తెచ్చు ♦ కనణిని దెలువన్

వరుకడకు బలిమిజులుములు

మెఱయగ గొని తెచ్చిపలికె ♦ మెల్లనహరితోన్

110

చపద్మములనొప్పవ్వు ♦ బంగారుగొలుములు

మేలు గుల్కెడు నిగ ♦ ధూలు గాగ

గట్టితట నడియించు ♦ గంటలమొలనూలు

పాలాదిగంటల ♦ చూలు గాగ

కలచీమలబారు ♦ నామూరునూ గారు

మెఱ మిఱినమది ♦ ధార గాగ

గిచ్చినిచ్చెపుటుబ్బు ♦ గుబ్బుగుబ్బులు లెంతో

మంతుగన్ నింతకు ♦ ముములు గాగ

నే గంచవడిలో ననుమాడి ♦ మందగతుల

వచ్చె నెంతావి కలులచా ♦ ల్వుల గొనంగ

జిన్నిమరుచింతి నిన్నొక ♦ సన్న జూడ

నాన వెక్కిడు మీదిపై ♦ సరము లేగ.

111

న. ఈగోటిమీటుల ♦ కనుచరులట్లు

పొంగి తాళవు దీని ♦ మొగ్గసన్న

చిపందిగంటుల ♦ కీమోవిపగడంబు

వగను చారు దీని ♦ చిగురు చెదిరి

ఈమారుసాదన ♦ కీమూరుకాండంబు

లటుల తాళవు దీని ♦ యనటి తొడలు

ఈకాగిలింతల ♦ కీరనుకనకంబు

వలెను చాళదు దీని ♦ మొలక మేను

నే. నీ నీకు నం యగునటు లెల్ల ♦ నేను గాను

బాల మెఱుంగని చిది వట్టి ♦ ముగ్ధ గాని

తెలిసి యెటు లేలెదో నీకు ♦ నెఱువ వలెనె

దేవ పక్షి నాయకా ♦ ఛిత్తుడ వీవు.

న. కొనవాల్యుల గొని మోచి ♦ చెనకిచూతువు గాని

యదరంబుగా నొక్కి ♦ యనబోకు

యగుచెక్కుల జిన్ని ♦ ముగ్ధులుంతువు గాని

జిగిగొట్టెడుల ♦ జీరబోకు

మొనవేళ్ళ జనుమొనల్ ♦ పుడుకు దింతియ కాని

వగవగ బిగిపట్టు ♦ పట్ట బోకు

తెలిచేలి మెల్ల నె ♦ ల్లన నల్పదువు గాని

దురుసుపై రసములు ♦ నెరప బోకు

నే. నీ వెట్టి నె తెచ్చెనను గాని ♦ నెలది నీవు

నలపులను మించి గడిచేరి ♦ వద్ద జేరి

మారుసాముల జలపోరి ♦ పోరువేళ

నాదుగురికెట్లు నిలుచునా ♦ నలినయన

112

నే. నీ అంచు వాకచేతి కిగ్గనొప్పు ♦ గించిరా

వత్తు నే గూడ నని చెల్లిపైటల బట్ట

శేగ వచ్చెద ననివిడి • పించుకొనుచు

జనియెనుని భేదమొదముల్ • వెనకొనంగ.

114

వ. ఇట్టిమృత్యుందయాన యమందయానలైన బతుకయిలు చెల్వడిగత్తుమునికొలంకృతం బైనకంఠం నొక్కబానికామిణిం జెయ్యానుజేవు పెద బాని పోవం జాలనిచిత్తంబుతోన తత గపడియమ్మత కాణిమలం గని తలు పోగ నేయుండ ను నెవమున తిరిగి తిరిగిచూచుచు రాజసం బవలంబించి యెవతోడం బలుకక దగ్గుతియ నడంపుచు గేలిపూగుత్తు లాఘ్రు జించుపోలిక పెట్టునిట్టూర్పులు నిగుడింపుచు జెందొగల విందుఁ గనుచంధంబున పెదవారవిండం బెత్తికండోముం గ్రందుకొనుబాప్పడింగుబ్బుండంబులఁ జిప్పిలనీక రెప్పల నార్పుచు హరిహర బరంబునం దాకి జారినకరకంకణంబులంగని చేయొత్తి కప్పకొప్పడిగుకొనుచొప్పవఁ గప్పవఁగుచలిసంచంబులం గదగడమని తగులు కొనుచిగురువిలుగలతులువ నెగలఁ దగిలి చిటిలి పెజిలి పడుతారహారంబుల బయలుపడనీ యక పయ్యదచెరంగున మరుంగు నేయుచు నిజవంశరంబుఁబ్రవేశించి యుంవొక్కనొకాటంపుదులుపుపట్టుపేలుకట్టులం గనుకట్టుకట్టాణిము త్తియంపుజలులతోనల్లిలి గావల్లికొనుబొందుమల్లియలపూదండలం దగిలి రొదలుచేయు తుమ్మెదలగరుల నిగనిగలకుం బరులనంగఁ దగిలి మగరాలసారనగండనుండి వెడికి నిగుడునగురు సాంబ్రాణిపాగలమగుడం దోయుచు దెగంట్టి మచ్చకంటులనెరకెరుల వరలువిరలచేరుల నెత్తావుల నత్తమిల్లి మత్తిల్లి వచ్చుకమ్మ తెమ్మరలవగ మిగులుమగ రాలసాధంబున నెంతయు వింతవింతవని సంతసలమంతు కెక్కుజీవనదంతపుఁ జెప్పరకోశ్యమంసంబుపై గవిజింబంబుడంబు విడంబించి కంబట్టువరుపున రాజనశిఖాఖిల నెకమీటునూరెట్టలంబు తలగడఁజేరియొక్కపల్లవపాణి పుష్పద్రుంబులుపట్టుమందుఁబవ్వలించి గూత్మగతంబున

అ. వె. సామ్యులియ్య వచ్చు • సామ్యుండమియ వచ్చు

నియ్యరానిపాఠా • మియ్యవచ్చుఁ

దనదువిభుని నేరు • తరుణిచేతికి నిచ్చి

తాళ వశమె యెట్టి • దానికెన.

సీ. వాతి యింతకు మున్నె • నాసామిమధురాధి

రామృతమ్మను జూట • లాడ కున్నె

యతివ యింతకు మున్నె • హరివిష్ణుటరముపై

గుబ్బలకనీ దీఱఁ • గ్రుమ్మ కున్నె

రమణి యింతకు మున్నె • రమణుగొగిటుఁజేరి

పారావతధ్వజల్ • పలుక కున్నె

చాన యింతకు మున్నె • శౌరి పైకొన వెను

దియ్యక యెదురొత్తు • లియ్యకున్నె

తే. గీ. మున్నె యది జూగ సిగ్గుచే • మన్నఁ గాని

విభుఁడు వగ జేసి తనువీడ • వీడజేసి

- చేరగాఁ దీసి యందందుఁ ♦ తేయజేసి
కొమ్మ నిలుమున్నె తా దెన్ను ♦ కొనక యున్నె 117
- కం. పని చింతించుచు నచ్చటఁ
గనుమీలుతునిచూచి కలకే ♦ కను మూయుక బో
పనియను నుడెను రాధిక
వనుకుదగ్గనయఁ డచట ♦ వనితామణిలోన్. 118
- కం. చెల్లెయ పింటిన రాధా
జలకేక్షణమాట లెల్లఁ ♦ జక్కఁగ ననినన్
గలకంకిమణి సిగునఁ
గల వందుకొన గఁ జూచి ♦ దయ న వానిన్. 119
- సీ. చిన్ని నాటన చెక్కిఁ ♦ కేసితి మెడలేక
మన చేరిసిగులే ♦ మను నాణి
నేఁ బల్కఁగా శంకె ♦ నిను జూచి ననుజూచి
యీశ్వర మాటాడ ♦ విందునదన
కూడె యివ్వాల్పాట ♦ లాదకొ మెటుపోయె
రాయలు పయట ♦ లంబుజాక్షి
పోనిపోని నేను ♦ బొరుగూంనాదనా
నీకు మేవరికంబు ♦ నీలచేరి
- తే. గీ. యభిమ శక్తి కే నను జూచి ♦ పరికింపరాడి
మోము జూడిన మోముత్తి ♦ మోహనాంగ
మగ్గుగా మగ్గు కియ్యరె ♦ మగ్గులమ్మ
మాటు కేక వాయన ♦ మందయనఁ 120
- కం. మనరాని దోపె నేటికి
ననువుగ నాల్మగనియాట ♦ లాదక యెన్నున్
మనసి భూతయూ ♦ సజువు
గనిపించు నటంచు చేగి ♦ గయించుమఱన్. 121
- కం. చన నెలు బాగక యుండగ
గనువివాదయ్యయి గనుమ ♦ గా నచ్చినచూ
నెనుక న్నెలు దానునానయ
మనస్సులు దాని నెరికి ♦ మార్గిణ వసుమన్. 122
- చం. గమగ మతావులం గలుకు ♦ కప్ప బాగము కిచ్చి కేడ్కతో
నెముగ గొత్త ముత్తియపు ♦ సన్నపుమన్నము దెట్టి నొక్కపుం
గమలపుటాకు జుట్టి వని ♦ తామణి చేతి కొనంగ బొవునో
గొమర నంబుతో గొనిన ♦ గోదకులాధరణుండు కేమతోన్. 123

సీ. ఉసికొల్చి వంచించి • దుసుక్షలచననోయి

చేనెట నమ్మినో • చీనె యనుచు

మొనసి యేమర జేసి • మో వాన గమకంప

వడిసుల్కి కరపల్ల • వమల గవ్వ

నల్లందులను జొచ్చి • యటు నీవి వదలంప

మిట్టమీనె టెలు • కొట్టుకాడు

విభు దందు జెనక తా • వికవికనవ్వుచో

నలు గిరుక్కున మెట్టి • యలుక నించు

తే. గీ. తను గురించిన గని తన • కనల మాయు

గవకవల్ నించుచో వేళ్ళు • చెవుల నొనుపు

కొనునిధానానినియు ముగ్ధ • తనము బూని

రాజగోపాలపంగమా • గంధకేళ

124

వ అంత.

125

ఉ. మునుటెలుకొంత జిగి • మోముగంపుల నింత మోహపుక

మలచేవంత తెలి • చూపుల నంత విరాళిచేతిలం

బహు మంతపావురపు • పల్కులుపల్కికలంతెసిగు నా

దీగు మరార వారిలలు • తెచ్చు దైకొని మోవియనుచుకొ

126

మ. ఆలరు ల్వాడిద రుమల వీడి నెడదై • హారపు లల్లకంప

శ్మలచోకిట్టియాడబావురపుబ • ల్కల పల్కుచున్ గుల్కుచున్

బహుకొట్టుచు వాబ్బదట్టుచునై • పైనిక్కు చుకొనొమ్మిచున్

గళ జెల నొగించి యేసిన గళం • గంజామ్మకయ్యయింపన్.

127

చ గొంకొనుసిగు మోహమును • గూడగనొక్కటి కొక్క డెక్కునై

పెంగొను కేలు మోముపయి • టెలుక మెలన వేళ్ళనంచులక

గనుగెచ కెప్పలాప్పుకి యె • గానగ గన్గ నే శౌర వక్తయింక

మనసిజ కేళ నెపుణిని • మానకి మానినియప్పు దంతయింక.

128

చ. ఉలుకును గొట్టుకాడు నగు • నూర్పులదంపుచు నూర నుండునో

గలగును లల్ల బోవుదట • కాపాడు గన్గొను గన్మొగుచ్చు మె

బాలకల దార్చు గుక్కుటిడు • బొమ్మల మైమరచిన్ సుఖోన్నతిం

దలకొ పావశ్యమున • దామరసాక్షి యడవిచెప్పయన్.

129

సీ. మోమొకించుకయె • మోదియాగనొత్తి

యనియినానించి • యటెయిండు

గొంగలింపగ జూచి • కరపన్నములజూచి

యడు కిందుకు బోక • యటెయిండు

జమల గుమ్మరి గోరి • సరస మెలన కేరి

యవల కీవల కేగ ♦ కట్టెయిందు

చారువరతికచ్చి ♦ మైకాన గమకించు

యటు నిటులనుజేయ ♦ కట్టెయిందు

తే. గీ. ముద్దులిడ వచ్చి యందందు ♦ బొద్దుపుచ్చు

బలుకఁగా మీటు నిలుగెత్తి ♦ కలక బాణు

విడె మొనగ బోవు సగమాకు ♦ మడచి మాను

దీరి తీరని సిగ్గున ♦ దెఱవయపుడు

130

వ. ఇట్లనేకవిధముల నిరూపాధవులు భంగరానంగసంగనక్రిడా పరవశులై
యున్నయెడ. 131

చ. భువిబధికాళి యాత్రలకు ♦ బోవగ నెప్పికవిప్రసంఘముల్

జవమున లేచి తానములు ♦ నల్పురతాంతరమస్తదంపతుల్

గవిసి గమింప జేరయిది ♦ గాడెయటంచు ద్విభంగుల నైరా

హవణికె నుగ్గడించె జర ♦ జాయ్ఘబోధకి యూద ముద్దన్.

132

చ. అంతట దిగ్గునన్ బరుపు ♦ వంటక లేచి వయంట దిగుచున్

వంతనుగొంత దాచి బల ♦ వంతపుహాయి రవంత పూని చె

క్లింతులు చెంతలం బిలువ ♦ కేగిన దేమె యటంచు నల్కారా

గంతుని తండ్రిని న్గనియ ♦ గా జని రాధకి తల్పుతట్టినన్.

133

తే. గీ. చేరి యందాకవారు చా ♦ శీతిబంధ

గతుల దెనగి చాలక పురా ♦ గతులఁగలసి

బడలికలు దీఱ నొక్కింత ♦ పవ్వళించి

మదవలీ కృష్ణులప్పుడు ♦ నిరురలేచి

134

సీ. నీఁ మిసిమి చెక్కులదమ్మ ♦ రసమువాడుడు పెంప

దీకవాణి మోవి కా ♦ టుకనుదెంపఁ

జెదరిన ముంగురుల్ ♦ శ్రీనివాసుడు దిగ్గఁ

గాంత బాదినతిల ♦ కంబు దిద్ద

నలగోరువంకల ♦ నతడు కుంకుమనించ

గలికి పలంటికి ♦ గపురమంచ

గప్పపెన్నెరికొళ్ళు ♦ కాంతుడల్లన బాపఁ

జెలియ పోరావకుల్ ♦ చిక్కుబాప

తే. గీ. జాటినగమాకు నోటిఁ ♦ సుదతియొసగ

మరచైరి కొరికిన ♦ మడుపు లొసగ

వట్టియెడ రాధకంఠకంక ♦ జాళి ఘల్లు

రసగ విసె నులములు రులు ♦ మనగ నులికి.

135

తే. గీ. కలికచేగలేచి గడదీసి ♦ తలుపు దెలువ

శౌర రమ్యన రాధిక ♦ చేరబోవు

నంతికునుమున్నె హరి దేవి ♦ చెంతజేరి

చెలుపు చిలుక గ న నె నాతి ♦ చేతిచిలుక.

136

నీ. వాటికీర్ణాష్టన ♦ నల్లకల్వలు గావు

విగవాదిశరము లో ♦ సరనిజాతు

నెలత నానీక యందు ♦ నీలపువడి గాదు

ముక్కరముత్తంబును కరి ఫల

వనితపాల్గొండపై ♦ వలముకస్తు రి గాదు

మలయపంక జంబు ♦ మదకజనక

తరుణి నెమ్మేను గ ♦ దంబపుప్పొడి గాదు

చెలిదమ్మిపుపొడి ♦ విమలచరిత

తే. గీ. మరుగశరవహ్ని దరికొని ♦ మదిని బొదలి

వెలిక విసరింగ దాని లో ♦ పల వడంచి

యిదిగో వచ్చెను బరితాప ♦ మదప ఘనుడ

వీ వటంచును రాధ యి ♦ దెంతదీర.

137

చ. శలగహపత్రనేత్ర విను ♦ చందనగంధిని రాళి యెంతోమై

నిల గలసామ్మ లంగజాని ♦ యింగలమందు గరంగి పూచె లై

మిలమిల దొల్లి రాజ కేలులు ♦ మణిబూచు లటంచుఁ బట్టి చే

గులు కెగ లంటి పొక్క వెత ♦ తో విదలింతురు మిట్టమీనులై

తే. గీ. లేమకును నీవు సాతున ♦ లేనియట్టి

వాసరము లెల్ల శ్రీహరి ♦ వాసరములు

మానినికి నీవు ప్రక్కను ♦ లేనియట్టి

రాతి రెల్లను మఱి శివ ♦ రాతి యెరచు.

138

కం. కన లేదో విన లేనో

కనులార న్నీనులార ♦ గాంతులు కాంతలో

ఘనవిరహగ్నిని ప్రక్కగ

గన విన లే దిట్టివలవు ♦ కంజదళాక్షా

140

కం. అనిపలుకు చిలుకుపలుకులు

విను వనజదళాక్షు జేరి ♦ వేడ్కను రాధా

ఘనవేణి యిళ్లను జూపుచు

దనదగు ప్రేమాతిశయము ♦ దనరంగ నగుమన్.

141

నీ చిగురాకుజిగి నూకు ♦ చెలియకమ్మొలికా

గజబిజి మొనపంటి ♦ గంటు లెల

- నవచెందులను జెందు • నాతిలేఁగనులకా
కఱకుగోటిపిరంగి • నఱును లెల్ల
ననునామలను నేచు • నఁత పెన్నెరులకా
కక్కసం బులపెక్కు • చిక్కు లెల్ల
మరువంపుగురి గింపు • మగున నెమ్మేనికా
విడువనిమగుసాము • బడలికెల్ల
తే. గీ. నకట మగలకుఁ దమయక్క • పై నజాలు
నబలలా గెంచి లాలి-చ • రనుచు నిశ్చకు
వగచుగతి రాధ తనలోని • వంతదెలియ
జేసె శౌరికి నవ్యాప • దేశముగను. 142
- చ. అని విని శౌరి రాధకర • మల్లన బట్టి బిరాన చేసరాల్
గురుగుఁ గంకణంబులును • గూడ గ ఘలుమటంచు మ్రోయ గా
గనయఁగఁ దీసి నత్తికి • కాంతుని పేరెద వ్రాలె నంతలో
గుడిగొని సిగుచే నిశ్చయ • గొబ్బునఁ జాటున శేగ నవ్వుచున్. 143
- తే. గీ. మాయరే బొబ్బ హాయిశే • మజ్జ బల్లిరె
కలిసి విరిశయ్య పత్తేన • మలచితాన
నీడు లే దని వలపుల • త్రేడు సొగడ
నపుడు వారియ్య రాకయ్య • మందుకొనిరి. 144
- వ. ఇట్లు విడిచిడి. 145
- నీ. కొనరుపల్కులఁ గ్రమ్మి • గోటికన్తుకలఁ జమ్మి
కానెలోఁ జెయి నేసి • కదియఁదీసి
కన్నార లాలించి • కాగిటఁ గదియించి
సరిల్లెల నెత్తి • చనులనొత్తి
యల్లందులకుఁ జొచ్చి • కల్లమ్మలకు వచ్చి
మెఱుంగు చెక్కిలి గొట్టి • కురులు పట్టి
లొడకంభము నాని • లోపునూకుల నూని
సందుచేమక నొక్కి • ముందు కక్కి
తే. గీ. యదలుపులు కీలుగొట్టు నె • య్యంపుతిట్టు
గళరవంబులు దుడుకులు • చెలఁగ రాధ
మాధవుండును గడిచేరి • మారుసాము
హాయిగాఁజేసి సరిగెల్పు • లంది రపుడు. 146
- వ. అంత రాధాకృష్ణులు పరస్పరము సంభాషించి రది యెట్లనినన్.
నీ మగడ యాపని దీతె • మఱియొక యాటాడి
నాకును గట్టిగా • న్నాయ మొసంగి

పాలతి నీపెందొడ ♦ పుణ్యంబు నా కంద
 లేతచిన్నది వట్టి ♦ గోత్ర నాకు.
 నీకు దానికి నింత ♦ నేచ్ఛమాయెను గృష్ట
 పొంతగా నినుఁ గూడి ♦ యింత బాగ
 చేయ నివృత్తముగ ♦ జేసితివో కా
 యది చేసినో నిన్ను ♦ నడుగ వలదు

తే. గీ. బాగుబా గన గట్టిగా ♦ బని యొసంగ
 నియ్యరా కృష్ణ నాకున ♦ నిమ్ముగాను
 తీవి వయసున గూమున ♦ నీపె పెన్
 రయము రయమునఁ గావింపు ♦ రతిని రాధ.

148

నీ ఆధరామృతంబు నీ ♦ వానితివో కృష్ణ
 యది లే జిగురువగ ♦ రంతెరాధ
 కఠిన స్తనము లేద ♦ గలఁచితివో కృష్ణ
 యవి లేతలికుచంబు ♦ లంతె రాధ
 లలితోరు లూకుల ♦ మెలచితివో కృష్ణ
 యవియనంటులత్పక్కు ♦ లంతె రాధ
 లీలాంగములు కాఁగి ♦ లించితివో కృష్ణ
 యవి వనలతేకూన ♦ లంతెరాధ

తే. గీ. చతురసమరణినుఖ ♦ మొనర్చితివో కృష్ణ
 నవసమాగమమున సౌఖ్య ♦ మవునె రాధ
 యుపరతుల నిన్నుఁ గూడెనే ♦ మోయి కృష్ణ
 యాచమత్కృతి మగ్ధ కెట్లబ్బు రాధ.
 వ. అసమయమునందు.

150

నీ. కాలివాల్ పట్టల ♦ కలకలంబులు మీఱఁ
 బగడకన్దలయొజ్జ ♦ బయలుదేఱె
 నెలరాజు వచ్చిమా ♦ చలరాజముండేర
 బలుచంద్రకాంతపు ♦ శిలలు పేరె
 దారకాగణముల ♦ తరుకు లెడె జాఱె
 దీపంబు లెలను ♦ తేలబాఱె
 నతనుడు రేయెల ♦ ననిఁ జేసి నేసార
 ధర వియోగులవరి ♦ తాప మాఱె

తే. గీ. దమ్ము లలరారె గలువల ♦ తావు దీఱె
 గోఁములు లేఱెను జగ్గెర ♦ కులము తారె

నినుడు గడిచేటై నిరులు మొ • యిడఁ దూటఁ
దెలివి చేకూటై భలునఁ • దెలవాటై.

151

మ. యమునాతీరవిహార హాసదృశో • దృష్టిక్రితంభార భా
రమణీయాకృతిమాగ మారసికతా • ప్రావీణ్యసంసార సా
రమరంబోక్తి విచార చారణమత • ప్రఖ్యాతవిస్తార తా
రమహిభృత్యమధీర ధీరమునివా • రాధార రాధారతా.

152

కం. ధరాళిమతోద్ధారా

ధారావర కృత్తిమత్త • దానవవారా

నారాళినిభగభీరా

భీరాహిత్యానురాది • విశుతధీరా.

155

మాఁగిని కలికలుపనిపాలా • కాంచనోద్భాసి చేలా

గల్గొత్తపవనాలా • కాంత రాధవిహీలా

బలభీనువలనీలా • పాండవతానీలా

తిలకితగుణబాలా • దేవకీశవిభాలా.

156

ఇది ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీఃస్తు.

(ఇళాదేవీయ మనురామాంతరముగల)

రాధికా సాంత్వనము.

—• ద్వితీయాశ్వాసము •—

ప్ర

రాధామధురాధర

సారామృతపానచతుర • సద్గుణహారా

పారావారావిహారా

భాగతసఖ చిన్నికృష్ణ • పాలితకృష్ణా.

శ్లో. గీ. అనగరింపుము దేవది • న్యాసభావి

న్యాసమునినూతి జనకభూ • విభుని జూచి

స్కంధపుజీచక్కర • యుక్తైరలకు

కైక్కడై మింను నడిచవు • లెక్కఁ జరికె.

కం అటులరాధ్యక్ష గోపీ

విటు నటు రతికేళి నేలి • విడువంగా విల

కుటిలాలక జేరి తనదు

కుటిలత్వ మెఱుంగనీక + హరిమి చెలగన్

3

తే. గీ. నినుమిగుల గాసి యిడె నని + నే మురారి

నె నీ పైకొని దండింప + నీవు నిదియె

నందుచేసుక యెచటికి + జరిగి తనుచు

నిలను జేబట్టుకొనిరాధ + యింటికేగ

4

ప. అప్పుడు.

5

నీ. మహితగండపల్లీ + మకరికాపత్రికల్

మొసలివాపోగుల + పసలు చెలుప

మెఱుగుచన్నొన గృమ్మి + మెఱయుతన్నరసంబు

పటుతరకాస్త్రధ + ప్రభఘటిల్ల

జలిరువాతెర నొప్పు + బలుకెంపు లలవేణు

వివరంపు నొక్కుల + విధమెసంగ

నలిగి చెన్నునఁ గుల్కు + తెలిమత్తియపుజెడ

పన్నగతల్పంబు + చెన్నుదవర

తే. గీ. హరిగతి వణి క్రివత్స + సార కాంతి

దళదిశల్ విండ రాధికా + తరుణితోడ

శారిసారూప్యమంది యల్ + చేరవచ్చు

నిలను గన్గొని యలివేణు + లిట్టులనిరి.

6

నీ, మనిసి కాటున కెందు + మందు లేదందురు

మంచిది ఘనసార + ముంచరమ్మ

చిటుగోటిపోటులు + నెలవారునందురు

పునుగుకుంకుమగూర్చి + పూయరమ్మ

తోడసాముచే గండ + లెడ గట్టునందురు

చలువగొజ్జగునీట + జగరరమ్మ

వలపు చెమ్మటలింక + జలిపట్టునందురు

కలపంబు నెనయించి + యలదరమ్మ

తే. గీ. కమ్మవిలుకాని యేమగు గున్న బడలెఁ దళుకుచెక్కుల సాంకవత్రైయమంది

యలరు మందులపొది బూసియలుపుదీఱ మేటి తాంబూలకవళంబుమేపరమ్మ ?

కం. అని మిగులవగల బల్కుచు ఘనతర నురతాంతతాంతకాంతామణికిన్

మననీజ కా. న్న. కమమున దను వలయిన దీరిరంత దడయితేడున్

8

చ. అలరులమోవి కాటు పస | పంటినదుప్పటిసీటు చెక్కులన్

విలసిలుతమ్మమ్మ జగి | వెన్నున గీల్జడగ్గు కన్నులన్

నెలకొనునిద్రసాక్కు మెడ | నెక్కొనుగాజులనొక్కు లెంతయున్

వెలయగఁగె శేలిమందిరము | వెల్పుడె మన్నభువన్మధుం డొగిన్.

9

తే. గీ. ఇటుల వెలువడి మజ్జన | గృహముఁజేరి చలువగొజ్జంగిసీచి | జలకమాడి

వలువలుధరించి కలపమలోగలయఁబూసి యతివపడ్డింపడివ్యాన్నమారగించి 10

చ. పడఁచె యొక్క కంఠపుగవ | పావలు వెట్ట లెఱంగి యొక్క పా

వడఁ గొని వీవ నొక్కమద | వాగణగామిని తావికప్రభున్

విడె మొనఁగన్ మాటొక్కనవ | నీరదవేళి కళాచిం బూనఁగా

నడిదము కేడెముం గొనుచు | నంగన యొక్కతె వెంబఁగొల్వగన్.

సీ. మగరాతకంబాఁ | నొక యంత్రపాంచాలి కలు మీటువీవెలగులుకురాగ

ముల సొక్కి తలలూఁచు | జలుగుబంగరుసీటు వ్రాతెచిత్తరువొమ్మలనుగురించి

యొరలెడుచిలుకల | గొరవంకలనువ్రు నిలువినగవులొ | యివి యనఁదగు

ముత్తియంబులతీగె | ముడికట్టుపనులవొం బట్టుమేలోకట్టుల | వజలు విరుల

నరులమూఁగెడులేట్లు | గరులమొయల్లని యాడునాఁడు నెమళ్ళ | యాడుగుటందె

తే. గీ. అందుఁదగుదొదరినాద పనుచు నెపుడు నిలువుటగ్గాలపడకిళ్ళ నలరుగూడ్డ

రమణఁ బలికెడు పారాపతముల నెసఁగు రాధికామణి మణిసాధ రాజమునను 12

తే. గీ. చేరి యట వింతపనులచే జెలుపు గులుకు చలువ చన్నుకొళ్ళకుంచంబుమీఁది

యంచరెక్కల నెజ్జపై నగురుముత్తి యంపులొడువఁ నగఁ జేరి చూడుమీటి 13

తే. గీ. అంశ నటు నిల్చియిళ ముత్తియంపునున్న మిడినకమలపుటాకుల మడుపులియ్య

గదిసి రాధిక తనచనుఁ గవక బులక అమఁజూచినపాదపపద్మములవొత్త. 14

సీ. తంబుర మీటి గీతంబు పాడుచు నొక్క మధుకోష్ఠిసరిగమపదని యనఁగ

జగ్గుచాకట్లను నుగ్గడింపుచు నొక్కచక్కెరజామ్మ తేర్చిక్కు మనఁగ

గుజరాతి జక్కిణి కోపులాడుచు నొక్కభామిని జీవుసల్లామనంగ

బిరుదుకై వారిముల్పేర్చి నేయుచు నొక్కసరసిజానన జయజయ యనంగఁ

తే. గీ. ఒండబింబాస్య యొకతె హెచ్చరిక దెలుప జెలియయొక్కతెనందడి

దొలఁగఁజేయ

నందరకునన్నివగలవానందమిడుచు నిండుకొలఱుండె యదువంకమండమండు 15

చ. అపుడు పయఃపయోధిమణి యల్లున బిల్వంగ నెమ్మిఁ గోరి న

ద్విపుతకులప్రదీపకుడు బ్రతుకేర్తి యశోదతోడబు

ట్టపరిమితప్రభావజన కాధిపుమన్నన గొన్నకుంభకుం

దుపగతహర్షుఁ డైవయసలొప్పగఁ వచ్చెను నందుచెంతకున్.

కం. వచ్చినమఱుదినిగని ముద మెచ్చగఁ వడి లేచి కాఁగిలిచ్చి సమానం

బచ్చుపడఁ బసిడి గద్దియనిచ్చి రహిన్నందుఁ డతని నీక్షించి దయన్.

17

ఉ. వచ్చిన కార్య మేమనుచుఁ బల్కిన నాకఁడు కూతునల్లునివ

మచ్చిక బంపఁగా కలయు మానదనంబునకన్న, రాధతో

శెచ్చెర శెచ్చరించి యటు శేయుదునం చని నందుఁడాడఁగా

నచ్చెలియింటికింజనె నిశ్చబ్దభాషీనిఁ గన్న తండ్రియున్

18

వ. ఇట్లు చను నెడ నాశీనంబులవలనఁ దదాగమనం బాలకించి యవ్వరించి
ఉరుండుండలినముదంబెదంగ మర నెదుర్కొనిప్రణమిల్లియవ్వలనత్తల్లజునిదీనలంజెందిన
వేడుక దోడుకొనితెచ్చి హెచ్చు పచ్చరాగద్దియ నుంచిన నతం డందు వసించి
రాధావధూరత్నంబుతోనంగురియించి యిశామాధవులఁగోడ్కొని మానివాసంబునకు
వచ్చు రావలయునన నావనజానన యయ్యా నన్నడుగఁ బని యేమి యయ్యిశోయొ
సేనును మీకొక్క రూప కాదె న వ్విలుప వలయునే రలసినప్పుడుకచ్చెదనిప్పుడి
వ్యధావరులఁ పలుచుకొని చనుండని పనిచిన వారల దోడ్కొని నిజమనోరథంబీడేర
థం బాశోహించి యాభీరవీరు అపారాయుధపాణులై బలసిన నలువంకలంగొలువ
మితానందంబును జెంది నందునుండి నిజమందిరంబునకుం జని సుఖంబుండె నంత
వచ్చట.

19

1. పద్మాశ్వుడును వాసుదేవశివును పడకయిల్లని కనుక్కట్టికి చీకలులు గగ్గమ్మ
నెడలేక మురైతెరిఁ నెయ్యముచ్చట లేంచి పగలి గుంకితు వకావకలుగా గ

శ్రీకృష్ణుచే గొనుఁచిలుకపల్కులువిని గుమ్మగుమ్మని చెవులొదిమ్మకొనగ

హరిభోగ్యవస్తువులందంద సోకిన నెమ్మేను యుమ్మనిఁసామ్మనిల్లి

1. గీ. నిష్పద్రాక్కినరీతినినిలువడెచట గామసోకిన మాదిరిఁగలువరిచు

విరిగి తలమిన్న పడినట్లునివన్నవోవు భావహరిధాటి గలికి రాఁధావధూటి 20

. నెన్నెంచిచ్చులుఁజెడజల్లు రేరాజా కిరణపురుంపులఁసోగి సోగి

యనుధనుష్టంకారఁమనమీఱులేటి యుంకారంబులకుఁజాలఁదారి తొరి

రామకృష్ణార్థరంబులనుమించి చనుదెంచు మలయానిలునిధాటిఁగలికి యలికి

యరుమనిపిడుగులై యుడిలు చిలులువోవ బదుమరుకోలఁబడని బడలి

1. గీ. వడరు చిలుకలకూతఁకుఁబెనరి నెదరి పలుకులక దారిపట్టుఁపలికి యులికి

తల్లెడిల్లుచువడి బడఁకల్లుజేరి మరుఁగొని చాన తనను నెఁగ్గునములోన. 21

మ. ఇట్లని విలకించె.

నీ. కలుగునా కన్నుల కలకల్లం దీటంగ గమలాక్షు నెమ్మొము గనుగొనంగ
 వేవేగ నబ్బినా వీనులవిందుగా దనుజారి వేణునాదము వివంగ
 నలకడునా చేతు లతిపుణ్య మందంగ వాగుదేవాంఘ్రి సేవల బెనంగ
 దొరుకునా నెమ్మొను పరివళమందంగ పటప్రతకాయికాగిట మెలంగ
 తే. గీ. నొదవునా గోపగోపికా సదయు నెవని యురుతరానందజలరాసి నోలొడ
 బ్రబల మగుమద్దకాపరం పర లెట్లుగాఁగ నున్నవా యేనైతె కాన నకట.
 తే. గీ. రాసిఁ జేసేనశృంగార రస మనంగ జడభలమ దోచుకరుణాతి శయమనంగ
 నొకటి యైనట్టి మన్మథాయుతమనంగ బోలుచుగోపాలరూపంబుబాగడవళమె
 కం, తమ్ములు కౌరి శ్రీపాదమ్ములు మోడిమ్ములొడవు దమ్ముల నెల్లను
 దమ్ము లనం దప మఱినా దమ్ములు వేదమ్ములు వినదమ్ము సలుపును, 25

చ. శ. పుంగవములమీఁదఁ బలులును బులులపై గరులు గరులపైనిహరులు గవియు
 నందగోపముతుని నడకొకించుక సాటి తాము తాము తామటంచు, 26
 తే. గీ. దానవారాతిసఖధాళ ధర్మములునుబ్రపదనోచులు పదరుచుల్ పరిధవిల్లె
 నతని యడుగుల నొకటిగా నతిశయిల్లు బాహువీరుమనాసర స్వరు లనంగ.
 తే. గీ. తీర్థపాదుని శ్రీపాద తీర్థమందు గలకమననక్రములు దేలి తెలివచ్చె
 జోడుజోడుగ నన నీడు జోడులేక యరనిమిగాఘ్నఁ జలుదొడ్ అనువుమీఱు

చ. వీరియును భూమినీళ్లును జెల్వగు పల్లన పల్లనాధరల్
 నిరతము లాతనల్ సలుప నిగ్గులు గున్నెడు శౌరిజంఘలను
 గరకరి, జూచి మారజయ కాహళు లూదబడుగ నేనుగును
 మెలలిడు టింతె కాని సరి పోలునె పోలిన బోలు జెందవే. 29

కం. నాగారికళముపై దగు నాగమదధ్వంసితోడలు నాగకరంబుల్
 నాఁ గనుకని నిగరేయె నాగంతో ధీమతైన నాగరజనముల్. 30

చ. శ. కాన్తుభంబుతోడఁ గనుపట్టు ఫణిరాజ కాన్తుకళము శంఖమాయె ననుచు
 గనకపటమతోడఁ దనరుగోపాల స్వామి కటియుగంబు చక్రమయ్యె. 31

తే. గీ. జానులను జేరుబాహుల సరవీజూచి కనులు చెవులకు వివరింపఁగదియువంత
 పాలుపు వివగోరి తలరెత్తె భుజములటుల గాన లేనైతినువంత గొనుచిక్క.

తే. గీ. ముజ్జగంబులు తెన్నుని బొజ్జనున్న తెలుగు వివరించుచారి నాఁద్రదిగళు అమరుఁ
 గదిసి వలిధంగముల జేలు కమలమనఁగ నలువగుము లీనుకృష్ణుని నాభిదనరు.

చ. శ. శ్రీయుతంబు గాఁగఁ జలువరాపదగయు గందపఁజైలుండు కతన దలుపు
 హరియురంబునెదిరి శర మువేద్రక్కలై మూఁచింజిలో నమాతలబడియె. 34

కం. కనుపసి కాపు పడంతుల చనుజక్కున అరర జేయు శౌరి నఖంబుల్
చను నే నెలరేఖలు నా ననుపములు లత్యమంబు లవియే జగతిన్. 35

చ. ఖరమురకంసహంసవర కాదిగురారులప్రాణవాయువుల్
చారిగొని దివ్యరత్నమయ ముద్రక లా పెద్దిపొగ వ్రేళ్లతో
హరిభుజకాండముల్ చెలువ హందు శిరోమణు అంద మందఁగా
మురు వగుపంచభోగయుత భోగుల నీగను శ్రీలొనంగుచున్. 36

చ. శర జనువారికి నృదువు శత్రులకు న్లత్యమిచ్చు ద
మౌలుకని లీనిపల్లవము లే మెన యించు దలంచె నంచుఁగా
మురు వగుదేవకాభిని సమూలముగా బెకలించి తెచ్చియా
మరరిపుకేలుదోయి యిదె మన్నోక భామ పెరంటిచెట్టుగన్. 37

ఉ. శోరివఁ గల్పకాభి యొక కొన్ని ఫలంబుల నిచ్చు నల్పముల్
శోరిక పార నిర్విఫల శోటుల నిచ్చు మరారి బాహువుల్.
సారకు వాని వీనికెటు సాటి యనం నగు దీటు లేమిచే
వారిక పోల్తు రీకవులు వానికి వీనికి వాఱుమాఱుగన్. 38

చ. అరయగ శంఖచక్రము నంది సుగంధములం భరించి ప
త్తరు విను చిక్కినట్టిపహున్ ఘనపింధుర సేవ్యమాన మై
ధంజీధరత్వ మంది గిరి తప్పజయుగ్మమూద నెంతయున్
సురిపడఁ బోరి యొత్తు పడి చాలక యా మురవైచేతినే. 39

చ. సరకులు మెచ్చగా దనరు శంఖ మనంతము పదయుగ్మమున్
నరహరికంఠమధ్యనయనంబులకు న్వేలగా నటన్నవో
వరయగ బోలె పిడికి లా యొ చేర అటంచు నెంచగన్
హరిహరి వారిమాధముత కాదియు నంతయు గల్లఁ నేర్చునే. 40

తే. గీ. మారు దళరామ్యురం బెందు కాఱునీక శోర పెత్తెరసింపు శోర యనఁగ
గొల్ల చెలియింపొమ్ము గాగోసుచదనరు మదనజనకునియలుంబు మఘుర మొదపు.

తే. గీ. కావి గా దది విడికెంపు దీవిగాని దీవి గా దని యమృతంపు బావిగాని
బావి గా దని కెపురంపు తావిగాని తావి గా దది శౌరిక మైవిగాని. 42

కం. తేటలు గా జగముత్తపు తేటలు గాఁ బంచదార పేటలు గాఁ బూ
దోటలు గా రాచిలుక మాటలు గా గంపవైర మాటలు దనరున్. 43

తే. గీ. శౌరి ముఖచంద్రునకు పహజంబులగుచు దగియెకధ రామృతస్వామ్యుగమదాంక
మరులికటాక్షరీతల మైనకళలు నవ్వుత న్నెల కుదల మా నందగరిను. 44

ఉ. మల్లెలు మెల్ల మెగ్గులును మంకెకపువ్వు సువర్ణకోశమున్
దెల్లినవచ్చు పల్లరున తిమ్మనివా తెర నిస్కముక్కు నై

- యల్లుకొన న్నుఖాబ్జమున నాతఁడు మాధవుఁడౌ పెరింగి మే
 ర్పల్లక వీనికి న్నుభులు చెప్పెడియానుమనోభిధానముల్ - 45
- చ- మురహరు నాన మాదబడి పోయినవీతిప్రవేశ నాదమును
 సరి గన లేక చెయబడిన చంపక కాండివిలాససంపదన్
 నెరి గని కాద పక్షిపతి నేర్చున ముక్కడ జేసి తగ్గి త
 చ్చరణములంది క్రిందుపడె న్నుతి నెప్పుడు వీపు జూపుదున్ - 46
- కం- సరి లేనిశౌరినానిక చ్చరవనవంశంబు గాదె మఱి దానికుదన్
 పరమ క్రాఫల మేటికి న్న పగులపుష్పకుహిన దిందువ్రీతిన్ - 47
- కం- అద్ది నిద్రపుటదము అదను జవిచారిచెక్క లటు గా కున్నన్
 నుద్రపుటమృత రసమున కొద్దిక యు చూచువారి నొగి లోఁ గొనునే - 48
- చ- జలజము కల్ప లాగ్నదంబు శౌరివికాలవిలోచనంబులం
 దుల గనఁ గొరి హంసతతి తో జలమందుఁ దపంబు న్నంపఁ గాఁ
 గలిగెను దోసము న్నగలుఁ గ్రమ్మఱి నాకనుచోయి నెంచఁగా
 జెలగఁ బిక స్వరం బము శ్రీధరజీకరభూషణంబు లై - 49
- కం- మురహరుని వంక బొమ్మలు మరుగిండ్ల కాక యున్న మగువలయకముల్
 మోలుఁ గైనమాపుతూపుల గురిసి విభేదించుదారి గొను నేజగతిన్ - 50
- తే-గీ- తనుఁ దలఁచి దినులిడు మోలబ్ధినిఁగ లేక నాకుఁననిదివ్యసంపదలరఁజెలఁగు
 శౌరివీనులు శ్రీలె పో సారె టులఁ గాక కనుదమ్ములటు మేలు గనఁగనేల -
- తే-గీ- శౌరిముఖసామ్యమును గోరి నాసారి గట్టుపై నెక్కి తలక్రిందుగాఁగ నెంతో
 కాఁబడెపడి తపచేత గాక కాదె యరిను దిత్రానుభవయు యతికయ్యలై - 51
- చ- వల నగునబ్జరూపములఁ బొత్తము జ్యోతియుఁ గాగఁ జేసి య
 వ్యలపుల తునితండ్ర మొగవానికి దృష్టి దిసివం
 జెలివి ఘట్టె నప్పు డొక చెల్వము గాంచి ఘనంబు మించి హం
 సలకుఁ గలంగకే యుధియ సరిపద లందె దమఃప్రసక్తి గాన్ - 52
- తే, గీ. ఇరులు గావని నీలంపు సరులు గాని సరులు గావని మగ లేటి గలులు గాని
 గలులు గావని మరువేల యురులు గాని యురులు గావనిశౌరియంగురుని 53
- నీ, ఈకప్పుపెన్నెరికెన యా నె సారముల్ నీలాంచలముపై నెగడినంత
 నీయొమ్మెక్రియ్యుడికెన యా నె నునునాయ యమునాజలంబులో నల్లినంత
 నీనిడుతల్లడకెన యా నె రాహువు సురుతమోవిఖ్యాతిఁ గొన్నయంత
 నీగొప్పకప్పునకెనయో నె కిఖికోటి ఘనులతో బహు మేలిఁ గన్నయంత

తే. గీ. నవగఁ వలగట్టి మృదులత్వ మందిచిక్కుఁగొనక భంగమైకొనసాగినలకనులకనుగి
బెండుపడకయె యెల్లడొక్కడండివన్నె జెందు గోపాలకస్వామి చితురభరం 55

సీ. శకటారెమ్మొముసరి యెందులేదని ద్విజగాజుపై నానఁబెట్టవచ్చు
శౌరికన్నులతోడ నమమెందులేదని తమ్ములఁ బడవైచిదాటవచ్చు
మరునికన్నయమోవి సరియెందులేదని యమృతంబుముందర నాడవచ్చు
గ్రీడబావయురంబు జోడెందులేదని యాదిశేషునిఫణమంట నచ్చు

తే. గీ. శంసరిపుమధ్యసామ్యంబు గలుగదనుచుఁ జెప్పిహరిముందర నెఱానసేయవచ్చుఁ
గృష్ణదేవుని రూపమింకెందు దొరకఁబోదటంచుచు నజ్ఞునైకముట్టవచ్చు. 56

కం. ఇల రాయరాయలగుమాయలరాయల నెంచి యూచ కాచకమదిలో
నలరాయల నెలరాయల వలరాయల నెన్న దృష్టి పాత్రలు గారే 57

ఉ. అనన్త లామెఱుంగుతోడ లారసికత్వము లావిలాస మా
మేని మెఱుంగులా మొలక మీసపుగంగులు నావెప్పగు లా
మానక రాసతంత్రపరిశోధన లామధురస్కితంబు లా
పూనికచొప్పు లాపలుకుపోడిమి యా నెఱజాణకే తగున్ 58

ఉ. మాటలు ముద్దుపద్యము మక్కువ పెక్కులుమ్రొక్కుసొక్కులున్
గాటపు కాగిలెంతలు నగల్ గిలిగెంతలమీటువెంతలున్
మాటికి మాటికి న్గలయు మాలిమి మేలిమిఁ జూచినట్టియే
యాటది వాని వీడు నకటా కమరక్కని నన్నుదక్కగన్ 59

మ. అని చింతించుచు మించుబోడి దనకున్ బ్రాణాననోచారమై
వనజిగ్గండమరందబిందువిలప ద్వాగ్గోరణీ సారమై
యనవద్యాఖిలలోక వల్లభమన్నోకార మాకీరముం
గని తా నిట్లనె నూనకాయక గాఢాతారచిత్రైబ్బయె. 60

మ. ఇదిగో వచ్చెదనంచు బోయె బహువాశ్యేగాన మహాబ్జంబులై
సదయుండేటికి రాఁడు నాయెడ గటాక్షంబెల్ల బోనాడెనో
మది దా వీడెనో కూడెడోయిళను రామా జీవ మూటాడెనో
మదనప్రకూరదవానలం బదనమై మై పంటఁగాఁ గీరమా 61

ఉ. కంటికి నిద్రరాదు విను కాంతుని బాసినవాటినుండియున్
పంటక మింపుగాదు పెరవార్తలువీరుల సోకిలేదుఁ నే
డొంటిక ప్రాదురూపు మరులూరక యుండగ నీడుతోల్లియే
బింబు బెడంగునాని కనుకాక నామ కనగక నుండినో 62

- సీ. వానిమోమునుజూచి నేనేల మరులైతి జగిచందమామపై తెగటుదోప
వానిమైనాగ నెంచి నేనేలఁ వలచితి గలువలపాన్పునైఁ గనటు వొడను
వానివపుడుఁచిను నేనేలచిక్కిరిఁ జిక్కిని పాలపై జేడుగొనఁగ
వానిమాటాలించి నేనేల లోనైతిజలుక పల్కులనైవి జల్కనను
- తే. గీ. వానిచాతెర నేనేల యనగంటి జీవితక్కర యుక్కర లేనిమాన
నిందు కేమందు నేను నుండితిందు నెపుడు హరిచందుగనుగొందు నెట్టులుందు
- సీ. కనుఁగన హరిమోము గనుగొన నేకోరు వీనులు హరిమాట వినగనోరు
నానిక హరిమేని వాసనల్లనగోరు నిధరంబు హరిమోవి యానగోరు
జెక్కిలి హరిగోటి నొక్కు తెక్కులెకోరు గుబ్బలు హరిటొమ్ము గుమ్మగోరు
గరఁములు హరినెంతో కాఁగిలింపగఁగోరు నేను శ్రీహరిప్రక్క మెలగనోరు
- తే. గీ. నిన్నియొక్కకటే కోరు విదిగొనాకు మనసుగోరెడిగోరికల్ మట్టులేవు
మర్తమెందుకుమదనసామ్రాజ్యమిచ్చి నెగడుహరియె యాయుర్దాయమగుటకుకను.
- తే. గీ. మనముఁకరగును హరిముద్దుమాటవిన్న మోహమెదనిందు హరినగుమోముగన్న
దమిచెలంగునుహరిచెంతనిముషమున్న మరువవచ్చునెయెవరెంతమరువునునిన. 66
- సీ. హరికేరు రముజూచి సంతజన్మబులు సిగ్గుమాలయ రైకచిలులనుబ్బు
ఒకిగాపురాయల పల్కువిన్నంతనే వీనులకమృతంబు విందులగును
మీసంకుతండ్రి నెన్నేసుసోకినయంత బులకలు తనుజల్ల మొలకలెత్తు
గమలాంతాక్షుని గదిసి నైకొన్నంతఁ దమినిండి తండ్రిపతండ్రిమగును
- తే. గీ. నందనందనుఁ డబ్బెనా నవనిధానములును దక్కినచందానఁ జెలగు జిత్ర
మాకునోహరులఁబాసి నేడడల వ్రాసె నార రలవార రలకొట్ల హరిధార. 66
- కం. చెలువునగల్గనుటకు నాపలుకునఁ జని చిక్క నేమొ పరిపరిగతులన్
విలిచిన రాదిచ్చటికిం జెలిమిగలుగు నాదుమనసు చెలి యోచిలు కా 67
- కం. వీడుదు బంధులమగనిన్ వీడుదు భవధాన్య కేవావిభవము లెల్లన్
వీడుదు బ్రాణము లొడలన్ వీడం గాఁజాల హరిని వేయన నేలొ. 68
- ఉ. ఎంతని విన్నవెంట హృదయేశుఁ డొనర్చినవింతలన్నియుం
జింతకడంబులాయె మునుజేసిన బాసలు దప్పులాయె ని
న్నింతులు నవ్వ నాయె వెతలెందు తెలిసివడఁ గూడదాయె నే
న్నెంతయుఁ దార నాయెనిక నేటికి మాటలు ముక్కుకిరమా. 69
- కం. కలగంటి నిన్నరాతిరి కలకంటిని గూడి హరిఁ గరకరి నాపై
గలకంటినగతి విది గోకలకంఠధ్వనులు కడ్ల కాండములయ్యె|| 70
- ఉ. కావునఁబోయి నీవిపుడు గావుము కారిని దచ్చి మార్చి వే
గావుగ నన్ను వేగదికి కాణుజా డెంతయుఁ ఒంతగించె లో

జీవము లాచరించె దమి సిగ్గునడంచె విరాళి మించె మై
దీక్ష చలించె దాక్ష యియి దేవుడు నన్నిట ముంచి గీరమా.

సీ, నాకృష్ణదేవుని నామద్దుసామిని నాచక్కనయ్యను నాదుహరిని
నానోముపంటను నారాజతిలకుని నారామరమ్మని నాదు విభుని
నామనఃకాంతుని నానందతనయుని నాస్వాణినాధుని నాచుక్రియుని
నామోహనాంగుని నానీలకర్ణుని నావిటోత్తంకుని నాధుసఖుని

తే. గీ. జేరి కన్నుల కరకల్ల దీరఁ గాంచి చాఁ నడిగితి ప్రయోక్కితిఁ గలుసాచి
కాగలిందితి గరములు కనులజేర్చు కొంటి రమ్మంటి మదివేడు కొంటిననుమి.

సీ. మోహనాంగుని తియ్య మోదిబింబమటంచు
మదిం జొక్కి నామాట మరువవలదు

నలినలోచనునితే నగగవానవా లంచు

మరులెక్కి నామాట మరువ వలదు

కంసారి పలుకులు కండ్లచక్కర లంచు

మదిఁ దక్కి నామాట మరువవలదు

రమణు చల్లనిచూపు అమృతపూరమటంచు

నెరిఁ జిక్కి నామాట మరువవలదు

కమలాక్షుకరములుకల్పకాఖిలలంచు

మది నెఁచి నామాట మరువ వలదు

తే. గీ. వానిఁ గనిరేవి ఘనమోహ వనధిలోన

మరిగి ముగ్ధుడు రయ్యాదిమాను లైవఁ

బలుక నేటికి మనకంటివారిఁగాన

గీరమా తెల్విగొని తెల్పు కౌఠోడ.

73

కం. ఇళచెంత నాధుఁ డుండఁగ

బలుకం బోయెదవు నాదు పలుకులు చిలుకా

జెలి దీసి యొంటికొలువునఁ

జెలువునితో విన్నపంబు నేయుము చిలుకా,

74

కం. అనుచిలుకఁకొలికిని గని

కనికరమానఁ జిలుక పలికఁ గలికినొ వినుమా

కనరుచానయనుడు మఱి మది

విను గడ నిడి భరి మఱొక్క నెలతలు గొనునా,

సీ. గలికి నీకంతంబు కరణి నున్న దటంచు
 నీకటితటిదారి నెగడె నంచు
 గాంత నీయూరుల గతి జెలంగె నటంచు
 నీయార్యతీరున నెగడె ననుచు
 జాన నీబామల చందాన మించె నటంచు
 నీముక్కు లెక్కున నెగడె ననుచు
 బాలతి నీకొప్పుచొప్పున మేలు గనెంచు
 సమాను గోమున నెగడె ననుచు

తే గీ. శంఖచక్రగదాభిషేకార్జునులను
 వేమికిఁబింధుపద్మము ల్విడక పూనె
 నట్టి హరివిన్నవిడచునా యడలవలదు
 నిమిషమున నెత్తు నే వాని నీలవేణి.

76

కం. జలజధవాదులచేత

దెలివిగ చే రానివాని దే నోపుదువే
 భరిభరి నీ కనదెత్తును
 బలుసోదరు నీకటాక్ష ఒలమున జెలియూ.

77

కం. అని పలికి కలికిపంపున

జనె ముద్దులు చిలుకుచిలుక జగజదళాక్షుం
 గొని వత్తు నందు నంతట
 వనిత సఖుల్లొలువ గలి వనమున కరిగెన్.

78

తే. కొమ్మ యీ రి జని కొమ్మ కొమ్మయందు
 నూతనం బగుదళములు నూల్కానంగ
 మరునికో బగుపూదోట జొర జెలవగఁ
 జొరవ నుడివిరి తెలవలు వలువుపడగ.

79

చ. సకియో చూడుమా కనులు చల్లగ నల్లదె మాధవుండు వా
 రక నునునోవి కానుఁ డయి ప్రాప్తవప్రీతుచిద్విలాసుఁ డై
 నుక ముఖ సద్విజిప్రకరనూనృతవాఙ్మయఁ డాచు గోపికల్
 కకవికఁ జాల్లఁ బెట్ట వనలక్ష్మిని గూడిచెలంగ వేడుకన్.

80

చ. పొడదలు చెఁగలించె నుంబొన్నలు కొన్ననలించె మావులం
 జిగురులు మించె సంపెఁగలు చెల్లునహించె రసాలసాలము
 ల్లాగడలు నించె గొజ్జగిగము ల్వికసించె నశోకధూజము
 ల్లాగరు ఘటించె మించె గదకుల్ కనకేఘనవేణికామణి.

81

చ. భువమరాశ్రయత గాంచిన హంసలు మాధవస్తుతిం

జనుపికముల్ హరిం దలంచు జక్కవపట్టులు కృష్ణవర్షముల్
గొనులునుదేంట్లు మారగుగు గోరి వహించు శుకంబు లొత్ప మే
ల్లవి పురుషోత్తమశ్శురణై గైకొననీరిని జూడు భామినీ.

82

కం. ఇటు లాడుచెలుల మాటలు :

కుటిలాలక యాలకించి కొంతకు గొంతన్

దిట మూనికేళివనమును

జటులగతిం జొచ్చి హెల్లఁ జని చనియచటన్.

83

సీ. పున్నాగములఁ జూచి పున్నాగము లటంచు
ధ్రువ గొని లేమావి గుఱుల జేరు
లేమావిగుఱులకు లేమావిగుఱు లంచుఁ

దారాడి స్యందన తల్లికిఁ బాటు

స్యందనతతులను స్యందనతతులని

తెర నొంది పరవీర తతులఁ గోరు

బరవీరతతులనుబరవీరతతు లంచు

బెదరి కంజిగురాకు పొదలు దూఱుఁ

తే గీ. బొదల మదనుని విరియింప పొరులటంచు

నవలగొజ్జంగినీటి కాలువలఁదాడుఁ

జెలులపైఁ జీరు వేమారు కలఁకఁబాటు

తెరచే మీఱు వేసారు విధిని దూఱు.

84

కం. ఈరీతి నెచట నిలువక

తారాడుచు నొకరసాఁ తలమూఁమునన్

జేరి విరిపాన్పుమీఁదను

నారీరన్నములు గొలువ నవలా చెలఁగెన్.

85

తే గీ. కోకకుచ కాఁకఁబడఁజూడలేక లోఁ

బాంధవుం డెస్తమించెను బల్లికూడి

గువలయద్యేషి యమ్యుసు గొమ్మవంతఁ

గవగ లేడవ నితరుల నవఁగ నేల.

86

సీ. మఱి సుజ గనిపించె విరహులపై వల

రాజు గ్రక్కినకోప రసవంకఁ

దిమిగఁ బు తిమిరించెఁ దెగిపొమ్మలకు నుంచె

మరుఁడు నిర్మించె మూఁడు ముఁగఁ

చారక లతుడంచె మారుండు పధ్విలఁ

గుల్మ నించినచిచ్చు గుం డ్లనంగ

విధులింబ ముదయించె తెన వియోగులనొంప

స్మరవీరుఁ డెత్తిన చక్ర మనగ

తే. గీ. బొండువల్లియతండముల్ పూచినటుల

బంతుకెన్నెల బ్రహ్మాండ భాండ మెల్ల

మెండుకొనె విప్రయోగుల మీఁద శంబ

రారి తెచ్చిన తెలిగుడారం బనంగ.

87

చ. కలువలుమీరెయినా కాండము తారె జతోరపంక్తి తె

న్నెలరుచి; గోరె జక్కవల నీటులు దీరె విటీవిటాలిపే

రలుకలు జాతె నూకశ్రమ డమ్ములునూతె సుధాంశురాలలో

పల జల మూరె దంపతుల బంధురతాపము లాతె నంతటన్.

88

చ. తెడవిలుకాండు లోపలను తెల్పుల గాలియుఁ దైసి జంద్రుడున్

జడిగొని చుట్టు గీరములు కారికలు బ్బికహంసయాల నెరా

యిడుముల బెట్టెగాఁ గలికి యిట్టులు బెట్టుగ గొట్టుకాడుచున్

బడలి విరాలితేఁ గుముద బంధుని కన్గొని పై చ కిట్టనున్.

89

ఉ. తోయిథిరాజునం బొడమి తోయజవాసినితోడబుట్టి యా

తోయరుహపుజం బగుచు తోయజనేత్రునకు నృపంధి పై

త్రోయగ రానిచీకటులఁ ద్రోయుచు లల్లనితెల్వి చెందియున్

నాయమె నీకు జెంగలువ నాజడ నింక నేయగన్.

90

తే. గీ. కామమహిమధరూఢతఁ గదలి వచ్చి

కిరణపాశమృతఁ దగిల్చి విరిహిజనుల

తాసి పీసెదు ప్రాణముల్ దోసకారి

రాజవా నీవు యనుధర్మ రాజు గాని.

91

కం. తమ్ములకును గొడుకునకును

సమ్మతి గానట్టిరజని చరుడత్ర గావా

యిమ్ముహి రావణదిజుల

సమ్మక్కొ మించి తొర యత్రికుమారా.

92

తే. గీ. గురుసతిని బట్టి విప్రయో గులను గొట్టి

తమ్ముల నడచి పక్షపాతము ఘటించి

కాలగతి నుండి యిడరాజ గట్టునుండి

పడె దళోగతి రారక ప్రాప్తిఁ జెంది.

93

చ. తమఁ గొనువారినిం గొనుచు భర్తయు దప్పుక కాలకూటమున్
మును గళమం దడంచికొని మూగత ని స్థిర సావహింపఁగాఁ
బునుకళకాస మెమ్మును బూదియుఁ బూని తలేఱుఁ బట్టి మే
నును సగ మయ్యు మూలఁ బడె నుగ్రుఁ దుదగ్రవికాచరాగ్రణి. 94
వ. అని మదనునిం గూర్చి యిట్లనియె. 95

లే. గీ. విసమతోఁ బుత్రుఁ గావున విధున కకట
పద్మినుల నేచుగతి సతే ధిరివీపు
పద్మినీపద్మనేత్రుల నలనఁబుట్టి
మేనమామను బోలఁగా మేలే మదన. 96

లే. గీ. తల్లిపుట్టింటిపగ వానిఁదనరఁ జేసి
తండ్రిపేరున గ్రెగొన్న దంటవంటి
పద్మినీబాతులను జంప బగలుగఁటి
పొర నీ కిది యేమిటి మేర మారి. 97

చ. అని యనిలుం గురించి పత నాఁప నాయెడఁ జేయ నాయమా
ఘన మెడలించి మాతుగతిఁ గ్రెగొనుచు స్వమనోహరుండై వై
దినమును లంకనుండి చను దెంచుచుఁ గొమ్మఁ అర్చిఁ బట్టఁగా
ననఁ దగు దీపు రావణున కన్నవొ తక్కుడెవో యెఱుంగరా. 98
వ. అని శుకపికాదులం గురించి.

నీ. కానిమాటనె బంది ఖాననే నేయింతు
గడును కొక్కెరవేట కానిఁ గూడి
నట్టిమీపుల్లెలఁబలు గాకులకొసంగి
వే ముంతు గోపి కా రామఁ గూడి
పద మెత్తి పెట్టి మీ మదమెల్ల పదలింతు
మెదలనీ నుక నీల మేఘు గూడి
బడకొద్ది గొట్టి మీ చెడుగంతుల నడంతు
నిస్తులకరదబ్బ నేత్రు గూడి

లే. గీ. యలిగి వెగ మేల నెఱజేయ శుకమలార
విడువుడీపట్టికూతలుఁకమలార
డించు డట మందగతుల రా యంచలార
నిలుపుడిక వెఱికేకలు నెమ్మలార. 100
వ. నిలపించుచుండు నరగరమున.

చ. చిలుకవజరు డత్తరిని జిందల వందల జేతునొను నా
చిలుకల కొల్కిపై గదిసి చివ్వరివ్వ లడఁగ బాటపెం

- జలుకలతోరితోల అటు చేడెను దుమ్మెదనారి మ్రోయగా
గలికి మెఱుంగుబ్బులను ఖంగు ఖజీలు ఖచిక్కు రంగవన్. 102
- కం. ఇట్టేనిన మదిప్పుల్లి పల్లెలను సుదలి రాధ భయమందుచు దా
నిల్లవి పలుకఁ దొడంగెను బొట్టుంబుగ జాట్లు నున్న పొలకులతోడన్. 103
- ఉ. శౌరిని బిల్వగా జనిన చక్కనికీర మదేం రా దొ యే
దారిని జన్నదో నెడుచు దారనా చేరనా లేదో గోపికా
బారని గాన్పెనో కనిదో చక్కగ నానెత నిన్నవిచెనో
సారకు కెఁ శౌరినుడి చర్మేరయ్యర్కరి మెక్కి చిక్కెనో. 104
- నీ. పద్మాక్షు డెవ్వతెపై గన్ను వేసెనో
పలుమాటు వలకన్ను ఓదర నిదిగొ
శౌరి యెవ్వతెమోని చుట్టలకు మరిగెనో
వదలక కష్టమే యదర నిదుగొ
వనబారి యచట నెవ్వతెచెట బట్టెనో
విడువక భుజము కంపించె నిదిగొ
ఫణికాయు వెనలెను వైచిని యేలెనో
మించి పెంపొడ చంచరించె నిదిగొ
- తే.గీ. చిత్తజనిరిండ్రి యెవతెదీ జిత్తుకొనెనో మించుసంచుమై శస్తరించె నిదిగొ
చిలుక యీ నేరగురూఁ నిలిచినపుడె యేమిహేతువో తెలియ లేదింతులార.
- కం. చెలువును వేటొక చెలియును కలవున కలపోసినపుడె తనకుం చానే
తం నొచ్చు గవక వివరయె కలికికొ యే మందు కలపు కానిదినుమ్మ. 106
- చ. కిలకల వత్తుచుం దివిరి కిన్నెర మీటుచు బాట పాడుచున్
జలుగురుమాలచెంగు వెను జీ జీగ మప్పటొకింత బాటగా
గరుకుహారంగు పెండియము ఘట్ట నాయెడలెల్లప్పులన్
దులపుత శౌరి వచ్చుగతి దోచియు దోచకయున్నదే మిహో. 107
- నీ. మదహస్తిపై నెక్కి మాటటికొ గొలుకంగ విచ్చలవిడిఁ జొచ్చి వచ్చువటుల
సాంబ్రాటిలేజిపై సాహిబుల్పొగడంగఁ బట్టాడు జేబట్టి వచ్చువటుల
శంట దళంబు లై విమృశతులవారు మెచ్చంగా దుఃఖుల వచ్చువటుల
గిలుకుపావలు మెట్టి చెలికాండ్రు వెంటరాఁ బావరంబును బూని వచ్చువటుల
- తే. గీ. బడఁతు లిరువంకఁ వెలనాన మడుపులాసఁగఁ
గొనుచు జగిమాపులను నాను మనకు గొనుచు
బడకయులు నేరఁగా శౌరి వచ్చువటులఁ
దోచుచు కని మఱి యేమి దోచలేదు.

చ. తరమున హరము ల్గదల నొట్లసియాడె రుమాఁచెందు తె
 న్నిరసి నటించగాఁ జెమట లూరఁగఁ గన్తురీబొట్టు బాఱఁగా
 పరుసలు మీఱఁగా గభరవం బొఱపారఁగ మందనుండి శ్రీ
 హరి నను నేలె నేను నెను రానగ మా + గ నున్న దేమొకో - 109

చ. అరయగ బ్రాణనాయకుల నవ్వల నివ్వల బాయుర మ లా
 విరిశరునంపతంపరఁ ప్రేగువఁ బొద్దఁగ న్నాకు మక్కటా
 హరి యిదో నాదులోవెలి న హర్షిశముం గ నుపట్టుచుండెడిన్
 విరహ మదేన్ వీగుల వేదన బెట్టు దురాగతంబుగన్ - 110

చ. పరిచినవారు లేరొ యెడఁ బాసినవారలు లేరొ వారి లీ
 యలమటఁ జెందిరే మిగుల వదియు నావలె జీవయుక్తలై
 నిలిచిర యేటిమాట లివి నేరిక యాడితి భూమి నుండగా
 గలిగెను శౌరితో జెలివి గంధగజేంద్రసమానగామిన్ - 111

చ. ఎంతవిలాస మెంతసాగ సెంతవదాన్యత యెంతరాజసం
 జెంతయొయార మెంతకళ యెంతగీర్ణత యెంతసోయగం
 జెంతనిరూఢ మెంతవయ మెంతనన్వోజిత యెంతతీప నా
 యెంతటి మందిభాగ్య కక నంతటి చక్కని దేవుఁబ్బుకే - 112

సీ. నేను ముద్దులు తెట్టఁ దానుముద్దులు వెట్టి లెఱవ నీమయులులు దీరఁగనుచు
 నేను గెమ్మోవానఁ దాను గెమ్మోవాని తెలఁదిరో విందుకు విండెనునుచు
 నేను జెక్కిరినొక్కఁ దానుజెక్కిరినొక్కఁ విరిబోటి వీరుకువీడె గుఱును
 నేను గొఁగిటఁ జేప్పఁ దాను గొఁగిటజేర్చి మెలఁతలో మేరకు మేరయనును
 లే గీ, రతుల నే నేలఁ చా సుమరతుల నేలి పారనా క్షిరొ యిది మారు బేరఁచునును
 చిన్ని చిన్నారితెన్నుదు నేయుచిన్ని లెన్నియెన్నునీతలపోతు నేమి నేకు. 113

సీ. కమ్మోవి యానకు శరీరీయదురంబై గజబిజి మునపంట గఱిసేయుఁ
 గురులు పట్టేద్రకు గుట్టుదక్కి దటంబై చీకాకుగాదీసి చిక్కపఱచు
 జగిగుబ్బలంటకు సిగ్గుపావునటంబై క్రొత్త నెత్తురు గ్రమ్మగోరు లుంచు
 బరులు రాఁగలరు లేవక నేలుచుటంబై బాములతరబళ్ళ ప్రేమ నేలు

లే గీ. బలుక వల్లనఁ బావురా పలుకు పలుకు గిలకిలను నవ్వగల్గనఁ గేక వేయు
 వానికగలెంచి పైసీరు గానియపుడె రాజే రవెనో చెనటివిధాతనన్ను. 114

సీ. వానికన్నులతేట వానిచల్లనిమాట వాఁడాడుసయ్యుట వానిపాట
 వాని మద్దుమొగంబు వానికంబుగళంబు వాని జొమ్మడిబంబు వానిడంబు

వానివారెకాలి వానిపెన్నెరితాని వానిచక్కనితీని వానియిని

వానిమాపులపొంగు వానిమేని మెలుంగు వానికొను జెప్పంగు వానిరంగు

తే గీ. వానియొంటిరుమాపులు వానిసారు వానివలపులదొససాము వానిగోము
వాని సే తలతగు మేల్చి వానితాల్చి పరుల కెవ్వరికిని లేదు మరపురాదు. 115

నీ. తనర జూచినదప్పి దాతునో యనివాని ననుమోము కనులారగనిగనైతి
గదియ నొక్కని నేడఁ గంగునో యనివాని యధరింబు తనివార వాననైతి
లిగిగుల్చి రెదసోఁక బొగులునో యనివానిఁ తొమ్మిద నిండాఁ గ్రుమ్మనైతి
దడవుచేసిన మేను ఒడలునో యనివానిఁ జెలి నామనసార గలియనైతి.

తే గీ. నొచ్చు నంచని చెక్కిలి నొక్కనైతి నలుగునదిగ్రుచ్చి కాఁగిట నలమనైతి
నందగుతుండేమ నతమని నమ్మియుంటి నిప్పుడీరీతి నడుచునఁ చెలుగ నైతి. 116

నీ. మును కల్య లాసగుచు మోమోటమున నున్న సోముఁడుసోముఁడైచురుకు చూచె
నపరశరీరుడై యాత్మజుడై యున్న మారుఁడే మారుఁడై పోరసాగ
దాక్షిణ్యకాలియై తగుప్రాణమై యున్న గాలియే గాలియై కలప సోక
మధువుగూరుచు వేళమహిమ నపేక్షించు నుగభియే సురభియై తరుమజూచె

తే గీ. నగ్నికెక్కయ్యె వివరం నగ్నికెలు భవిశీలముఖములు శిలీముఖములయ్యె
నన్ని యట్లయ్యె నిట్లయినకుపుడెయిపుడు కృష్ణదేవునిదయదప్పె నేమిపేకు. 117

చ. ఇట్లగుటఁజేసి,

నీ. తగకుంకుమఁ సంబు మగవిపేగురమునఁ బెంపొందుకొమ్మ కర్పించరమ్మ
పద నైనగంబురా పదయువారెర వానియెసఁగురంభోదన కొసఁగరమ్మ
మాతీకమ్మారి గారాబుపతిప్రక్క వెలయుమ్మ గాక్షి కిప్పించరమ్మ
చేర్చి కూర్చినవిరుల్ చెలికానిఁ బ్రేమిని పొసంగులతాతన్వ కొసఁగరమ్మ

తే గీ కటకటా నేర కిటులంటి గాఁ ద్రోపియెననే గూడగా బెట్టినట్టిదీని
నిచ్చినంతనే వారల మచ్చికలకు హానిపుట్టదె యిప్పుడే చానలార. 119

చ. అని యనేకవిధంబుల వినిపించు నమయంబున.

తే గీ. నారు నునుటికంటిమంటల నంటి బెడరి క్రుచ్చి రాతునబడవైచి మళ్ళికమ్మ
తియ్యవిలు కానిసాంబ్రాణి లేజయవఁగ గగనమార్గంబుననుదోచెగరికిలిక. 120

కం. ఇట్లు లేతెందినచిలుకను గదిలాంక చూచిలేచి కులుకను జలుకా
యిటు రమ్మ రమ్మటంచున నిటుమన మండేక్షవ్రాతె దీనతదోపన. 122

తే గీ. ఆటులమండేత్తిపై వ్రాలినట్టిమద్దు చిలుకనుగురించి చిలుకఁగొలికిపలిక
మోవి కంపించ మక్కర ముత్తెమదరఁ గప్పరపుతాని గుప్పుననుపుతిల్ల. 123

సీ. కంటివా నాసామి కళలుగుల్కెడుమోము

కనులకలుపు దీర గరిమచేర

వింటివానాసామి తెలలేనిపలుకులు

తమకంటు దైవాలు దాప మాలు

నుంటివా నాసామి యొంటపైనముంజేత

గాయంటు చెలువాలు ఘనతమిలు

మంటివా నాసామి మన్ననల్ గైకొని

బలుసంతసము దెర వరిపులూర

తే గీ. నంటివా తుంటవిలుదంట మంటమారి

తనము వొగగంటి తెనుకంటు దిగిలేనంట

వొంటి నెత్తంట నొంటితే నింట నుంట

జంట గూడక తాళ లేనంట చిలుక.

124

ఉ. దేవకిచిన్నకుట్ట వగుదేవునికూన యశోదపట్టి నా

దేవుని పెండు గండు బలదేవుని తమ్ముడు గోపగోపికా

దీనదీనంబు యదుసింహుడు శౌరి కరీటిబాణ శ్రీ

దేవియనుగు సౌఖ్యవిరతి స్వయంపరగ గంటకీరమా,

125

తే. గీ. ఎంతవేదిన బదులాడ వేమిచిలుక

కాలగతు లెట్లు బున్నవో గడచినామి

కాగతి కాకమానదు గానదిల్పు

చల్లకైవచ్చి ముంత దాచంగనేల.

తే గీ. అనిన విని చిల్క యొల్క పేరల్క చిల్క

బల్కె నిట్లని చిల్కల కొల్కితోడ

నన్ను దలమిన్న విను మొన్న నన్ను నీవు

వనజవాళుని దోడి తెమ్మనగఁ చోయి.

126

కం. తెలువా యే మని చెప్పుదు

వారి యొన్నవనంబు చేరి యటు చూతు గదా

గిరికొని యొన్నా రచ్చట

దరులులు కొటానకొట్లు తన్మధ్యమునన్.

127

సీ. బారన గొల్వగా మీలువకుమవాడు

తలచుట్టి వచ్చు నేత్రములవాడు

చిక్కనిపాల్లాలు చెక్కలు గలవాడు

మెరుగుచూచునచూయ మేనివాడు

విడికంపునదిగింపుబింబాధరమ్మవా

దున్నతాజాను బాహువులవాడు

చిగురాకులను గేరి నగుపాదములవాడు

చంద్రానకగిలు కంఠంబువాడు

తే గీ. నెమకీరక్క తుర్రాయాను నెగులవాడు

మొలకనవుల దగుముద్దు మగమువాడు

మదనకోటల గొనగోట నదుమువాడు

చారుతకవూర్తి గోపాలచక్రస్థి

తే గీ. పూలసిగ వీణ బావలీర్ తూలియాడ

రాజనముగూడ భూవణరాజతోడ

బోధివృక్ష బోడ యని కొని యాడిపాడ

గనదగియెనాడ గన్నుల కిల్లులూడ.

130

తే గీ. మనము మాటాడ వేళ గాదనాచు నేల

దియ్యమామిడికొమ్మపెగులకొరిగి

యొంటి దంటలమటమాను కోట లెలుగ

గగన గులుకుచు వాల్చు వారినిగూడి.

131

నీ. కొమ్మ యొక్కతె గల్గి గుబ్బలు గడియించె

సజ్జను యొక్కతె మోవి చప్పరించె

పనితయొక్కతె రాధవలె నేలు పనితక్క

శలిని యొక్కతెనిక్కి చెక్కునొక్క

రమణి యొక్కతె పావుగాపల్కులను పల్కె

గలికియొక్కతె పాల యలుకచిలికె

నలివేణి యొక్కతె సొలసిముద్దులుజెట్టె

నువిన యొక్కతె పాదయుగమాపట్టె

తే గీ. ముదితయొక్కతె చుంబనంబునను బొల్పె

బాంబయొక్కతెపుంభావకేళినిలిచె

జాగ యొక్కతె సమగతి సలుపఁ దిలిచె

దరుణి యొక్కతె నటన లంఘనము పలచె,

132

చ. అత్తడొకకల్కులాడి పొలములకులు చిల్కుచుంబల్కుపల్కుకున్

గపురపుపల్కు లొక్కవగ కాడ బలే నిను మెచ్చగా వలెన్

గపటము చేసి మాచెలిని గంతునిగంతుల కొప్పుగించి నీ

విపు డిలు వచ్చి నెచ్చెలుల వేడుకల న్నరుగంగఁ జెల్లనే.

133

తే గీ. అనుచు జనుదేరఁ గని యిహా వసిత చెలియ
యొచు మది నెంచి చెలుల కేడింగి దాని
గల్పించుదోయి యొకనుంచి కోఁగిరించి
పడతితోఁ దెల్పకలదని పంజరించి.

నీ, తప్పకతనుజూచి రెప్పవేయకవచ్చు
జలజాక్షిపై దృష్టి సైతమిడక
మోహపదేశత మోయి జూపుచువచ్చు
సకియ మోమున ముద్దుసైతమిడక
బహుదూరమున నుండి పైఁటవిచ్చుచు వచ్చు
చానగుప్పలగోరు సైతమిడక
ద్రుమబోకముడినగ్గి బారవై మిడివచ్చు
నాతిమేనున మేను సైతమిడక

తే గీ. జాగుకిభివీడ తెలియుత్రసరములాడ
నందియలు పక్కఁ బఱచెఁ ఘర్మాంబు లొనక
సదరు మది నాటి యిళ నెంచి యుమకీడిటి
పదక మెద మీఱ బంగారు పటము జాఱ.

181

మ. ఇటులే తెందిన శౌరిరాకఁ గని ముమ్మేజాక్షి మోహంబు చే
నటు చనుబులు లుబ్బఁ గన్ను బెనునో హాసంబు తల్లావ నా
మటుమాను ల్లత శౌరిఁ జేరి పులకల్ మోగిమ్మగా గుచ్చిక
గిట శయ్యాశ్రుహమందు జేర్చి యెనఁ క్రడాభిలాషించగ నో.

182

కం. ఆపుడు వాగల వెంటన
చొప్పెఱుఁగ నీఁ నందు తొరఁబడి యొక హా
స్యపుల కీల్పామ్మ కడన్
తప్పక కనుమిటి వారి తటమటలెల్లన్.

187

నీ, పన్నీరు మేరువల్ బాగాలతెట్టు
కలపంపుగిన్నెల గండ పొడులు
మాడిపూల పొట్లముల్ పునున కరాటముల్
జవ్వాది బరిజెలా తొరసంబు
సామ్మలపైటెలు సారిదియత్తరుబుడ్లు
కుంకుమపిం గాండ్లుకునుమగ్గుకులు
కపుకంపు కోవులు కన్తూంపిఁజెలు
కట్టువర్గంబులు చుట్టునవరు

తే గీ. చలువచప్పురొళ్ళకుంచులులోని
జెంపలిళ్ల తలగడల్ చిన్నిబిడ్డలు
బటువులాటగులుఁ గల పూల పామ్మబూద
దక్షకమున నిశామాధపుల్ తగవకించి.

138

సీ, కంసారి బిరియారుఁ గొగిటజేర్చిన
గుబ్బుల విసిదీర గ్రుమ్మెగొమ్మ
కంజాతు దాని చిక్కనిముద్దు జెట్టె
నలరుచక్కనిమోది యానెఁజాని
ఊరనునికన్నయ్య యిచ్చోటజెంకిన
దేటచెక్కిలిగోటమిఁటెబోటి
మందరనగధారి మణితముల్ నిలచిన
జగురును కారిముల్ చలిక గలికి

కృష్ణదేవుడు కరికర క్రిష్ణులుప
జేరితమిరచి పురకొల్పెఁ గీరవాణి
నీలవర్దుడు పైకొని క్రిష్ణనెల
బాళి నెదురొత్తు లిచ్చె నిశాలతాగి.

139

సీ. కింకిలనవ్వలు గిలిగిరిలును బంధ
భేదపురవములు వింతివగులు
పావురా పలుకులు వాతెరినొక్కలు
చిగురును కారును లో జిలుగుత్తిట్టు
మరునుపై రసములు తొందరి ముద్దులు
ఓగిఁకొఁగిలింతలు వింకములును
గొనగోటిమీటులు గోరింపులుబుకులు
కొసరులు బొమముళ్లు కురుచనన్న

తే గీ. లోరకాబాను మేలు బ్రకారబాగు
హయరదబడ కెడ గాకు మాయెనాయె
విడత విడవకు మనియెడి నుడువు అపుడు
చెల్లవో యేమిచెప్పుదు గొల్లకొల్ల.

తే గీ. నెది యిరితి వేవేలివరములమర
గలిసి కనినోక నీలమేఘంబుమీద
నెరితకుక్కను క్రొక్కాఱు మెఱుపనంగ
సరసిజాతుపై నేగకొకలించె.

141

సీ. తదిగంధ గమిగుంపు వర్ణించు ఘనమన
గురుడుమల్ మెరియు కీల్కాల్పు మెరయ
హినుచిందు విక్రమె యింహంది తమ్మి నా
చెముట గ్రమ్మివ మేను చెలువు మీఱ
జలుక నొక్కినచింబ ఫలరాజమో యన
మొనపంటి గంటి కమ్మొవి దనర
డాగు చేసిక బల్క చాచితుండలరీతి
కొంగటి మీటూ గుల్మలతర

తే గీ. మారసంగ్రామ గంభీర భేరిదారి
రవల బంగారుబండె రవ మెసంగ
దరుణి పాదలు మఁ బురుషులు తంబుసలిపె
మాద్దులమురారి పైతకుముడి యనంగ.

చ. తమగులు మూలు లగలిక తాఁపులు సోపులు తోపు లూపులున్
కొసరులు మెప్పులున్ విగలు గుళ్ళులు బెళ్ళులు కూర్మిపల్కులున్
తెసఁ జీలుపన్నులున్ కలపు విక్కులు తక్కులు సొక్కు మ్రొక్కులున్
గురుగున చూటలున్నది చెఁ గూఁమి విద్దరి నృసుబుగన్. 143

కం. నానావిధవాకరమై
మానససంకాతజాత మహిమార్ణవమై
కామకరిం మై యాగుఖ
మానందో బ్రహ్మమైన హరి మైమర చెన్. 144

గుణితమత్రైభ కీడితివృత్తిము.

తరుణిమృద తామసాంతతిమిశో ద్యద్భావ తిరాఁబుపు
వ్రూమా తూర్ణజై. తే మహా మే జన్మాన్యో త్రక్ష్యోజ్జ్వల
ద్యోతక క్రాయూధ తో. మజాతనయనా తో మరశుర్ధ్రతభా
కరక్షిప్తద తంది శేతరదిరా భ్యాతస్కరాగ్రేవరా. 145

కవిరాజపిరాజితము.

వృజివిదారణకారణ దారుణ వీర్య సుజాగుణవిత్ ప్రతిభా
విజయవివృత్తిరజత్వం సత్వో వి. పరాత్పింబిప్రసభా
నిజపద సేవన పాపనభావన నీలఘనాఘనార్మలభా
స్వజనకృతాదర మౌదరసాదర సర్వభవాభాసారమభా. 146

కం. అంభోధిపటిభారవి

బృంధణనకలాద్రికులవిశృంఖలదళవృ
బంభారికనయసారథి
గంభీర్యాదార్యవిజిత కలకామనిధీ.

147

శ్రీ ర సు,

(ఇహ దేవీయ మనునామాతరముగల)

రాధికా సాంత్వనము.

—♦ శృతీయ శాసము ♦—

శ్రీమహాప్రభునామక

నామజలాపవర్గ సంఘాతక ధ

క్రమిత కామితదాయక

భూమిప్రియచిన్నిక్రష్టపాషాణిష్టా.

తే.గీ. ఆరధింపుము దేవ ది వ్యావభావ

వ్యాసమునినూతిజనకభూవిభునిజూది

చోక్క-అపుడేచెక్కర యుక్క-రలకు

లెక్కయి మిరిమినుడిచవు లెక్కలేక.

2

చ. అపుడు చెలంగి పొంగి యిశ హామికతో విడిపడ్డరైకతో,

గపురిపుతావపిడియము ఘమృని క్రిమ్మముఖాంబుజంబుతో

గపురిపుటారజంబుగను కింబునయంబు ధిమంబుజాపుమన

పపులతరస్తనాగ్రముల వెన్నునిటొమ్మున గుమ్ము చెమ్మతోన్.

3

చ. పరవసుఁడైనశౌరఁ గని పంకజలోచన రాధికామణి

దొంగు మటంచు వేడుకొనెఁ ద్రోయక మాధవుఁ డిచ్చె నమ్మికల్

పురుషుల కేటిసత్వములు పూనిక లేచి నమ్మి కేది నీ

మను లిటు కొండలై పెరుగ మాత్రమె కాలి మంటలోచనా.

4

క. అనిన విని ఘనాఘననిస్సవంబువిన్న చిన్నరాయించనందంబున గల్పిబెబ్బలి
ప్రవాత లావణ్యంబున కన్నెసారంగంబులెఱుంగున విదాలభూషణబాంకించిన బాల
శుంగంబుకలయిన పింహనానం బాలకించి బెగడిసి పెండ్లియేమంగు తెఱంగుల బెగ్గ
డిల్లి యానాదిమస్తకంబులం బల్లుమని పులంబు మొలక లెత్తి గుండె గట్టి అనన్ కళా

వకలై తల్లడిల్ల డిల్ల నడి యారామకాదువీచే బుడితం బయినకడలికా కారడంబునం
దంబున నందనందనునెనె జెందినకలపు నిలుపోపంజాంక చాలకరంగిజామాళినేల
వ్రాలి మూర్చిన్ల న్ననుంగొవి చెంగట మెలంగుమెఱుంగుజోగ తెలుంగుగులున
నమ్మకచెల్ల యాహలకపాటి వింక నన్నగం చెల్లదను నున్నపంబున నున్నెల్లను నవ్వెల్లన
పల్లవాధర నెత్తి యొప్పుపయ్యెడ చెఱుంగుల స్వేదబిందుసందోహంబులని బోనెత్తి చల్లవి
పటింసీరపూంబు చల్లి నల్లకల్పరేకలు తుడలనల్లబిల్లికాం గనున్నవల్లవేసినవలు
విసరి కెందమ్మిదళంబులూ గట్టివకపుదగిలపొన్నులగ గడ్డంబునగ్గిలిచి నొన్నోపచా
రంబులనేదదేర్పం దెడయుం బ్రాప్తుకు ముగళితంబు లగు నున్నులు విచ్చి పదా
హరిం బూలుచురగాంగకధంగి యుచగొంతున గోతబంబు లులుక నున్నుపటము
లదర రాకానికాకరబింబులను విదంబించు నెమ్మంగంబు జేపురింపం బ్రదంకమారుత
తడంబునం దవిలి వడంకుకొదలి రానువీక బింబాహంబు కంపింప మగు గురువడి
నొర జరికి విగమలగుంబులు దూషిపోవం గున్ను తడి యర కంబులంబుదీడి ధర
ధరర్పులిపించుతగుతుకన్లుబిత్తులం దొంచు గొత్తబంబుక చొచ్చి నున్నుబిత్తుకపుం జూ
పులు కడగన్నులం గ్రుచ్చురింప దగ్గరి హెచ్చడికత్తి కలు దెగ్గడిత్తి ఈవల నెవల దొలంగి
నిలువ సా కారం కున్నోక బురిత్తి సాక్షాత్కరించి కోపంబుభూతి సజ్జరింపం బడలిక
కైవడిం గనుపట్టుచుం గోకదిలుకం కలకించి కోధమూర్తికమై కోరితక పూంకుడి
జెందియుం తెలివి దెచ్చుకొని దెచ్చునిట్టాపులు నిగుడించి గడ్డదప్పురంబున
నెట్లనియె.

కా. ఏమేమీ జగ పితర లేకగుం యిభా హేమాంగి యిట్లాడె నే
యామాట స్విని మంచి దం ననియెనే మాఘాన్గోహాలు దున్
రామా యట్లనె కాని మంచిని రా ర పే నోమాయె నా
భామారత్నము గూడి తా నుభయ మై పక్షినినా జాలదే.

6

సీ. మఱచెనో నాచేత మణితంబు లన్నియుం
లుక నేర్పిననాటి పంజరపు
తెలియదో నాచేత దేశ్వరపురుషరాతి
విద మెఱింగిననాటి వేడికొప్పు
ఎంచదో నాచేత నిలజంధ్ర గాత్రంబు
అభ్యసించిననాటి యణకులెల్ల
వేడదో నాచేత వెడవిల్లు కాస్త్రంబు
లెలుగ బూసిననాటి కరుణమరుగు

తే. గీ గణన నేనుకొ మరుసాము గవనములకు
చానునాచేత బడినతె త్రంపు పెల్లు
పరులు గని కేరి నవ్వ ద బ్బర ముగారి
లొనక పొంగి యిప్పు డి లొలతాంగి.

- తే. గీ. నిన్నగుప్పయు నేడాబ్బు నెలక, తాను
గోరి నామిద జేసెనే కాదుబారు
ముక్కుపచ్చలు మానక మను పె విరుదు
పిచ్చుక యెడిగ్గి కాట్లావ వచ్చినటుల. 8
- తే. గీ. వెనుక గొప్పను మందలఁ జనులు గేలి
సేయనాయెను నాచెంత జేయువెంత
తాను తెండిన పొట్టెలు కనదుచేత
సన్నబడుసామ్య మామెనో చిన్నచిలుక. 9
- తే. గీ. కనదుమ పైంత తా నెంత తానె యింత
చేయజూచిన నే నెంత సేయరాదు
జేలు వాచిన బోలెంత విరివియైన
బోలువాచిన నది యెంత బోలు గాదు. 10
- తే. గీ. వారిజాక్షిని నాపక వారివెంట
ననుప గోరెంతయైనను మనసు లేదు
వందుడనుపంగ గని మన మందునందు
కొంటి తడసేయరా దని యుంటిగాని. 11
- అ. క. కట్టజేలు కట్టకున్న గుమ్మరబూది
వోసిరా జటంచుఁ జేసి చెలియ
దానివేలుదీసి దానికన్ పొడిచిన
యటులజేయకున్న నగునెచిలుక 12
- అ. క. తగదు కొండమీఁద దాఁక గోరినదారి
నెదురు దన్ను చెలియ కింతపలిక
నెంతమీను వచ్చి యెంతమీనును మృంగెఁ
గాన ద్రుక్కునెదై గంతమాయు. 13
- సీ. ఆశుకవిత్వంబు అల్లితేనే సరా
చిత్రప్రబంధము లేయవలదె
గోటిచేరను వీణె మీటితేనే సరా
కొంచక రాల్గఁగించవలదె
పదచాళిరాగము ల్పాశితేనే సరా
హిత వాప్యకల్గంబు లెత్తవలదె
అలనాట్యభేదమ్మ లాడితేనే సరా
నకరసంబులనంటి నడువలదె

తే గీ. వింతవింతగఁ గలసిన యంతసరియె
యెమ్మె కాని మనోభావ మెఱుంగ వలదె
యెఱు సేరని నిన్నటియంత మెఱిగె
నన్ను విడనాడరా కొరఁ జెన్ని చిలుక.

14

తే గీ కాని పడరకు మిఁకమీఁద చానిమోము
గనఁగ వలదని శారినగట్టిపెట్టి
మిఁకములుకూల వర కావలెట్టిసేరి
రాచకున్నను నాపేరురాధ గాదు.

కం. అన విని శుక మిట్లనియెను
వనితా యెనుందు చాని వగలో క్రుణ్ణో
మనుకొ తెలివో గెలివో
విను తెన్నకుఁ బండ్లు వచ్చు విరచాయె గదే.

16

తే గీ. చూపులోపల నొకవింత చూపుకరుకు
నడుపులోపల నొకవింత నడుపు లెకుకు
నుండు నునికె నొకవింత నుండు కులుకు
వచ్చె గదవచ్చు నునయిలా వనిత కిపుడు.

తే. గీ. లేని పట్టింపులెల్లను బూని చాన
నేనె యెదురైన వింతైన గానిచూడ
దల్పునకుఁ గల్గి వచ్చిన వర్ధిరాత్రి
గొడుగు తెప్పున్నకత గాను కొమలాంగి.

తే. గీ. కడఁగి మను దెల్పనా పదిం బదిగ నేను
చాని వినయంపు పొకిళ్ళు తగ నెఱింగి
మానిసినిజేయ వలదమ్మ దీనిఁజేర్చి
తెలియ నిది మేక వన్నియ పులియటంచు.

19

క. అనిన మధురవాణి యను మదుపవేణి యవ్వరిబోణి నవలోకించి యిట్లనియె.

కం. ని న్నెఱుంగదు త న్నెఱు గదు
తన్నుం దనమ ట్నెఱుంగు చామోదరుడే
తన్నుండె నిన్ను విడుచు న
టన్న స్మృతి దీని నగర హాహుజనముల్.

21

కం. నిన్నుండే మానిసి యె
నిన్నే తెలి నేయఁ బూన నెలత ధృళారే

కొన్నంగడిలోపలనే

యన్నన్నా మాటుచేర మగునే చెలియా.

23

అ. ఇ. ఈడ తోడ లేని శ్రీకృష్ణమాటలు
చాలంత నమ్మి నానఁ బోసికొనియె
దగిలెనా తగులును దప్పెనా తప్పును
నాతి తెట్టివాని చేతిరాయి.

25

లే. గీ. కుమ్మరికి జూడ నొకయేడు గుదియొక్కొక్క
పెట్టెన్నట్టు దీనియె బెట్టుతనము
తెల్లని దీప్తియ నొక పారి ఇటకుకొని
వచ్చి నిన్నేల విందుకు వగవనేల

వ. అనిన విని రాధాకథారత్నం బిట్లనియె.

25

లే. గీ. కొటి మదనలగడవేలి గోటగలుచు
కుందరాకృతితోడ నా నందమిచ్చు
దివ్యసుందర గోపాల దేవు జూచి
వసుధలోపల పంథని వారు గలరె.

26

లే. గీ. దాని నెంతయు నన నేల తలచిమాడ
దప్పుకంటల కొటగాని దానివారి
ననవలెను గాని తెగ విండ దొవకుదీసి
యేయువాడేయ న మ్రోమి నేయు చిలుక.

27

అ. ఇ. నందనుతుడుఁ మున్ను నామిదిత్రేమతే
నొకటి నేయబోయి యొకటి నేయు
అత్త తెత్తిజేతు లంగడిలో గన్ను
లాయె ననుచుఁ జెలియ లెసి నవ్య.

28

వ. అని మఱియు నారాధాకథాటి తన చేతిరత్నంబున కిట్లనియె.

29

అ. అ. తగులుదాఁగ మేళ మగపడ్డదానిమఱ
గాఁగఁ జేసిపట్టి కాంతవింత
గట్టు చేరినంతఁ బుట్టినవానికి బాహు
గట్టు సాన్మునాయెగద తెలియ.

సీ. కీరవాణిచేరఁ గీల్లాటంపిలే
 కిరవాణిచేరఁ గీల్లాటంపిలే
 నాతి యెవ్వరి యైన నామేర వేడిలే
 కనులెట్టజేయు నో కంబుకంటి
 యెలమి నాకోసర మెంతవారల నైన
 దెగ నాడఁ దలచు నో చిగురుబోడి
 యే బాచి చూడక యేమాటజెప్పిన
 అవదాట వెలచు నో సన్నుతాంగి

తే. గీ. యేపదార్థంబు లైన నా యెమట బెట్ట
 కెవరికి నొసంగఁబోవఁదో యిచ్చువదన
 చేరి యట లున్నవిధుఁ డెట్లు చేసె నేని
 తిరుగ బ్రతు కాడవలెనంటే శరద వేణి.

31

కం. మున్నెంతో చను వొప్పఁగ
 మన్నించినవిధును వెనుక మార్చొగ మైనట్
 గన్నియి బలిమిని చేడుక
 విన్నదనం బదియె కాన విధుమీ బాస్య.

32

సీ. మేను మే నానిన మేను సో క దటంచుఁ
 గలపంబు లొల్లఁ దో కలువకంటి
 పరులు వచ్చిన రిత్తపలుక నయ్యూ నని
 తెలి యెత్త నిత్యు డో శరద వేణి
 అలమి కాఁగిలఁ జేర్చ నడ్డ మయ్యూ నని
 హారంబు లొల్లఁ దో హంసగమన
 గాసిల్లి నాతోడల్ కంఠె అయ్యూ నని
 పుంభావ మొల్లఁదో పువ్వఁబోడి

తే. గీ. మనసులుంబులదారిని ననఁగి పెనఁగి
 కుడుమగంధంబులట్టులఁ గూడి మాడి
 వెలఁగి తిలలైమమరికిఁ గలసి మెలసి
 యున్నవిధుఁ డెట్లు చేసెనో సన్నుతాంగి.

కం. అలునిమంచితనంబును
 గొల్లనిరసికరము లేను కోరితి నీరెం
 డెల్ల నె చూచియుఁ గనియును
 బలములొఁ బడినదాని ధంగిని జెలియ.

కం. నెరతన ముడి గింటింటికీ

దిరుగుచు బలిమాలు హరికీ దొలవలు కలవా

లిరిపెం బెత్తెడువానికీ

బెరుగుంగూ డేమిబ్రాతి విధుబింబముభి.

35

కం. కలలో నైనను బాఱుక

కలకాలము నున్నవిధుడే కను గాఱుకు నై

పలచన చేసె నటన్నం

బెలియూ మగవారిచనువు చెడ్డది నుమ్మి.

36.

కం. అను వనిజాక్షిని గది తా

గనికరమునఁ జిలుక పలికఁ గానీ పమ్మా

వనజాక్షునింక రెఱుంగఁ

కని తెల్పిన భారతంబు కర లై పెరుగున్.

37

సీ. కొనసాక్క రొని దాని ననమోవి చెనకిలే

కనుగందునో యంచు గలవరించు

మొనవేళ్ల మెల సెల్ల బను మొనల్ నెమిరిలే

తగిలి నొచ్చునో యంచు గలవరించు

వదన మించుక నాభి పై మోపి ముద్దాడి

బరువాయెనో యంచు బలవరించు

గోటిచేగప్పు ముంగురులు చి క్కెడలించి

చురుకు నేమో యంచు బరితపించు

తే. గీ. జాజిపూదేనె గొనులేటి జాడనమరి

తాకు రతిచేసి దాని పా దమ్ములారై

వలచు వాడును పలిపించు వారు లేరొ

వార లీబూమె లానరింప లేరుగాని.

తే. గీ. దొరకరాని పదార్థంబు దొంగినటుల

తొమ్మువనె కాని డింబ డే యిమ్మునైన

బెట్టుచోటను బెట్టక తెలిది నిపుడే

కట్టికాచుక యున్నాడు కదల నియ్యడు.

సీ. కనకాంగి కట్టు వర్గమె కల్లెవా టాయె

గొట్టుపావడ చుట్టు గోనుట కాయె

నలివేసి నెమ్మొము నిలుపుటద్దం బాయె

బెలిగోటింతుక క్రిలక మాయె

దరుణిలేనునుతోడ ల్లడగడదిం డాయె
శంధిగుబ్బలు చెంప విశ్వ లాయె
లలితాంగిచెమ్మట ల్పులువపన్ను రాయె
గలికమను నలుంగు కలప మాయె

తే గీ. జోటి పడకిల్లు జగికోల్పు కూట మాయె
లాలలాచనతోడిజే లోకమాయె
బలుకులేటికి నిపుడిరా భామనుండి
యచట కొరికి దొరతన మమరెనమ్మ.

40

తే గీ. మగువ యదిగాక యింకనొక్క మాటగలదు
వినుము వలపులదొరసాని యనెడు పేరు
దాని కిచ్చెను విను విప్య బోనటంచు
నెటుల నోరాడె నో శౌరి చెఱుంగనమ్మ.

41

తే గీ. రాధలోనను నాలోన రమణి యెవతె
తెలుపుమా యంచు నానతో బలుక నాశం
డన్నిటను మీర లొక్క రూ పైనఁ గాని
మురిపెమున నీతి మెచ్చునె మోహనాంగి.

42

న. అని వినని రాధావధూరత్నం బిట్లనియె.

43

ఉ. ఎల్లజగంబుల న్మనుచు నేలిక కంజధవాదిమాని హృ
త్ఫుల్లనరోజరాజములఁ బూని నెలింగెడిలేః మిందిరా
హల్లక పాణి బాహువుల కిబ్బని దివ్యసుఖంబు చిత్త మో
వల్లన కామినీచరణ వారిజపెనకు లెన్న జక్కగా.

44

తే గీ. వారి వీరిని నని నేల వీరివారి
గలగలపు నేయున న్నన వలయుగాక
తెఱఁ గెఱుంగక యపుడట్లు దివ్యగొంటి
తలపఁ దననుండి రానట్టి తిప్పుగలదె.

45

తే గీ. ఎల్లవారికి కనునంబు లెల్లఁ బలికి
బల్లి తాబోయి తొట్టిలో బడివర్తి
నొకరి ననశేల తేనెకొనినపనికి
తాకు జిరిగించు తెల్లను తెఱ్ఱితము

46

ఆ. న. హద్దుముద్దుహుటి మాదున మగడంచు
గూడి మాడిమాడ జూడవలఁచి
బలిమి విందుబెట్టి పగగొన్నచందా న
తెండి తేనె నేనె తేలనెతి.

చ. శ. నక్కయుదులొనఁజిక్కుకొన్నవితాన

గోరి మనము చేసికొన్న పనికి

చేగులొనితీట వితమాయె ననగరా

దత్తకొంగు లొంగి నటుల జలుక

48

చ. కరి తరమంగ వాకి గల కంటకముల్లవి మేన గాడగా

సరిపడబోవ బాచు గని జాలిని మధ్యవనీమనెల్ల వే

కొటికెడు వేరు పట్టి చురుకుల్ తగఁ గంఠురుట్టిగ లెల్లెడం

గరువగ దేనె గ్రో జను కామినితో సరియైతి గీరమా,

49

తే. గీ. నీవుచోయిన పనికిరా నీవు కొదవ

పట్టి పల్లార్చి దేవకి పట్టినిలుకు

దోడుకొని పత్తువనుచు నీ తోడుదిలుక

నెమ్మి కన నెమ్మనమ్మన నమ్మియుంటి

తే. గీ. దాని శరి వేసి శారితల్లయిన గాని

తోడితెచ్చునుపాఞ్చంటు దోపలేదొ

తోచకాదితి నీకేల తోచుచు

మందుపడ నాదురలవార ముద్దుచిలుక

51

చ. అనిన విని బెట్టులికి చిలుక శుక్కిరికించితనదీతలకంటుం దికించి యీ

బాం యింతలేల యగునే యని బెట్టు నిట్టూర్పు విగిడించి యిట్లనియె.

వీ. చిక్కని కాగిళ్ళఁ జిక్కి మ్రొక్కుచుచు

టొమ్ము టొమ్మున నాని లోజుకొనుచు

నొక్కరి కెమ్మోవి యొక్కరు మార్పుచుఁ

గలగల్గు మణితమల్పలుకుకొనుచు

నెదురుయ్యలఁ నెక్కి యెలనాగయును దాను

జగినోటిమడుపులు చేకొనుచును

గళ లీను చెక్కుల నెలవంక లీనఁగాఁ

దిలకము లొక్కగగోళ్ళ దిద్దుకొనుచు

తే. గీ. నచట వేసిన తెర వేసి నట్టులుండ

సరిగఁబ్రాశింపంధముల్పలుపు కొనుచు

జేలఁగు పనమాలిఁ జేరితి సిగ్గుమాలి

వరుస నెటు తోడితెత్తునో నన్నలాడి

కం. తలకెక్కినవలపున చారి

యొయ్యళ దాసానుదానుఁడె మెలఁగంగా

గలకె యింక జేటియాసలు

కలిపొప్పిన తెనుక నుట్టి కనుగొనుమాడ్కిన్.

54

స. అనిన విని మనస్సునఁ గట్టరాని కినుక పొడమనఁగ

55

చ. అదరెడుమోనితోట్రుపడు యానము గుచ్చెల జాఱుపైటయున్

జెదరిన మంగురుల్ మిగులఁ జెంతలుచిత్తము వాడుమోముఁ లో

బొడలెడివాంఛ గద్గదిక మోడ్చుకనుగక మీఱ కూరుచే

బెడరుచు లేచి యామెలఁగ తెన్నున్పై దగుమచ్చుఁబునన్

సీ బిడితేగ పడలించి ముడిపూలు విడలించి

యలజడిఁ గీల్లంటు నందగించి

కలసామ్యు లెడలించి వలయముల్పిట్టించి

నుదుటఁ గన్తురిబొట్టు కనియనుంచి

కాటుక సమయించి కలపములైమలించి

నరసవాసనకట్టు సరిఘటించి

దుగరైక తొలగించి జగిచల్య నటుడంచి

మాసిఁచీర సమృద్ధి ధరించి

తే. గీ తెరల మితిమీటితపారివిధివిదూటి

యలమటలఁ చాఁజీవపుటాసలాటి

పడకయిలుచేరి కంకటిపైవిశేరి

చొరలె నురులూరి చిలువరా పొత్తిదారి.

57

చ. చొరలును గొట్టుకాడు తెర చొందు హామీలు జింతినొందు ని

తెల్లపడు వాడు లోఁ గుములు తెట్టిగఁ బ్రేలు విరాళిఁజెందు లో

సారుగును సామ్యున్పిల్లు మదిఁజొక్కు విరాళి వ్ర మాటు దూటు నా

తరుణిని గేరు మారుకొనుతన్ హరిదూటును బెట్టుమూర్ఖులున్.

58

చ. ఉలుకును తెచ్చు నూర్పుఁ గడు నున్నురఁగం దల యూచు లేచులో

గలగఁబడున్ దిగుల్పడును గానిపను ల్లలపోయు తనయం

గలవల మందుఁ గన్నొను వికావిక నప్రం భయంబు, జెందుఁ గ

నొలఁకుల నీచు నించు మదిఁగొంతుఁ దలంకు పడుకు నెఁతయున్.

59

ఉ. రా యను వింత పుట్టినది రా యను జాకువు గాని తేడ్కు లే

రా యను మేలువార్త విను రా యను నావతి పింతి చేసె నా

రా యను నిన్ను దూఱ నగ రా యను నంభయొకాడు కానిపో

రా యను దానిపొండ్ల కన రా యను హా యదు శేఖరాయనన్.

60

నీ. ఏయెడ నాటొమ్ముఁ బాయనిపిఠ' నే
 పాటలాధర గోట మీటునొక్కొ-
 నామాట మీరక నలు వొందుకీర మే
 నెల తమ జేతిపై నిలుచునొక్కొ-
 యెలమి నాకనునన్ను మెలఁగునేనాథు లే
 పలినాక్షియాజ్ఞల నడుతునొక్కొ-
 నామొగంబున కొద్ది కై మీటునన్న మే
 నుండరీరత్నంబు చూచునొక్కొ-

తే. గీ. తూఁగుటుయ్యల నెవ్వతె తూఁగునొక్కొ-
 పెట్టెనొమ్ముల నెవ్వతె పెట్టెనొక్కొ-
 పొందుగా కారి నెవ్వతె పొందునొక్కొ-
 తెలియదిటుమీఁదఁ బ్రాణము ల్మిలుప, రాదు.

61

ఉ. అందఱిటొమ్మురా కృడిగ నందఱి నెమ్మది చల్లనయ్యె నే
 దందఱి నెమ్మొగంబులను హసములం జెలు వొండె నార గో
 విందుఁడు దానిఁ గూడి నను వింత యొకర్చినయెంత నక్కటా
 కందక కంద నేమి కల కాలము నాదుమనంబుమాత్రమన్.

62

నీ. హరిని బాసిననన్ను బరిహస మొనరించు
 మోహనాంగులనోగు మానిగటలు
 నాఁనాట కృశించు ననుజూచి కనుగీటు
 పువ్వుబోలులకన్ను పొడిచినటుల
 గడువిన్న నగునన్ను గని సంతసం బంచు
 మెలఁతల తొమ్ములు పెట్టినటుల
 నెంచి నన్నిఁక త్రుళ్లు నంచని తల లూచు
 ముద్దుగుమ్మలల్ మెట్టినటుల

తే. గీ. యదు విభుని జేరి సామి ర మ్మనుచుకీరి
 గలివి యొనగూర్చి నిండు కొఁ గిటనుజేర్చి
 మురిసెమున దొట్టి చిక్కని ముద్దు పెట్టి
 మేలిమినిగూడఁ గలదె యీ మేనితోడ.

63

కం. అని మిగుల వకలఁ బొగులుచుఁ
 దనపలుకుల కొద్ది కనుచుఁ దగురా చిలుకన్
 గనుగొని వనయచు రాధా
 తనతేజస్సు, పరితేజస్సు తదితఁ బాఠన్.

64

మ. చిలుక యెవ్వతె లేనినోడ లిది దా చేతం గడం దోయునో
బలిమిన్ రాధికదూత గావె యని కో పావేశతంజూచునో
నలి యాకంటికి ఖండ చక్కెరంభా జం బుంచునో యుంచదో
కలలో నంతకు తాళలే వకట నీ గారాబ మెట్లున్నదో.

నీ. ఏసాంక వాతాడ యింక రావు నేయునో

చూడఁ జాలక రాజ శుకములార
అంబుదాంకయేది యంతకృ బెట్టునో
సైరింప లేక మాం సంబులార
శరదందుమాఖ యేది వింసంబు చేయునో
నెమ్మి నెమ్మది మాది నెమ్మలార
మించుబోడియెవర్లు మిటుమిట్లు గొల్పునో

వైరంబు మీఱగో ర్వంకలార

తే. గీ. లేజరిలుని శాండజ రాటయాన
కాలరాచును మిమునెల్ల నేలచెట్టి
మిగుల మనురీతి నావెన్న నెగిరి పడగ
వలదు మను దింక సన్మార్గ నర్థులగుచు.

తే. గీ. కలరవములార యింక నొక్క కలికిమిమ్ము
దప్పు లెంచక యాకలి దప్పులెఱిగి
పనగ లులవలు నువ్వులు సన్నలిత్య
మునిచి పెంచునో పెంచదో కనరుచేసి.

మ. అది నెచ్చెలులం జూచి యిట్లనియె.

నీ. వారిమధ్య యెవ్వతె కరికోతబెట్టునో
యదలించిమల్లేధ యానలార
కనకాంగి యెవ్వతె కడుగాఁగఁ జూపునో
విడివడి సమదారి వేణులార
శుకవాణి యెవ్వతె వికటించి పలుకునో
మొగ మెఱిగిచేసి యో ముగ్ధలార
అబ్బాస్య యెవ్వతె యుగ్గోల నించునో
పక్ష పాతమున బద్ధాఘలార

తే. గీ. యింక నేకకంఠి తా నెగిరి పడనా
పగను మీమీద బల్లపపాణులార
మీఱకలైన నకుబాసి పోరటంచు
నిమ్మియుండితి నిదివఱ కమ్మలార.

లే గీ. ఒక్కపాటు నెలుంగక యున్నమీకు

నకట నన్నుండి యీవైతందవలె

నినుమతోగూడనగ్నిహోత్రునకులెట్లు

తగులు నంచనుకరగాను తరుణులార.

సీ. ఈమేను దొరగిన నిక జేవునకు వేఱె

వరతను వబ్బదన్ భ్రమనుగాదు

పద్మాక్షుఁ డీవట్టి పడకిల్లు గన్గొని

పరితాపమందు కంభ్రమనుగాదు

మనరాధ పోయెఁగా యని యిళాకంకతి

వగలించునో యను భ్రమను

చుట్టువాలుకలెట్లు చుట్టంపు పూబోండ్లు

పలవింతురోయను భ్రమనుగాదు

లే గీ. మంచి యేలిక సాని లేవంచు మీఱ

లెగుచెందెద రనుచు నేనిన్ని నాళ్లు

నిలుపగూడనిపాణముల్ నిలుపుకొంటి

నిక నిలువరాదు దయయించు డింకులార.

71

మ. అని వింపించుచుండు సమయంబున.

72

కం. మరు దురవశి నొక నవరి

కిరుస ఝరీలించు దూసి కినిసి బిరానన్

పరు జెంట జెమట పొడమగ

దరుణీమణియెదను దారి దప్పుక కుమ్మేన్.

73

కం. తనుజెల్ల జల్లు మనగా

ననమోచి చలింప మిగుల నకుము వడంకం

జను అదరి గురులు వడలఁగఁ

గనుదమ్ములు మోప్పి వ్రారె గామినిమూర్ఛన్.

74

కం. ఆత్మరు పీష్టరు లెల్లను

జిత్తమ్ములు తల్ల డిల్లఁ జిత్తజుచివురన్

గస్తులపై వ్రాలిన య

దుష్ట చళోరాక్షిజూచి మమతఁదలిర్చున్.

92

సీ. కలకంఠ నిట్టూర్పు గాడ్పులు నిడిన

వల్లిమకలిక లెల్ల సారిగే

మదవత్తిపై సోకు మారుతి మొలసిన

శుకపికనికరము లోస్సివ్రారె

నలిజేడి యొంగిన తలిరుటాకులపైజ్జ

నీరసం బైబూది దారిగాంచె

దరుణిగుబ్బుల నున్న తారహరంబులు
సాబగల్ల జెడి చిట్టి కున్న మయ్యె

తే గీ. దమ్మలిడబోపఁ గలుక మొత్తములయ్యె
విసము లయ్యెను జేర్చిన విసములన్ని
మల్లెలయ్యెను విరిబొండు మల్లెలుంచ
నెందునను వీరఁ జెడు దీవిఁ జెండు కాక.

76

కం. ఏ మంద మేమి చేయుద
మేమందునఁ దీరుఁ కాక లీదిన మకటా
యేమందయాన నడుగుద
మీమందరికుచ తెలుగు లెల్లనటంచున్.

77

సీ. తావిక ప్రపుదిన్నె దనరించె నొకరంధ
యొప్పుపుప్పెడి గప్పె నొక్క కామ
విరిజాబలంబించె వేటొక్కతమాన
యొమ్మతమ్మలంచె నొక్క సరసి
విసకాండముల జేర్చె జను నొక్కపద్మిని
యొగిఁ బల్లవములనుంచె నొక్క కొమ్మ
హిమజలంబుల జల్లె నిలనొక్క కిరీట
కందొగలిడె నొక్క కృష్ణవేణి

తే గీ. తక్కు నెచ్చలు లట్లనే తలియిల్లు
ధాటి కొవ్వనిరాధావధూటి కవుడు
తమతమకు నొద్దికైన సాధనములాసగీ
సారఁజేసిరి శైత్యోపచారవిధులు.

ఉ. కొనులిన బైపువులుదగుబ్బుల బొబ్బిలి నొప్పుక ప్రమా
కాముని కాల సోకి యిది గప్పుక మండదొడలగ మన్మథ
స్వామికి నే డిదే చమరు వత్తియు లేనివి వారిజోతు లో
సామజయాపర యని చారలు చేతులుపట్టి పంక్తగన్.

79

తే గీ. సకియ లిటు నల్పశైత్యోపచారవిధులు
చెలియ కవి విమ్మ కెరువు తేనెనవితానఁ
గాఁగ మితి మించ గా నది గాంచి మధుర
వాణి యనుచాన మన్మథస్వామి నెంచి

సీ. రత్తిమనఃకాంతాయ రాజీవకుంతాయ

మతయోనితరధాయ మన్మథాయ

సత్కీరవాహాయ జగదేకమోహాయ

మత్తకూర్పితధాయ మన్మథాయ

పద్మాకుమారాయ బాలికాధారాయ

మహనీయవిబుధాయ మన్మథాయ

మధవప్రథవాయ మాధవసుదినాయ

మానితాత్మకధాయ మన్మథాయ

మంజుహర్షజతోధాయ మన్మథాయ

మధుపగుణచాపనాధాయ మన్మథాయ

మహితశృంగారపదనాయ మన్మథాయ

మనసిజాయ తుభ్యం నమో మన్మథాయ.

కం. నగధయః డెప్పటివలెఁ జెలి

తగులొందిన నిన్నె యిష్ట దైవము వంచున్

దగఁ గొలుచుఁ బాపు మాపద

భగవాహన గోపతనయ కమలాదరణా.

82

తే గీ. అనుచుబ్రాంబి వందనం బాచరించి

మృగముచేత కేదంగి రేకుపైఁ ద

దీయఁజుత్రంబు వ్రాసి రాధికనుదాసి

యాత్మజమె దిట్టముగఁ గేల రత్నగట్ట.

83

కం. ప్రియునామమృత పలుకులు

ప్రియ మందఁగ నాలకించి పెంపు దలిర్పన్

నయినములు దెరచి సరసిజ

నయసుని నటఁ గాన కడలి నాచివ్ పెరున్.

84

కా. చికాంతానుజి యంగజానకము లోకాధిత మై సర్వ నా

లోకాభీష్టగ్రతు వర్షము లురూరోజాదులం గుప్పఁగా

ళోళోద్రోముచేఁ జెఱంగు మొగమున్సోకించి తా నేడ్చె న

స్తోతోన్మృతదుయార రాజ విలసత్పువ్యక్త రావంబునన్.

85

కం. పనజాతవదన లది గని

పనితానుజి చుట్టు ముట్టి భగవతు మమ్మా

పనమాలిఁ గూడె దిదిగో

వినుమా దక్షిణపుగౌలి విగదం బయ్యెన్

86

సీ. అలజక్కు-పలకెక్కు పలకద్రొక్కు బలునిక్కు
 గలగుచ్చపాలిండ్లు గలగెనమ్మ
 విగిజెందుతోగవిందు తగలొందువగలంబు
 వడవారవిందంబు వాడెనమ్మ
 నునుగల్వలనుగల్వఁ గనునిల్వడనుచెల్వ
 మరుకన్నులనుచెల్వి దొరఁగెనమ్మ
 పరువంపుమరువంపు మరువంపుగరిమంపు
 చిన్నారిసెప్పేను చిక్కనమ్మ

తే. నొక్క-మగుచెక్క-టద్దముల్నిక్క-నమ్మ
 తావిచెంగవిమోదిడా లూరెనమ్మ
 యేలయుఁజాలి వనమాలి నేలి మేలు
 కొనెను వినవమ్మ శుభముచే కొనెదవమ్మ

87

వ. అవివ విని రాధికావణి యిట్లనియె.

సీ. తనివార హరిహరము గనలేవికన్నులు
 కలగిన నేమాయెఁ గాంతలార
 చెలువువికొగిటు మెలగవిడేహంబు
 చిక్కిన నేమాయె జెలియలార
 గోపాలకన్యామి గ్రోలది కమ్మోవి
 క్రుక్కిన నేమాయెఁ గుడకులార
 యెమ్మోకాని యురమ్మ గుమ్మనిపాలిండ్లు
 కమలిన నేమాయెఁ రమణలార

తే. గీ. యెటిగి యెఱుంగక పలికెద రింతె కాని
 యొడ విడనిబాలి రతికేరి నెలమిలేని
 నట్టిదేవుడెడబాసి నట్టితెనుక
 జీవనంబేత తనువేత జీవ మేల.

89

ఉ. మానిసులార మీర అను మానముమానుడు నమ్మకద్దు నన్
 గానిపనుల్ మదిం వలచి గానిల నేటికి నేటికియొడల్
 నూనకరాన్ని కామల తిత్తి సొంపువహించెద బత్తు ముంచుడీఁ
 ప్రాణము ప్రాణనాణికుని బాసితరించునె యెంతనిల్వినన్.

90

ఉ. ఈయొడఁ గాయమున్వీడిచి యేగకవంచు విచారమెంద లే
 దాయదు పార్వభానునిఁ శామరవైరిఁ గానికానిన్

- పోయిన బోవకున్ననిలఁ బుణ్యమొసాప మొ గ్రుడ్డికన్న దా
మూయక విచ్చినవృత్తి మూసిన నేమి కలంచినాడగ్గర్.
- కం. బిలే యింకొక నెంజలి
యాతరుణీ స్మరునిమోము నవలోకింపం
బాతకురాలైతిగదా
యీతరిననుఁ గూర్చి ఎగవనేటికి మీకున్.
- కక. అని పలుకు కనితి గనుగొని
కనకాంగులు కనుల నశ్రు కణములు దొరఁగన్
వనరగ నేటిగి నేటికి
వనజాక్షుడు వచ్చువేళ వచ్చెనటంచున్.
- సం. హరి యదె వేంచేసి వరరథాంగన్నార్చి
యను వంద వీక్షించు మనియె నొకతె
కమలాపుఁ డదె యీమొగం బయ్యెఁ బద్మినీ
హాసముల్ చెలరేగ ననియె యొకతె
గోపరినుడు కమః ప్రూరప్రవాల్ బాట
నల్లదె పొడమోపె ననియె నొకతె
యదె లోక బాంధవుం యరుడెంచె గుముదాగు
అజగి కల త్వంప ననియె నొకతె
- తే. గీ. కరుణనెన్నుఁడునీమీద గన్నదెలుచె
నదిగొ దిశరెల్లఁ జెలివొందెననియె నొకతె
వచ్చె నాచాయ వగ కాడుఁ వగవబోకు
మతనుభయ మేమి నేయువం చనియె నొకతె.
- కం. ఈనీతి వారిపలుకులు
సారకు వీనులను సోక సతి మరు కాకల్
దీరగ తెలుడొకడ నా
కొరిం గోరుచు న టుండె సమృత్తి మతియై.
- తే. గీ. అంత నచ్చట నర్జునా వ్యాయాని సఖుని
కేరి రాధిక పంచిన చిలుక యలుక
తెప్పకయె పోయె నని చెప్ప జెత్తగించి
వనజనాక్షుడు మనముఁ ది గ్గనగ్గ లేచి.
- సీ. రాజాస్య గీరింతు రవల పాపల మాని
ధవకొమ్మి యిచ్చుకె దండ మాని
పడఁచులు దెచ్చిన కారిపల్లకి మాని
గుతుగంధు లిడుచామ రమలు మాని
కాంచనాంగులు పట్టు కరదీపికలు మాని

శుకబాణులను హెచ్చరికలు మాని
భామానులు లోపంగు భాగములను మాని
తనితలు విసరు పాతడలు మాని

తే. గీ. బాణుభివీడ్డ నరవిరి సరులువాడ
బెట్టువగతోడ వృద్ధులు కొట్టుకాడ
విరహ మెనగూడ ముత్యం పేరులూడ
జనియె నా ప్రోడ శృంగారవనమువాడ.

వ. ఇట్లు చని.

98

కం. చైత్రధనంధవాదిక

చిత్రమనోహృద్యమైన శృంగారపదన్
మిత్రులతో రాధా శుభ
గాదివృద్ధి కలంచి గరుడ గమయమకలెక్క.

99

సీ. ఎలనాగ నాచెంత కంతెంతచియించె

తనమద్దు చిలుకనుబది చెనొక్క
వచ్చియిచ్చట నాదువర్తమానముచూచి
పోయినశుకమేమి బోలెనొక్క
యేడాక్షి శుద్ధివిని యీనినపులిబోలె
బదరి భగ్గునమండివడి యెనొక్క
యోయొక్క నెపముగా నతివలుపక దాటి
మించగానేమి బోధించినొక్క
తోయజాననమది కేమి తోచెనొక్క
దైవమేగతి కేయంక దలచెనొక్క
కాల శని యాండెనో జ్వరాలి బాసి
యేల వచ్చినివాబుద్ధి కూలిపోను

100

ఉ. కామిని చిల్క పోయి పలు కన్యని గుండెగబిలు మంచనన్

మోగులయింత తేసికొని మోవివడంకగ మోమనాడగా
గామని కాకలగుమిలి కంటికి బుట్టెడు నీరునించి తా
నే మనియెంచెనోమదిని శంకపించెనో యేమి చేసెనో.

101

సీ. నిడుఁబాసి నిమిసంబు నిలువజాల నటంచు
 గాఁగిఁటజేర్చుక గడియనేపు
 నీ వెంటనేవత్తు నేఁ జాళలేవంచు
 గరములు పట్టుక గడియనేపు
 ననుఁబిల్వ బంపుఁజానాయాన నీకంచు
 గన్నీయనించుచు గడియనేపు
 దానిమాఁజిక్కి దయవీడికుమటంచుఁ
 గదిసిఱొమ్ముననాల్లి గడియనేపు

తే. గీ. గాఁగవగచుచు గడ్గద కంఠియగుచు
 ప్రేమమీరంగ దీక్షన వీడెమిచ్చి
 పశుపజాలక పైనంబు పనిచినట్టి
 యువిదనడబాసి యిందుండు టుచితవగునె.

102.

సీ. చూతునాయొకసారి శుకవాణి నెమ్మొము
 కలువరాయని గాంచు కలకదీర
 విందునా యొకసారి విరిగోనిపలుకుల
 సలపికధ్యవి విన్న యభుకుదీర
 జేర్చునా యొకసారి చెవిమేనుతో మేను
 పూపాన్పుపైనున్న తాపమాఱ
 దొరకునా యొకసారి తెలివచ్చనవయంబు
 దప్పి మొగ్గతనంటు రతకుదీర

తే. గీ. గలుగునా యొక్కసారి చక్కవిమిటారి
 ముద్దుచెక్కిలిప్రేమతో మూర్ఖవంగ
 గొనబుకప్రపుఁబలుకు మూర్ఖన్నయట్టి
 కాకదీరంగ నంతరంగము చెలంగ.

చ. అలవనిజాంఘ్రేపద్మయలలత్తుక నామని కాళ్ళ సోకఁగా
 నిలిచి తమిం దొడ్లొడలు నీవియు నీవియు నాభిలాభియున్
 వల నగుటొమ్ముటొమ్ముజిగి నాతెర నాతెరమోముమోమునం
 గలియగ విండుకాగిటను గ్రమ్ముకనెమ్మి చెలంగు తెన్నడో.

సీ. శృంగారయాపన క్షీరాభివడుమను
 దనకారు నంగారు తమ్మియనఁగఁ
 దగుకుమించన మించు దనుచంద్ర రేఖలోఁ
 బరిధివిల్లుకరంగ పదమనంగ

గలదు లేదనునట్టి కాను దీనియందు
బూచిన దింపెన పూ వనంగ
నలు వొందునాభిప్ర త్నాగంబునను బుట్టి
ప్రసహించువరి లేన వాఁడనగ

తే. గీ. జొక్కి మరు లెక్కి మెత్తలఁ జాట్టి చూడ
వదాఁ దొవర్చినమోహన యంత్రమనగ
మరులు గొలిపెడు దొరపాని మరునియిల్లు
కళలు గరగంగ ముద్దాడి కలియు లెఱుదొ.

105

చ. పయనము పోయినచ్చెడిరు వారపునుచ్చట లావణ్ మఱెం
తయు నిను గూడు ప్రోడలఁజఁ దప్పక చెప్పుమునాదుఁడ్రాతనా
పయనము గానినుద్దియని పల్కుముటంచును మేన వ్రాలి హా!
దయ పగవారికైన నమితంబుగఁ గా దనుచావనెన్నుదున్.

106

చ. మొగ మొకయింతజేనుకొని మోచి చలింపగ మేను సోతఁగా
జగితమఁందు నీరొలక జిత్తజగేహము చెమ్మగిల్లెనో
రగ దలఁచాటిట న్నిలిచి మా)ప్పడి నే నిటు నచ్చుచేళలన్
సొగసుం జూచి నానుదతి చూపువలంచిన నోర్వకళ్యమే.

107

సీ. శయనింప నొల్లదు శయ్యపైవైనను
వనజాక్షి నాయురంబుననె కాని
వనియింపనొల్లదు పసిడి గడ్డియ నైన
ఘనవేణి నాయకముననె కాని
భుజియింపనొల్లదు పులిజాన్మునైనను
దెలువ నాకమ్మొది లేనెగాని
విసఁగ నొల్లదు రుద్రవీరారవంబైన
గలికి నా గళరవంబులనె కాని

గీ. పిలువనొల్లదు తనతోడి తెలులనైన
గన్నియత మిన్న ప్రేమతో నన్నెగాని
అట్టిగుణరాఁ నెడఁచానీ పట్టిగాని
ఘొండులే నె విధాతదుర్బుధిచేత.

సీ. మధుపులమార్పుల మక్కువలొనరించి
 కమలపు మార్పుల దయాభుటించి
 నెమ్మొమ్మమార్పుల నెమ్మది నవరించి
 నాతెనమార్పుల వనిపు పెంచి
 జిగితొడ మార్పుల సొగసెంతొ తనరించి
 కొఱిట మార్పుల గనునమంచి
 తగు తల మార్పుల ధనుకంబు పుట్టించి
 ప్రక్కమార్పుల చేత భ్రమభుటించి

తే. గీ. పాఠయలుక నించి తెంటనే బుజ్జగించి
 కళ్ళలు గరగించి మనసార గారవించి
 రతుల సొక్కించి నన్నెలు రమణిసెంచి
 బాలిగొనిచాల యీవేళ తాళజాల.

చ. కులుకుచు గల్లమైనిలిచి గుబ్బులచాడగ గొప్పు వీడగా
 దిలకము జాణ రెప్ప లరలేలగ నూర్పులుమీఱ మారునిల్
 జలజల మంచు జెమ్మగిల జెక్కుల చెమ్మటలూర హాయిగా
 తలపడి చేయుపుంరతిని భ్రానము చేసెద నెప్పుడు నృదీన్.

110

చ. వడకెడునున్ దొడల్ వడలు పావడనాతెరపాటు చెమ్మటల్
 నడలిన పెన్నెరుల్ కరగి బాటినచాదిక చిట్లుగంధమున్
 బెడిదపు టూర్పులుకి కులుకు పెన్నెనుగుబ్బలపచ్చిగోరులుం
 దడబడు యాలమున్ వలపు తండరయుగండ మారుసాధవన్
 బడలి నుఖద్రవం బాలుక బ్రక్కను నిల్చు చెలిం దలంచెదన్.

సీ. జరించుచు నదల్చి సామిరమృని పిల్చి
 యెడరానుకొని నిల్చు నుడుటు దనము
 జగుగుబ్బులను గ్రమ్మి బిగికొగిటను గ్రమ్మి
 మనసార దనువమ్మ మంచితనము
 ఒడికట్టు నడలించి తొడతొడగదియించి
 బెట్టగా దమినిండు దిట్టతనము
 జలఁగుత్తిట్టులుదిట్టి యలిగి చెక్కిలిగొట్టి
 వలపుముద్దులుజెట్టు సాలుపుండనము

తే. గీ. మొక్కి మొక్కించుకొనునట్టి చక్కదనము
 పొగడి పొగడించుకొనునట్టి ప్రోవతనము
 దక్కి దక్కించుకొనునట్టి దంటతనము
 దానికే కాక కలకె యేచానకన.

ఉ. ఎందఱిజూడ నీవఱకు నెందరితోడుత ముచ్చటాడ నే
నెందఱికిలే గూడి నుఖమెంతయుఁ జెందును? దానియల్లహో
టండము పొందుచందమును నందున జెందునుకద్రవంబు నే
చందనగంధియందుఁ గన సారె నలంచిన దానికే తగున్

113

చ. పొలములు కాటి నే గలియ మోడ్చికన్నులు విచ్చిచూచి బొ
మ్మలు ముడి తెట్టి జంకెనయునుంకపుకోపము మోముదమ్మి నిం
పఱ నదల్చి యోరి దయయా దయ మాలి విధాన మున్న నా
తల నిలు వ్రాసె సద్గురుని తద్దయు ప్రాన్యదుకన్నె నెన్నెదన్.

చ. పలుమరుఁగూడి నేదుగును పైసగును ల్లనుపించువేళఁ గ
న్లువలు విచ్చి చూచి యరగ నిడి మధ్దుబుగుల్క నవ్విమేల్
భి యవునయ్య యేలి తిది బాగజె హవిడకంచ మెచ్చినన్.

బాలుపుగ దృష్టి దీసికొను ముద్దునుముద్దు దలంప శక్యమే.

115

చ. కులుకు మెఱుంగగల్గిచవుగుచ్చలు జెల్లవ నాది యాత్మ భూ
నిలయము తుంటి నంటఁ దొడ నిగ్గులు దిక్కుల బర్వ నీత్యుతుల్
గొలిపి చిటుక్కుమంచు జరిగోటికొనం దల గ్రుక్కి సొక్కుఁ జే
నలయఁతొంగి నెన్న మరుగ్గలమయ్యె నదేమి చెప్పుదున్

నీ. అలమి కొఱిటగ్రుచ్చి యెల్లందులకు జొచ్చి
కానెలఁ జేయవేయు కొలంబు

నుదికి నెందొడలెత్తి యొడలున్నుచ్చున పాత్తి
హితవొప్పునెమరొత్తిలిచ్చిజెల్ల

తగుకు లేఁ గనఁ దగ్గి తమి యుప్పతిల నొగ్గ
ధేనుకబంధంబు నాచుజాతి

చితచనఁ బై నెక్కి రవలి మోచ్చకనెక్కి
పుంభావ మొనరింప బూనుసొగసు

తే. గీ. రయవుఁ జాట్టినలతహార హరువుదేరి
తనువుతనువున బెనగొన ననువుదేరి
నలపుతో నాగబంధంబు నబువుదారి
దానికేకాని మరిదేనికైన గలచె.

117

చ. పొలముల గూడనో రకుల పోహణ జూడనో మేల్మీసేనునో
యలిగడ బాణనో విరహానుందనో కుండనో తెల్వ జెందనో
యల తొలి నీనిరాలియును నీజెత లీమితి లేనివాని నే
గలను నెఱుంగ నేఁ డిదిగొకంటి వయో! తొగకంటి కోసమే.

లే. మునుపువిద్వర లేదయ్యె ముదిత నెనసి
 జనునవిద్వరలేదయ్యె జలదిబాసి
 యేమి చెప్పదు మన్మథస్వామిమాయ
 మంచకయెముంచెనొంచగయెంచెనార.

సీ. సాగనులపుట్టిలు సాక్షుమందురదీవి
 రాజసమ్మతలెంకి రాజుచిలుక
 నెరవన్నెబంగారు విరవాదివిరిగి
 కునుమాస్తుచేధక్కకుల్కులగని
 మరునికాస్త్రపుటికలుపుటీటము పులి
 గడిగినముతైంబు కనులపాటి
 మదనసమ్మోహన మార్గజ మక్కల్కి
 మరులుకొల్పుటకిమ్మపందిపామ్మ

తే. తలనుగుణపేటి దివ్యసౌందర్యవాటి
 కనితలకు మేటి మాధుర్యవచనధాటి
 భావజానిగోటి ముద్దురాధావధూటి
 గాన మిత నేటివలలోన దానిపాటి.

ఉ. మారునికేలిలో జెఱుగు మానెవటంచును మాటుకేగనే
 సారకులోను నిల్వమని జాటుపయటచెఱుగుపట్టినన్
 మీతినసిగ్గునారజము మించినచూపులు చిన్ననవ్వుల
 వ్యాధిగ గుల్మిక్కల్కి తలవంచిన దొక్కటి కోటిసేయదే.

122

శి. కన్నులజెక్కలన్నెడను గర్మయొగమ్మువ గాయగీమున
 జమ్మిలపేదె మెవ్వరిది చక్కోబొమ్మ విదిత్రమంచనెవ్
 డిన్నికిరంబువలచి నునుసిగ్గుముడం బరనవ్వుమీఱు దా
 దిన్నగఁ మోముఁజూచి నగిత్రిప్పి మెత్తెవ్వరిదన్న దెన్నెదన్.

సీ. కాంచన కాంచినా ఘనఘనప్రభల్
 హెచ్చగానెదురొత్తులిచ్చియిచ్చి
 రతనాలకుతికంటు రంగులీనగమీటి
 సారావతధ్వను ల్పిలికి పలికి
 ముంగరముత్తంబు ముద్దుగుల్మగజేరి
 యొనరికెమ్మోవి యొసఁగి యొసఁగి
 తారహరమ్ములు తీరొండగ జెఱంగి
 గుబ్బితచే టొమ్మ గ్రుమ్మిగుమ్మి

తే. సగము మొగించిన కనుగవ సగము సగపు
సగముసగ మగుపలుకులు సగముముపు
కలివి సగమును దగరతి గలసి యతిసి
లోలలోచన నాయెడ వాగులు పెత్తుడొ.

ఉ. నిదురిక జాలులెమ్మనిన నే కయనింపగగల్గి యెక్కచే
బదలించు లేచి యవ్వలను బైట చెడంగిడి పవ్వలింప నే
బదముల వ్రాతఁడన్నెనట ల్మిని నే గలయంగ కయ్యై
వదలిన కీలుబొమ్మవలె వ్రాలిన దప్పటి దిప్పుడైతగన్.

124

సీ. ముద్దుకెట్లగవద్దు ముదిర! యెంగిలటన్న
మొనసి చెక్కిలిగొట్టి మోచి నొక్కి
నుద్దిగ నున్నాను నుదతి ముట్టకునన్న
గల్పిగుబ్బులఁ గ్రుమ్మ కాగలించు
నటల! పైబడికు మర్యాద గాదన్నచో
గదిసి పెన్నెరపటి కదిమితిట్టు
త్రతము నేటికి బ్రక్క నతిర! పండకుచున్న
బ్రేకొని కేలి కుపక్రమించు

తే. గీ. మేలుగని మెచ్చునాతెర గోలనిచ్చు
ముద్దుగొనవచ్చు నుద్దుల బొద్దుపుచ్చు
రమ్మ మగుగచ్చులిడి పువారకులహేచ్చు
నట్టి చెలిపొందు గాంచకే నెట్లుబందు.

126

సీ. అంగజన్మరతాప మాఱదు సఖముఖ
పూర్వచంద్రోదయంబుననె కాని
మదనవిదాహంబు మానదు నవబోజి
మోచిపంచామృతంబుననె కాని
స్మరదోషమాఱదు సతినిగంధనసంత
కుసుమాకరంబు నైకొనినగాని
మన్మథకార్యంబు మానదు జవరాలి
నిటలరాజపుగాంక నియతిగాని

తే. తలఁప వలరాచధూతంబు దలఁగి పోదు
ఘనఘనకచాకచాంబనంబుననె కాని
యెట్లువేగింతు నేరితి నేసహింతు
నెవ్వరిని బంతుగాంత పొందెపుడుగాంతు.

127

చ. మదనుని కేళిచేసెనని మంచముడ్గి విజాలగాత్రియై
పదరంగజాలి నేఁ గరిముపట్టి పునారతి కచ్చరించినవ
ఎదలిననీవితో శిరమువంచి నిరాదరహాస మొప్పుగా
మదనునియిల్ తగుక్కువన మక్కువఁబ్రేగు కన్నె నెన్నెదన.

సీ. ఆయ్య వచ్చెనటంచు దొయ్యలు లెటిగింప

బదరి నిగ్గునలేచి యెదురుకొనును
చెలిమి నన్నిగుమంతనేపుచూడకయున్న
నావఁ ద్రావినజోక నటనట్టిలు
నెడ నేది విన్నవానుడియెలుంగొయ్యంచు
నెరిబొమ్మనిక్కమై మఱచివినును
పొరువరత్త నేలి బడలితివో యని

పలిపె చెంగావి పాపడనువిసరు

లే. నేను సంతోషముననున్న నెంతోచెలగు
నింతనే విన్నపై యున్న శంతజెంచు
నట్టిప్రియురాలి నెడబాసి నట్టితనకు
జిన్నెలివి గావు మందర నున్నవింక.

సీ. చుక్కలగు కాదుసూర్యుడైయుండునా
చెలిమోముతోమోముజేర్చియున్న
విరులసరమ్ములు శరములై యుండునా
మెలతకన్ సన్నత మెలగుచున్న
జలుకలపలుకులు ములుకులై యుండునా
నిరిబోణిమాటలు వినుచునున్న
జగురకుతల్పముల్ చిచ్చులైయుండునా
చేడియపదనేవ జేయుచున్న

లే. మలయమారుత మెంచెన మంటలొన
లిసరుహాక్షికి మురటిచే విసరుచున్న
మదిమదిని నేనెకొనినట్టి కొదవలనక
సారెవేళఁ బరులను దూఱనేల.

సీ. కుచకుంభముఁమీఁద గోరంకుళంబావి

కలుకుకలుక్కున నటికిపట్టి
కప్పుపుచ్చిదిలోన దువ్వరంబాడించి
చలువగొజ్జగిరీటఁ జలుకొలిపి
దుచ్చికమాటల మెచ్చుచు లాలించి
ననసెజ్జ సజ్జారయనను జేర్చి

మరులుకొల్పెడినదికు మదతైల మెనయించి

తాఁబూలమును కబళంబు మేపి

తే. గీ. చివచివగ నెక్కి మర్మముల్ దవులనొక్కి

దురుముపై సరముల నెంతో దరముజూపి

నెయ్యములరార వబ్బుకట్టియ్యకున్న

మనమునచుమెద చెంద దా మరునిదంతి

ఉ. ఎవ్వరిహుటము లెఱిచి యెవ్వరిమున్నెడ బాసినా మె నే

దివ్యగ రవ్వలంది యిపుడిగ్గఱ మిద్దఱ పైవిదేశర

నొవ్వక నొచ్చి మోహమును నూతమునింగి నుఖంబు లేక

జవ్వన మెల్లబో గడపి చావట నేనిట దల్లడిల్లగన్.

131

సీ. హృదయేళ విను బాసి యే దాళబాలరా

జాములోవత్తువో జాగులేక

జీవితేశ్వరపోయి నీవింబు రా మఱి

జాములు మౌడొనొ పైచలేను

ప్రాణనాయక బదుల్పలుకవదెలరా

జాములు మౌడొనొ పొగిరాను

నామనోహరమర్శివన కేరియేలగా

జాములు నాడొనొ సహజముగను

తే. గీ. అని బహుదినాపైదాన కాడిగ్గ

దస్వరంబున నెడజేరి తామలనుప

రాలు కన్నీటి యేదల నీలదాటి

వచ్చినప్పటికేటి కీ వంతలకట

132

సీ. పికిలి పిట్టిలదారి విగికాగిగుంతేరి

పెదవులు గలచుక పెనగి పెనగి

మల్లవల్లభులట్ల మరుసాదవలపట్ల

గల్గములకు వచ్చి కలిసి కలిసి

వియ దొండుమాట్టిల కరణి నిర్వరమును

జాముపైసరములఁ జూపి చూపి

మత్తేధములపిక మలయుచు నెడయొక

తమకముల్ గిరికొన దాఁకి తాఁకి

తే. గీ. చింతి బకదారులను మెచ్చి పకిలి పకిలి

కొదమచిలువల చెలువునఁ గదిసి కదిసి

నూనకరుహార వసుధీక మేరునారి
చేరి గడిచేరి సరిహారి మీలు బెళుబొ.

133

౮. వ. వాలుమీల నేలు వాలుగన్న చాలు
సామసామ నోము మోముగోము
మాపు శేపు తూపు రూపు మాపునుజూపు
కన్నె నెన్ననన్ను మిన్ననున్న.

134

నీ. కపురంపుదీవిగ గరుకు చెంగావిని
దావిచే మోవిచే బోవనెంచి
యెరిచేటిబారను దలిరిక్క సారను
నారుచే గోరుచే దూలు తెంచి
వికచాబ్బకనులను విమలాద్రిమణులను
గనులచేఁ జనులచే ఘన మద్దంతి
యద్దంపు బెక్కుల హారాజానిక్కుల
తెక్కుచే ముక్కుచే జక్కదంచి

తే గీ మురువలరుకొమ్మ వలపుల ముద్దుగుమ్మ
కమ్మపంపంగికొమ్మ బంగారుబొమ్మ
నించుగొజ్జంగిలెమ్మ మచ్చంపులెమ్మ
నెపుడు గన నేర్తు నందాక నెట్టలోర్తు.

135

౯౦. నాగముల నేలు గుచములు
నాగంబుల నేలు నడలు నాభిలిమి పు
న్నాగముల నేలు నమహో
నాగాళయు నేలు టరుచె దలంపన్.

136

తే గీ చానమోమండ మెల్ల లోచనమయంబు
కొమ్మటొమ్మండ మెల్లను గుచమయంబు
కలికితన్నండ మెల్లనుగటిమయంబు
గానదానికిసాటి జగానగాన.

137

నీ॥ జలజాక్షిలావణ్య సురవీ కా కున్నచో
జనుదమ్మిమొగ్గలం దొనరనేల
నవబోనిశ్శృంగార వనము గా కున్నచో
లిలియోయకదలిక లలర నేం
పల్లవాధర మోహవల్లి గా కున్నచో
ప్రమరకక్రిలతే బ్రలలనేల

జలంబి మన్మథునినే విల్లు గా కన్నచో
జగిచూపుతూపులు చలంగ నేల

తే గీ. కలిః నలరక గాకన్నఁ గళలుగులిః

తార కాపుకృష్టమై చాలఁదనరనేల

భామినీమణి నాతఃఫలమై కాక

యున్న దియ్యువిరుచుల మేలొందనేల.

138

క. అని వనరు వనరుహాతుని

గవికరమున నూదిపలికెఘనతయొకింతై

వను లేకను శ్రీరాముఁడు

చను వొప్పఁగ బావమఱిది సరము దోపన్,

139

కం. వనుగఱుగొనుఁనను గఱుఁగొను

మనుచునుగోటానకోటులంగనలుండన్

మనిగెదు రాధను దలఁతుచు

ఘనమోహరసానిలోన గమలదళాక్షా.

140

కం. మాయక్కకన్న రాధిక

యే యెక్కువ యైనచావ యెఱిగింపు మదే

యాయను నాయను నెన్నఁగఁ

బ్రాహ్మింబున రాజుబంటు వాని దలంపన్.

141

అ త వావిగాని వాని వఱుగునఁ గడులెన్ద

గుట్టులేదు మిగుల గట్టువాయి

బుద్ధిగాదు మాను పెద్దాపెదండు మిం

తనకుఁ జేటనంగ వినక కృష్ణ.

142

ఉ. నా విని యల్కదొల్క యదునాయకడిట్లనె బోంట్లజాతులన్

భావము మరకర్కములుఁ బ్రౌఢతనంబును దారతమ్యమున్

కోవిదకోటికే తెలిసికోదగు నంతయె కాని కానలన్

గోవుల మేపుపల్ల రపు గొల్లవికిం దలియంగ శక్యమే.

143

వీ. తాఁ గన్నకుఁతురై తగునుడిపడఁగిం

లెనఁగిన నలువ కే ఘనత దఱిగ

దనగురుపత్ని యే తనరారుతారను

గదిసినరాజు శే కొదవపచ్చి

జెలియలివాదియై చెలు వొందు వృష నెంతో

తొడఱినియనున కేదోస మొదలె

మనుచురా లెన గంగనుగూడి తెలిసిన

మున్నటిరాజుఁ డేపన్నె దొరఁగ

తే గీ. నెనిసి ముడదండ్ర మరుకేళి నెనసివట్టి
వ్యాకువంతటిముని కేమి వాసిరగ్గ
వావి గాదంటి వారార వారల్లె
నీవు నేర్చిననీకులు నేరకేము. 144

తే గీ. హరికిధూకాంత దావావి నత్తగాదొ
అలపురానికి గంగమేనత్తగాదొ
హరిహయునకహల్యాపతిఁబత్తగాదొ
వా రెఱుంగరొ నీపాటి వారుకాదొ. 145

తే గీ. రాముకంటెను బాసకీ రామ పెద్ద
కాంతుకంటెను రేవతీ కాంత పెద్ద
రమణుకంటెను నేలినీ రమణి పెద్ద
శివ దంటి వీచే పిన్న పెద్దవార. 146

తే గీ. రామ గాదది ముగునాభి రామ గావి
నారిగా దది మరువింటి నారిగాని
కొమ్మగాదది సంపంగికొమ్మగాని
గుమ్మ గా దది మద్దులగుమ్మగాని 147

పీ. మగ తేటిగఱుకు మగువముంగురుకు
నేనాటి స్నేహమో యెఱుంగ రాదు
అలచందమామకుఁ జెలియ నెమ్మోమున
కేమి దాంపత్యమో యెఱుంగరాదు
కపురంపుతావికిఁ గలికికష్టావికి
నేయామకుల్యమో యెఱుంగరాదు
బంగారుగొడ్లకుఁ బడలి పాలిండ్లకు
నేయనుబంధమో యెఱుంగరాదు

తే గీ. కళుకుమగమీలు చెలివాలు గనుఁదాలు
కాంతికిచూపు మరుచేతి కలువకూపు
పసికమైమించు కళికలో యానెడిమించు
నొక్కచోటనె పుట్టనిదొకటె కొదవ 148

ఉ. గంబుర మోవి మాయకుంగంబుర తియ్యనిపల్కునీలనా
గంబుర జేరి చందురునగంబుర ఫాలితలంబు చారు పూ
గంబుర కంఠ మంబుజయుగంబుర కన్నులు దేవమత్తనా
గంబుర పెన్నడ ల్పులనగంబుర గుబ్బచడల్ దలంపగన్. 149

కం. తారలు చక్కవిగోరులు
తారలు రదపక్షి పంచదారలు పలుకుల్

తారలు చొక్కపు పిక్కలు

తారల జెలి గెలుచుటరుచె తారణ్యమునన్.

150

అ త- మబ్బుమబ్బునడచు బిబ్బోకవతితేటి

వింటివింటినడచు తెలిదినడుచు

కలువగెలువజూచు గలకంటిమైతావి

మించు మించ నెంచు మెలతమేను.

151

తే గీ॥ తొడలె చాలునుండల దొడలిగెలువ

నుదురెచాలును శకిరేఖ నెదురుకొనగ

గోడెచాలును దారలదూలునేను

జాన మెయిచాలు హేమాతి శయమునెంచ-

152

తే గీ॥ ఇందుబింతాస్య సిరునవ్వునెంచిమాడ

జంద్రకిరణివిలాసంబు సహజమయ్యె

వింతినునుగొల్పుకప్పున కెంచిమాడ

గాతమేఘులు సరిపాటి గాదనంగ-

153

ఉ. చిగురులు పానకంబు నుధటివరసావలి జుంటితేలియల్

పగడము ద్రాక్షలుం జెలకు పాలును బాలును బంచదారమున్

మగువ మెఱుంగుమెఱిగితి మన్మథ దాహధరంబుదీర్చునే

తగుసకలాంగకంబులకుఁ దద్దయుసౌఖ్యము వీనునేర్చునే-

154

తే గీ॥ తారుమారు గుడంబులు దీరదేరి॥

తారుమారుగుడంబుల తారుమాలు

మా రటంచని మాలు నేమారునట్టి

నారియారుకయారె జె య్యారునీడె

ఉ. గిరులును గిండ్లు గిన్నెలును గృష్ణకచాపపాళికోడి రా

మఱియొక పేరులేకచన మక్కువ జక్కనపక్కు లుక్కుద

క్కిరయిబడ జూపి జోడెడసి కుండి యమందరసానుభావతన్

నారువు దల్లిక కువల యాపునకే హితవొంద వాయెగా.

156

నీ. కుటిలత్వ మావారి కురులప్రాపునఁ జేరి

జనవరులెన్నఁగా ఘనత కక్కె

గతివత్వ మెనలేని కలిగి గుబ్బులనాని

పాతకుఁ గొండవక పేరుజెందె

మండత్వ ముల వొంది మగువ నెన్నడ నంది

యనుపవచిభ్యాతి నతికయిల్లె

జంచలత్వ మెసంగి చెలికన్నుల నడంగి
 కువలయానందర గొమరు మిగిలె
 తే. గీ. నాన గృహత్వము చెలికాను దెసనుదొట్టి
 యిల ననంతయశఃస్ఫూర్తి నెనసె ననిన
 జెలియ నయ్యుత్తమాంగిని గలిసినట్టి
 పురుషుఁ డొకర పురుషోత్తముండుగాఁడె.

ఉ. దాని మెఱుంగుముంగురులు దాని ముఖాబ్జి కాన వైఖరుల్
 దానివికాలనేత్రములు దానియొయారపుచూపునందల్
 దానియొగోజగొరవము దానిక దానిచోరంగు మేనిదాల్
 దాని కళాకలాపములు దానిపుదుూపులు దానికేతగున్.

158

ఉ. చక్కఁడనాడ కేమి రుచిసంపద కేమి మెఱుంగుకేమి పెం
 పెక్కఁడె రాతిబొమ్మయెడ నెంతయు దానఁ బెనెమి దానిపై
 మక్కువ లెక్కుతక్కులును మాటలపిక్కులు సాక్కుఁ మ్రొక్కుతే
 దిక్కున నైనగాని కలతకల దేలగ నెంచి చూడగన్

150

క. అనిపలికి నికితనమున

నానుదీయక చేరిపోరు నెడవింటిదొరన్

గనికినుక దొణుక ననియెన్

వనజాక్షుడు వానివానిబలమునెల్లన్

సీ. కలువల చెలికాడ కానీర నీకాక

నుండరీమణిమోము జూచుదాఁక

మలయమారుత యేల మలపెను నీరాక

నుదలియూర్పులు మేన సోకుదాఁక

మదకీరమాయేల పదలెను నీవీక

పద్మాక్షీ ననుజూచి పలుకుదాఁక

నెనులి యెందుకు వట్టి దుముకులు నీకేవ

తొయ్యలి నెరికురు ల్లవ్వుదాఁక

తే. గీ. పికమ నీహుఁక చెలిమాటవి నెడుదాక

నంచ నీపోక సఖినడల్లంచుదాక

తేటినీడోక నత్తిచూపు నాటుదాక

మార నీధాకనన్నింతి చేరుదాక

తే. గీ. ఇంతలోననె ననుమీర లింతచేరి

బారుదీరుక బలుకారు బారునేయ

నాన దాళదె మీమిద నానరేపె

పొమ్మగట్టెద చక్కర బొమ్మజేరి

క. అని కింతుఁ గంతులములఁ

దనచే నైవంతదూటి తారివిరాలిం

గొనుకొరిముందు దోచఁగ

పదితామణి నెన్ని నెజ్జ వ్రాలివిరాకై.

163

మాలిని. ఈగురని రతయూచున్ యోజనశ్రేణి చూచున్

గనరుచు చెలి నవ్వున్ గప్పుమిసంబు దువ్వున్

వినువుచు విధిదూటున్ తెట్టికొక్కల్ల గోరున్

గొనరుచు బయలానువ గుండిసర్వంబు మానున్

164

కం. వినునెందుఁ జిదికు మన్నను

గనుగొను గనులెట్టుజేయు గలవర మందున్

గినుక గొను కిరము వంచును

పదితా రమ్మనుచు జేరు పనుధంజేరున్

165

కం. హరి యిటుల విరుల పాస్సున

విరహాగ్నిఁ నిగురుకాఁక జెతగొని పొరలం.

166

చ. కనుగవడమ్మలున్ సిరపు కప్రము మోవిని గల్వఁ దారలన్

గొనబుచివుట్టు గేలఁ చెలిగోరుల మొల్లల బంధుజీవపు

న్ననలు పదాబ్జయుగ్మమున నాభిని బొన్నలు మేన మర్వము

న్నినిది నుగంధమ్మల్లాలిపి నెమ్మిని బూసురటిల వీచుడున్

167

లే. గీ. సారప నొనర్చుకైత్యోపచారివిధుల

శ్రీనివాసుండు తెల్లర వేదదేవ

ద్యుచుడి యంతట బోహమా పె నుదయ గిరిని

బూర్వదిక్పతిపాపట బుట్టవంగ

168

క. శ్రీమద్గోపవహూమనోహరణ పుంజీధూతశృంగారయా

పామేయాద్భుతసుందరాంగ జితపుభాస్రాయుతా రుక్మిణీ

భామాద్యస్తమహిమ్నూపాభృత హరబ్రహ్మమరేంద్రస్తుతా

జీమూతప్రకరోపమానకలిత క్రిపీతకర్ణాన్వితా

169

కం. అనుపమ లావణ్యా కృజ

పదితామచమర్దనాదిపాండిత్యకరా

తినులేజఃస్ఫూర్తి జితా

తనుకోటిమహానుమాభృత సహస్రకరా,

170

మాలిని. శంజది శేషణ కారవశేషణ కార్యవిచక్షత కాంతినిధి
రంజితభాషణ రాక్షసభీషణ రత్న విభూషణ రమ్యసుధి
సంజయ కారణ శత్రువిదారణ పాయక భారణ చారునిధి
పాంజలివారద పాలనసీరద భాసురసారదయాజుధి.

171

శ్రీ తీ యా శ్వా న ము

నం పూర్ణ ము

శ్రీ ర స్తు

(ఇథాదేపీయ మనునామాంతరముగల)

రాధికాసాంత్వనము

★❖❖❖❖★❖❖❖❖★

— చ తు ధా శ్వా న ము —

శ్రీ గీతాంసమానా

భోగీంద్రశయాన విహగపుంగవయానా

వాగీశనుతాఖ్యానా

యోగీశ్వర చిన్నకృష్ణ యోగనిధానా.

1

తే. గీ. ఆవధరింపుడు దేవ దివ్యానుభావ

వ్యాసమనినూతిజనకభూవరునిఁ జూచి

చొక్కటపుజీనిచక్కరయుక్కరలకు

లెక్కయై మించునుడిచవు లెక్కఁబలిక

2

స. అంత ననంతుండు దుశంకంతుసంతాపచింతాధరం బంతరంగంబున
మలుంగుపలుచుకొని కాల్యకరణీయంబు లాచరించి వేద్రస సంపన్నంబయినయన్నం
బొకయన్నుదలమిన్న వడ్డింప వారగించి గంధోదకంబుచే గంధూషించి ప్రత్యుత్త
పాణిపాదుండై యాచమించి దివ్యాంబరాధరణ గంధమాల్యాదుల ధరించి యత్త
మామతకడ కేతెంచి నమస్కరించి వారిచే మన్ననలుగాంచి శేరచ్చి బహుధివంబు

లాయెం బోయిరావలయునని మందలించి కడలించిన కొతుకంబున నిశాదేవిం దో
 దొనిరమ్మని తగువారల నిశుమించి బతులు మెరసి తన్ను తెంబడించి వచ్చు బం
 ధజనంబుల బహుళగరించి పంచితకరధం బాకోహించి మించినవేగంబునం జని
 చని మునిజనబృందావనంబగు బృందావనంబుఁజేర వరుగుదెంచి రథంబు దిగ్గి నిజమంది
 రంబుఁ బ్రవేశించి యందు నందఱుతోడలగురించి నమస్కరించినవారును గాఢాలింగ
 నంబు లాచరించి క్షీవించిన ముదంబు పహించి యొక్కసంకేతస్థలంబున కేతెంచి
 శ్రీదాసు నామధేయునిచే గురంగవయన తెఱంగుమఱుగు లేక యాలించి దిటంబు
 చాలించి యందు కేమినేయువాడ ననియూహించి నేబోయినం గాని రానోపదని
 నిశ్చయించి యప్పుగల్గె నొక్కలాగున వేగించి శుద్ధరాత్రురబునం బతులుదేరి తేట
 యై జగంబెల్ల వల్లిబిల్లిగా నల్లకొని బాబిల్లి మొల్లమిగా తెల్లివిరిసిన బొండువల్లియు
 నుల్ల నీలునిండు పండువన్నెలలుగాను రాధికా నుందరాంగీ మందిరాభిముఖుండై
 చనునమఱుంబున.

సీ, యేడబోయెడ విందు నాడిపామ్మని పల్కు
 వింతులపైఁ గన్ను లెఱ్ఱఁ బెట్టు
 బోసీము మముఁ గూడి పామ్మని యొరికట్టు
 చిన్నికన్నులఁ బెడ చేతఁ గొట్టు
 నేఁ గూడ వచ్చెడ నిలు నిలు మని చేతు
 చంచలాక్షుల వదలించినెట్టు
 నామిదియాన యిందాఁక రమ్మని పిల్చు
 భామినీమణుల నే మేమొ తిట్టు

తే॥ గీ॥ విటిగ నిక నేల పోవద్దు పిడె మరులు
 మామ మని లోకు లిటువంటి మాట లాడఁ

కడ వ్రుపశ్రుతు లనిచాల తత్తరించు
 రాధపై బాలిగొని యను రాజమాలి.

4

తే॥ గీ॥ ఇటులఁ జనుదెంచు హరిరాక యెఱిగి చిలుక
 చెప్ప విని రాధతనయొద్ద చెలులఁబిలిచి
 కౌరి యిట వచ్చెనని వింటి మీరే లతని
 విడక నిల్చుడు మోమోట మిడకయందె.

5

చ॥ అనిన మహాప్రసాద మని యాచెలు లందఱు నేవితాన నై
 నను శకటానిగంధి గనం గలిగెం గద నేటి కంచు నె
 మ్మనముల విట్టివీగుచును మారునిగంధగజంబులట్ల వీఁ
 కెను జనుదెంచి వాకి లరి తట్టుక నిల్చిరి ధీరచిత్తై.

6

తే॥ గీ॥ రమణిపైకాఁ యంతవిరాళి గొనుచు

నేరుటివి నైనఁ బాడక యేదివిసక

నెవ్వి యూహింపకయ నచ్చి యెప్పటట్ల

రాధయిల్ చేరఁ జననొక్క రామవలికె.

7

నీ॥ ఘనత నడ్డము లేక చనియె దెవ్వఁడ వీవు

స్వంత మాపనిగాపుసామిఁ గానె

స్వాము లైతిరి చాలుఁ బా లవ్వతికి బొండు

నీవు పా మృనుదువా నీతిఁదప్పి

నేను గా కెవ్వరు నీ కిటుఁ బనియేమి

పని లేక యే నేల వత్తు నిటకు

శాపము లిఁక నేల నానాఁడె పోయెఁబో

యత్త కల్లునకు నెంచైనఁ బోనె

తే॥ గీ॥ రాత్రిచేరాన నున్నావు రా మురారి

పగలు చేరము లాయెనో పద్మగంధి

యిట్టియర్చువు లేడిట్ట గట్టిచేసె

చెలి మవల నేలుదొరపాని కిట్లుగానె.

8

నీ॥ చెల్లనిమాటాడి చెల్లించుకొంటివి

నేర్చి నేరక యంటి నోర్చుకొనుము

విడు మింక నీ క్రియ దెల్లిమాటల నెల్లఁ

దీ నైన విటు లాన క్రియ నేల

పద్మాక్షి విన్న దెప్పుర మాను గడ కేగు

మేలిక యల్లిన నెవరు దిక్కు

చని యేలి కగునిశాపతి జేర్చుకొని యేలు

మిళ యెవ్వ రే నెవ్వ రెంచి చూడ

తే॥ గీ॥ మొదట నెన్నార్చునండి యాములుచందవము

బోటిపద నేవ చేసిన వాఁటనుండి

కొంటెవగ లేఁక జెందనో గోపచాల

కొంటె నీకింత యాయనా కొమలంగి.

9

తే॥ గీ॥ అంటుపడి వచ్చినావు మమ్మంటకేగి

కౌరి మాసంభరములుతర్పణులకొరఁగు

మంటునడలే దటంచుమిమ్మంటియిప్పుడు

బాసరెల్లను జేసెద భామరాంగి

10

సీ. కవదోయితుం పేమిగనుమనిద్దర లేను

రాధపై బాళితే రాత్రియెల్ల

గోటిచీరు లిడేమికోరి విభ్రాంతిచే

నారి నారయుఁ బొడల్లూరఁ జీరె

బలుగాటు లివి యేమి చెలి నెడఁబాసిన

కమలజాపై నౌడుగగుపఁ దవిలె

జడవేటు లివి యేమి సరసిబాక్షిని జేరు

నునిజోటిగొని మీటె మనసిజాండు

తే. గీ. కుటింకచ నేల కీగంధ మొలుఁ జిటిలె

మేటివరహగ్ని నైకొన బీట లెత్తె

బసిఁదిదుప్పటిఁ బస పేమి పద్మినాధ

విసక పచ్చనివలుక నా డనుట నన్ను.

సీ. పామును బట్టెరఁ బా పేమి చేయుఁ బా

మృహిగర్వదమమంప వైసనిన్నుఁ

జిచ్చులొపఁ జొత్తుఁ జి చేమి చేయుఁ బా

మృతిదవానలభోక్త వైసనిను

గురల దాఁటెన గురలో నెచ్చుడు లేమి పా

మృత్రివిక్రమూర్తి వైసనిన్ను

నేనానఁ బెట్టెద నా నేమి నేయుఁ బా

మృదిసర్వజ్ఞుడవ వైస నిన్ను

తే. గీ. సత్యములు పొత్తుగుడుచు గా సన్నతాంగి

భరిర సత్యము లాసలై వచ్చునీరు

నైన రాధపదాబ్జంబు లంజికన్ను

నంబుకొను మిళపాదంబు లచటి కేగి.

తే. గీ. అనుసభమణి వాక్యమృ లాంకించి

బలిమికలుములజాలుములు బలియ జొరవ

చేసి చూడెద ననుచు నా శ్రీధరుండు

తీరి చెంగఁగలోఁ జొచ్చి పోనఁగాంచి.

సీ. ఓసీరదాంక యోచంద్రబింబాస్య

యోమినల్లో చన యోనుచాళ

యోచంద్రికాహాస యోమధురాధర

యోమంజులాలాప యోనుదంత

యోకంబుకంధర యోషీవత్తోఽ

యోవారియనాపాణి యోగుమధ్య

యోయూరఃజితరంధ్ర యోతూణివిధింభు

యోపల్లవసమాంఘ్రీ యోగుయాన

తే॥ గీ॥ గచ్చులిడి శన్న ము చ్చుడ చొచ్చినచ్చె

లెండు లెండుని శౌరిపై శేమలెల్ల

మొనసి పైటలు విగఁగట్టి ముందు కల్కి

మరునిమూలబలంబనా నుతవడించి.

14

సీ. నిడు విడు మని దాని కడకన్ను లెఱఁజేసి

శలికమృతమృత విసర నొకతె

తను వొఁగించుక పొంది తమియుప్పతిల వంచి

సంపంగినవలచే జవిర నొకతె

ర్పు మృటంచు నదల్చి జాడకడ్డము నిల్చి

విరజాజివిక లెత్తి విసర నొకతె

గగ్గోలుగా వార్చి కడుదుకంబు దనర్చి

జగినలుగలువలఁ జదిమె నొకతె

తే. గీ. చలువపన్నీరు మైనింపఁ జల్లె నొకతె

యొప్పుపుప్పొడి తెప్పన గుప్పె నొకతె

యూరగకాయని రాసీక యొడ్డుచూపి

యామఁ డవిరాధ వైదళం బనుప జెలఁగి.

చ. చెలి చెలులిట్లు చేరి తనుఁ జెందినయుల్లము లుల్లసిల్లగా

లు చనుగుబ్బపొటులను వారోజడవేటుఁ గోటిపొటులన్

గలిలిచేసి రవ్యలిడ గాఁ గని శ్రీహరి యాటెపొటులం

గఁగని గంధవీంధుర మనంగ దొలంగగనిల్చి యటనున్.

16

తే. గీ. నుదతి యనుమంత కడగంబ జూచినంత యంతరంతులు చేతురా యంతలూర

లలుకదీరగ దొరసాని కమరబలి చెలిమియొనరించి నుకృతంబు జెందుడనిన.

సీ. చెలిమియొనర్చగావలచె యానిన్నంచు శపనుల్కి కమ్మొవి విఱచె నొకతె

యాబుద్ధిమానాఁడె యొందుబోయెటంచు విడనాడిచేతులు విచ్చు నొకతె

యెవ్వారిశెంచక యిక మొగుదువంచు గలికిలేనడుముల్ గులిక నొకతె

మమజూనిఁ నేడైన మాటలాడితివంచు నాలుగన్నుల బేఁ వైచె నొకతె

తే. గీ. పెట్టికొక కాళ ముదవిన సేవకునకు గిలుగునొక కాళమంచును గళలు మూఁ

రాలగమృతులు చెక్కులఁ దూలియాడ మాచ కాచక మఱి కల యూచెనొకతె.

కం. కనితలిటు లగడు పలు పగగని యిప్పుడు వీరికాన గార్వము గనఁబో

మని తెలిసి రాధవినగాఁ దనరఁగ హరిపలిక దలఁపు చొప్పె బర్వన్

19

కం. రమ్మ మరువపు రమ్మ గుమ్మ జలలేని సామ్మ గొజ్జగి తెమ్మ
కమ్మనుకొన్న సంపగి కొమ్మ దయచేసి మనవి కొమ్మకొమ్మా. 20

చ. నిలువరిమంతగాఁ గలిగె నేని ననుం బిలుపించి నీను హా
న్లుకుమిటారి గుబ్బచను గుట్టఁ (గుమ్మ యదల్పి పల్కి చే
నలవడఁ జెక్కుగొట్టి యకటా జడ కొద్దిని మీట కిప్పు డీ
చెలియల కొప్పగించి యిటు సేయగఁ జెల్లునె రాధికామణీ. 21

మ. అదుగో మారుతు పొంచెనే చెటకు విల్లాలాయ మైవంచనే
యెడపైఁ దూపులు నించెనే యలిబళం బెంతోవిజ్జుంభించెనే
మడకీరార్భటి మించెనే పవనుడు సామర్థ్యంబు రెట్టించెనే
కుదతీ నిన్నిటు వంచనే సలుపు ముం మింఘాతి నిర్మించెనే. 22

చ. చెలి నిను బాసి నెవ్వగలిఁ జెందుచు నిద్దర మాని ధైర్యముం
చెలిపెడివారు లేఁ ప దేశివరెం బులిపించి యొంటిగా
నలుగురి యాడికల్ వినుచు నావిధి నిట్లుతపింప నీను పె
ద్దల నుక్కరానికైన పని తాదయ సేయగ రాజ నాపమున్. 23

చ. హరిహరి రామరామ యిటు లారడి నేతురె వసకారి హా
కరణివదోసపం దీనుప కట్టకుచాళునె చాలుచాలు నా
సరిసరిజాణ లాగిపడు సల్పు మానునిపోఁ దారి నీ
చిరదయ నేలచే తనుకుఁ జేరితి నే నిపు డంగ నామణీ. 24

చ. నను గరుణించినే పలువ సంపజ కాఁగిట గారవిఁచినే
ఘనత ఘటించినే చెలిమి గాంచజ నాపలు కాదరించినే
నెనరు గణించినే ముదము నిఁచజ యొంచజ యేల నాపయిం
గినుక నడంపజ తెలియక నిను వేడెద రాధికామణీ. 25

ఉ. చక్కని దానవండు రథిసార తెలింగిన దానవంచు నా
యక్కల దీర్ఘవంచు నను హాయిగ గొఁగిట జేర్చుదామ నే
నిక్కము నమ్మివచ్చునెడ నీవిపు డీచుటుమాయలాండ్రచే
నక్కట యొప్పుగించి యిటు లారడిచేతురె రాధికామణీ. 26

కం. అని యావాహనము విస
ర్జనమును లే కున్న చూచి శౌరి శుకంబే
సెన జెట్టిన దీపని యని
యనియెం జెలి చిలుక నెంచి యున్నతము లాలుకన్. 27

కం. చిలుకా నీకును నాపై
నలుకాపలుకాదరించియమృతమలాలుకం
బలుకుచు ముద్దులు చిలుకుచు
గులుకుచు నిటురమ్ము ప్రేమగొనకొనినాపై.

చ. అన విని చిల్కె యుల్కిపడి యాహరిచీరగ నూరుకుండుటలో
దనకును మేరగాదనుచు దద్దయురాధకు బెల్చి ఘల్లుఘ
ల్లని నునుమువ్వించియలు నంఘ్రులమ్రోయగ రెక్కలార్చుచుం
గొనబుజవాది వాసనలు గుప్పున పీవగ వచ్చియచ్చటన్

29

సీ, శెరిశెంఘ్రిలవాని నిగలొందుతోగ విందు
దగ శెందు మద్దునె మొగమువాని
సాగనుచూపులవాని మగరాతి జగిరాల
దగురాల మొనగుదంతములవాని
నిడుదచేతులవాని నొడికంబునిడికంబు
నుడికంబు గొనుకంత మొనగువాని
గలికి పేరెదవాని వలమబ్బు బలపుబ్బు
శెలిదొబ్బువలపుమై సొలపువాని

తే. గీ. శ్రీకరాంగదకాస్తుధ కిఖికిఖండ
మంజూనుంజీర కర్ణికా మణికిరీట
కనకపటహారచాక చక్రములవానిఁ
గృష్ణదేవుని గనినవ్వి కీరమనియె

30

కం. గోపాలసామిగారా
కాపుర మేపురము చాల కాలమునకహా
మీపాదయుగము గంటిమి
చాపల్లము పేరె నున్న కాంతముదీరెన్

కం. అని పలుకు చిలుక నటు పో
గనికరమునఁ జేరెదీసి కనికర మొప్పుం
గనికరము దువ్వి ముద్దిడి
చవవునహరి పలికగండచక్కరలూకున్

32

కం. శుకవాగమృతాద్ధీందుని
శుకవాహనజనకు నన్నుజాలకననేయన్
శుకమాతగ దూరకమా
శుకవాణికిఁ బలుపు కరణజూడు ముంచున్

33

చ. అనిన విని శుకంబిటనియె.

34

సీ. ననుఁగాదుచూపువీరాతిఁజేరినవాని
 నే నెట్లు పిలుతు నో నెలకలార
 నాపేరు న్నివానగ నాడికిచ్చినవాని
 మో నెట్లు చూతు నో మదితలార
 బాస లెన్నీ చేసి పద్దదప్పినవాని
 పలు కెట్లు విందు నో పలుకులార
 సరివారిలో నన్ను జొర చేసినవాని
 చెలి మెట్లు చేతు నో చెలియలార

తే. గీ. యనుచు నిన్నెంచు జెలులపై నట్టెనెయ్యి
 వోయిమండెడు నగ్నియొక్కో యనంగఁ
 బ్రజ్వలిలి వేటుపడుపాము పగిదిఁజేరు
 తరుణి నేదారి వినుగూర్తు దానవారి

తే. గీ. తెలియఁగాఁ జెప్పుమనియెడు తెలిసి తెలిసి
 యందు శ్రమాయె నేనందు కనఁగ లేదు
 తెలిపి మునువలె నిఁకఁగూర్చు నతివియగునె
 తారి లేఱని నారి నే దారి నైన.

చ. అనుచు నిరాకఁగాఁ బలుకు వాచిలుకంగని దువ్వి యిచ్చ మే
 లానరగ ముద్దుజెట్టి వినుమో శుకవంశపయోధిచంద్రమా
 కనుగొన నేరిచే ఘటనగాదిది నీకగు నెట్లులెన నీ
 పని యొనగూడగా దెలియబల్కుము నాగతులన్ని కల్కితోన్.

సీ. పడతి యెల్లని గొంచె పఱచుట యత్తకు
 న్నాయుంబు దిప్పిన నడతయనుము
 పనిత! నన్నింతటివానిగా బెంచిన
 నీ తెలుంగఁగ నాదుభావ మనుము
 నెలత! నా నేరంబు నీకె యొర్పకయున్న
 నిఁకనోర్పి యేలువా రెవ్వరినుము
 చెలి! నీకు నామాద నలుకదోచిన చెల్ల
 పరగ నే జేసిన పాపమనుము

తే. గీ. తరుణిమున్ను నీయధరామృతంబు నానుబలిమినిన్నాళ్ళుపాఁజిములో పిలిచెనడుము
 తువిద ననువంటిరుగ వాని వచలనీవు నెవరున గడించుకొన నేరవనుముచిలుక.

చ. ఎలమిది మత్తనూజిని పసింఁచుక ముందుకు దేవ యాత్మయే
 కలుగును బుత్తుడై యటులఁ గావున నాతడె నేను నీకు నె
 ట్టు అయినను న్నుచు న్నమపుటొప్పును నామతజెల్లుదెల్పెనో
 నెలతకుఁ బాపపుణ్యములు నీచెయి నున్నవి రాజరమా.

కం. బలుపక్ష పాత ముడుగుము ఫలభంగము లిడగఁబోకు పాపముగావన్
గతతేజ దర్శినా నోచిలు కా దయచేసి చూపు చిలుకఁ గొలికిన్ 40

చ. ఆనవని చిల్క నావలన నారడిమాటలు పుట్టఁబోవునే
వనితకు దేటగా దెలియ బల్కెద దైవము తోడుగావలెన్
వనజదళాక్షన న్నెలుగ వా యని లోపలి క్షణ కల్కితోఁ
దన కగుకొన్ని కార్యములు తానయి యేకత జెప్పి యందఱున్
విన వినతాంగిజూచి యన వేమరు మగుఘోటి నవ్వుచున్ 41

ఉ. వానవనీలనీలక చ భారము మున్గదియించి యేను నీ
దానుడవంచు జేసెముర దానవతైరిని బిల్వగావలెన్
బోసరిపొమ్ము పొమ్మనిన బోననుచున్ మెడబట్టి నూకగా
నాననుజూలు పట్టుకొని నట్టులబోక పెనంగి యాడెడిన్. 42

కం. ఆనవని వనిత గిరుక్కున ఘనమణితాటంగరుచులు గననటుమోమై
విన నట్లుండిన మరలంజని శౌరినిజేరి మిగుల సంభ్రమ మొదవన్ 43

చ. ఇదె సమయంబు రిమ్మసిన వింతులనెంతో తొలంగ ద్రోయుచుం
బదిల మెసంగ లోనఁ జని పావలసద్దులు గండిపెం డెపున్
కొదల నడంచుకొంచు మదిలో భయసంభ్రమముల్ చెలంగఁగా
మదనుని గన్న మన్నెదొం మానముతోడుత బోవ ముందటన్

నీ. నునుపచ్చరాకట్టు పనిగీముల గడంగి

రవ మేది యుండు నా రావతముల

మగరాల దగుగూళ్ళ మరగి తిలల్ వంచి

పలుకులాడక కూర్చుచిలుకగముల

జిలుగు కంపులయంత్రములమేత లంటక

చాల సోలుమఁదూలుకారికలను

బటికంపుజగతుల నటనముల్ చాలించి

సారె వేసారు మయూరములను

లే. గీ. బాలశిశురేఖను ముడుంగు పద్మినులును

వల్లకి వేణుమరజాది వాదనముల

జోలిమాలిన చెలియల జూచి చూచి

తెనువకోపము వానిచే దిలసికొనుచు

45

ఉ. ఏమని పల్కునో చెలియ యేవహించునో యెట్లులెంచునో
యేమని పల్కగావలెనో యే నపు డే మక నేమిచ్చునో
కాముడు తోడు గావలయు గల్కికి మాకును జన్మలేక మున్
త్రేగుల గూడ గల్గునొ యిత యని నెమ్మది జింతనేయుమున్. 46

ఉ. గోపవతండు డీపగిదిఁ గొంకి తొలంగుచు బోయి రాధిఁ
గోపిగృహంబు జేరు నెడ గుండియ భగ్గవ మెల్లమెల్లఁగా
లోపలికేగి యచ్చట సరోజరిపూపఁజేదిశయ్యపైఁ
గోపము గొన్న యాకునును కోమలినింగని మేనుర్పులనన్

47

చ. పదమలదండమండి భయభక్తులెసంగగ జాటికందొగల్
చొదలెడువీవనన్ జలువపుట్టగ వీరఁగ దాన జానకున్
మదిని దురాపకోపశిఖి నుట్టకమీఱి మురారి ధీరుడై
మృదుమధురోక్తులన్ బలిక మీనవీలోచన నెన్ని తిన్నగన్
చ. జలకమలాడవేమి నునుచల్వలుగట్ట నదేమి మోమునం
దిలకముద్దిగ వేమి జిగిదేరక్షిసామ్యులు పెట్టవేమి మైఁ
గలప ముంద వేమి నగగా నిరిజాజాలు పూన వేమి నా
వలనను దచ్చు లేమి మగువా వివరింపు మెఱుంగ వేఁడెదన్

సీ. ఆలమూర్యబింబ మై యలరు నీనెయ్యెంగం
బలమూర్యబింబమై యలరనేల
మారుళరంబులై మీఱునీచూపులు
మామళరంబులై మీఱనేల
ప్రబలదుర్గంబులై ప్రబలునీగుబ్బలు
ప్రబలదుర్గంబులై ప్రబలనేల
యరిదిబంగారమై యశుయ నైజిగి
యరిదిబంగారమై యమరనేల

తే. గీ. చూడఁ గూడనినీరూపు చూడకడఁగ
వేటికేటికి నెరయంగ నెరుకపడగ
నింతయలుకకు గారణంబిది యటంచు
మందలింపుము నాయాన మందయాన
సీ. మనకెన్నఱును రాని మాన మిప్పుడు పూని
మాటాడ వేటికే మధురవాణి
నీకు నాకును గాని నేరంబు మది నాని
మనసియ్య వేటికే మధుపవెణి
యరమరికలు పూని యానెస్తములు మాని
మొగమేఱి చూపకే చిరుబోణి
నిన్ను నమ్మినవాని న న్నెక్కడను లేని
యగడేఱి చేసెదే యబ్జపాణి

తే. గీ. మారు డచె కానితన మూని పోరెబోని
నీదుప్రజ్ఞావికేని నే నేనెనేని

గాని మరిదాని కేమి నీ కైనిగాని
కరుణజూడగ రాదె యో మరునితూటి.

51

కం. పెంచినదానవు దాని గ
దించినదానవులు నీకె తెగిమమ్మటకుం
ఁచినదానవు నీకే
మంచిది మఱి నీకె యలుగ మర్యాదటవే.

52

ఉ. నేరము లున్న నోర్చినను నిజ్జరపుం జనుదోయి జేర్చిబల్
కురిమి మోచినొక్కచును గుల్కుచు బ్రేకొని వేడ్కఁ బావురా
దారిగ బల్కుచుం జిటుతఁ దాకుల నూకుల బ్రెసరంబులన్
సారెకుగూడి నామనము చల్లగఁ జేతుక మున్నుకోమలీ.

53

నీ. పకిము నీకీలైడ సరి వచ్చె ననిగదా
మించికాలియుని వర్గించుటెల్ల
నింతి నీబొమ్మల కనవచ్చెననికదా
విడక కంసునివిల్లు విరుమటెల్ల
దెఱవ నీచలులకు సరివచ్చె ననిగదా
గిరివరంబును బెల్ల గించుటెల్ల
సతి నీనితంబులు జరవచ్చెననికదా
మున్ను బండినిగూల దన్నుటెల్ల

కే. గీ. పరిత నీయానకున కన యనుచు గాదె
కువలయాపీడనమును బట్టి కొట్టుటెల్ల
నట్టినను న్యాయమా యిట్టి రట్టు య
వరయునుదిలోన నీడైన హంసయాన.

55

చ. చెలిమిని జిన్న నాడె నను జేయగ దీసి విరాళి గొల్చి నీ
పలచనిమోచిచక్కెరల పానక మానగ నిచ్చి నిండుకాఁ
గిలి విడిచొక్కజేసి మరు కేళుల రాపొనరించి యిట్టు నీ
పల దన్న బోవుదునె నాదుకు నీయక రాధికామణి.

56

నీ. మన కిద్దరికి మున్ను మరుఁగుగా నడిచిన
మరుని ముచ్చట అన్ని మఱచినాకె

చతుర్థాశ్వాసము

వదంతి చీక నాయెదుటనే విర్రు

తనఁబాడ బోకని నగిరి నీక

తెంబు పట్టుకొని చేసిన కనులొందిరి

చిన్ని వాఁ డంటివి చింతయేమి

వంగుగా నీతోడవయి నన్ను కెక్కించి

నాకు నుబ్బునబొత్త నవ్విట్టికే

భ్రాంధి నాకనులెఱ్ఱి బాటుంట గనినీత్ర

నిట్టూర్పు లిద్దిరి వట్టెఱువును

తిరిగి నీకేల బొలెమె స్థిరము పఱచి

చెప్పరానిది నుటికొన్ని చేసికొన

నునకు జరిగిన చేష్టలు మఱచినాక

అన్యుతో చెప్పబోకు మటంటివీక

మరులు కొల్పిన వానక మగువనన్ను

వహహ! ఇప్పుడు వికుచుట న్యామమటక.

చ. ఒకపరి నీకడన్నిలిచి యుంకిన బాలక యొక్క పారి నీ
సొగసు మిటారపుంటును సోకిన బాలక యొక్క తెప నీ
కగడపు తెలిపానకము పానము చేసిన బాలకే తరం
బొగి ఫలింపె నంచు మది నుండు గదే జగదేక నుండరీ.

మ. అదిరా వింతవిధం బ దారి తమకం బాఁడుండమింకొక్కచూ
అది బాగాయె నటంచుఁ గన్ మొగించి నీ వర్ధంతలం మెచ్చగా
మది నుచ్చొంగుచు బ్రక్కచూర్పులను చేమన మోహమున్మించ ని
వృథవానంద రసాభిఁ దేల్చినను గొమ్మా సమ్మతింపం గదే.

నీ. అంచె నైతేకదా యరవిందముఖునేను కేరి నీపడ నీక జేయుచుండు
గేరనైతేకదా తెలియతో నీవున జనునోయి పొందర్య పరజి గండు
రైక నైతేకదా రిమణి నీసిశ్చెంపు మెఱుంగుచన్లుబ్బు మెల్లిఁగండు
ముంగరైతేకదా మోహనాంగిరొ నీదు సొలపుటూర్పులగాలి సోకియుండు

తే. గీ. నహహ విరజాగ మీన కూర్మాదిరూపములను చాల్చితి తెల్లనెముద్దుగుమ్మ
తొల్లి యూదింతయొక్కింత తోచదాయె గతములగు కార్యములకెట్లకలగవే.

చ. తెలియి యొకర్పకే మనవి చేకొనవే మొగ మెల్లిచూడవే
పలుకక చేర రాక ననులొక్కను కేర్పక యాడంపవే
కలపు గణింపవే మరుదివాఁడు నంటెడ సమ్మతించవే
నిలువు తరంబుగాదు కదలెంపక వచ్చిక భావినీకుణ్ణి.

చ. పొలకొ నీవుపంపనటు పోవుటమాత్రం నాకాని బానిసైఁ
జెలిమి యొనర్చ లే దనుచు జెల్వగుట్టిల్లడ చిల్వబట్టి నే
లలర నిరంధూమితలమంటి ముఖద్విజరాజు ముట్టి నా
నిలకడలెల్లఁ చెల్లమిగ నీజుధరామృత మాని తెల్పెదన్.

61

కం. ఇంతిపూచోణులమేల్
బంతి నేమంతివిరియ వారపుబంతి
కంతుని పట్టపువంతి
పంతమె నాలోడ నీకు వలపులదొంతి.

62

కం. అనియెంత వేడుకొన్నను
జన వియ్యని చెలినిజూచి సారసనాభుం
డనియె మది దిటము జెచ్చుక
విషయము నునుకొనుక వలపు పెరిగిని లోలుకన్.

63

ఉ. మారుకు చూడ నావరకు మారుకు బావమటండి రాజు కా
వేరిటివాడు మాధవుకు పేర్పిని బ్రాణపదంబు గాలి వన్
వీ రిక నేమిచెయుచురో వేమలుజూచెద నీమనోస మ
వ్వారిగ వారె బాము లిడి ప్రాణముదీనిన నిచ్చెదం జెల్.

64

చ. నెలకొ నిన్ను నమ్ముదునె నీమకురుల్ కుటిలమ్ము రాయె జూఁ
పులుచెపలమ్ము లాయెఁ గనుబొమ్మలు వక్రములాయెఁ గద్దిగు
బ్బలు కఠినమ్ములాయె మటిభావము కర్కశ మాయె నావయం
గంబగుటయెట్లు నీకుదయ కన్గొనవే మదివంగ నాయజీ.

65

కం. చిగురువిలుకానికరములు
తగ జెచ్చున దూరి నేను దల్లడపడ గాఁ
సాగసారి యింత యోరుర
నగినం దగుపాటి గాక నాళికముఖి.

నీ. కలచి పాయుట పగవార్తైనను గాదు
మునుపుగా నన్నది మనమె కాదో

కవఁ బాసి బ్రతికిన కాంతలఁ గాంతుల
నటు మెచ్చనిది మన మానెకాదో
మనకూటమికి నాడుకొన్డు వాగలకన్ను
బొడిచిన రీతిని నడువలేదో

యందయాస్తమయముఁ మదిలోన దలపక
గడియకు పలుమారు కలియలేదో

తే నీ, యిప్పటి ఋణానుబంధంబు లిట్టులుండె
నైన నేమాయె నే మైన నైన గాని
నుభముగా నున్న నెపుడైన జాడవచ్చు
బోయవచ్చెద నెలవియ్యు పువ్వుబోడి.

67

చ. అనఁ గుబుసాబు నూడ్చినచుహాభుజగాంగన వా మునుంగు తె
త్తున బెనవేసి లేచి ముడిబొమ్మ లెసంగఁ గటంబు లుబ్బగా
గనుదొగ లెక్కవార ముఖకంజము జేవురుదోప చెమ్మటరో
కనబడఁ గాలిమో వడరఁ గామినిపల్కె దురాపకోపయై.

68

ఉ. ఎవ్వరు పిల్పిరిచ్చటికి నెందువవచ్చితి నేమి కార్యమే
నెవ్వరె నీ వెండ విఁ నెవ్వరి కెవ్వరు దేని కేని మీ
జవ్వని విన్న రవ్వలిడు జాల్పడవామెను వచ్చి లేచి పో
నవ్వద రెల్లవారలును నన్నును నిన్నును గోపకేళరా.

69

చ. నిలుకడ నున్న తాల్మి నహి నేస్తము దబ్బరమాట పడ్తులే
వలపు హుళిక్కి యాన లుపివావులు పైపయిమేల్చి నీదునీ
తులు మెలమెచ్చు లాదరణిదూలు దయబ్బట నమ్మవచ్చునే
యిల మగవారి దన్మహిమ లెన్నగళక్యమె యందులన్ హరీ.

70

చ. కపటులు క్రూరచిత్తులు న కార్యపరుల్ కహణావిష్టతుల్
చపలు అసత్యభాషణులిలన్మగవారల వారిలోనఁ గొం
చపు నెరతుంబింటివగ సామివి జేవగ నీప నాపయిం
గృప మరిమేటికిన్లుగుఁ గృష్ణ హరీ నవనీతవోర కా.

71

చ॥ మలకలమాట లిందు బహుమానములచ్చట గచ్చులిచ్చటన్
దలఁపులు దానిపైని బలుతప్పులు నాపయినేస్తమాడ బే
రలుక మరీడఁ గూర్చివగలకకడ నిక్కడఁ దక్కులద్దిరా
తెలియగవచ్చు నీవడత తెల్లముగా విటలోక నాయకా॥

72

చ॥ వలపులెట్లు కొట్టు రతిపడ్డులు నల్లినచోట ముగ్ధులుం
గలుగఁగ బోదు నాయెడనె కాని మరక్కడ నంచు నుంటిచార
నలుగురిపట్ల నీడియె నైజమటంచు నెరుంగ నైతిహా
నలుదళిరంబు మాట్టినను వల్లన వానిని నమ్మ వచ్చునే॥

73

ఉ॥ ఏమని చేరనో చెలిమి యింతి రవంతయుఁ జింత సేయుకే
నేమలు నీదుపాల బడివేడి పెనంగిననాటినుండియున్
కామలె కాని సౌఖ్య మెగపాటిగనైన నెలుంగనైతి రా
కామని జొందురామక్రియ రామనిపోడరుడొదువన్నిటన్॥

74

- ఉ॥ అప్పటిరాధ వేటె మరి యప్పటికృష్ణుడు వేటె చూడ నేఁ
 దిప్పటిరాధ వేటె కన నిప్పటికృష్ణుడు వేటె యింక నే
 లప్పటిమాట లానడక లాతగు లాకొలు లేనికూటముల్
 ముప్పునజన్మవంపునాఖముల్ దలపోసిన నేమి శ్రీహరి. 75
- ఉ॥ అప్పుడు మళ్ళి నామనను కైనటు లాడుచు జేరి కన్నులం,
 గప్పున బాస లిచ్చి దయకన్నద నీకె విరాలి గొల్పెఁగా
 దప్పుక నీకె నేననుచు దద్దయునమ్మితి నాఁడునాఁడె నిన్
 గప్పుయెలుంగువెల్వ వనికాంతుడ నే నెలుగంగ నైతిరా. 76
- చ॥ తొలుతను జీమకుట్టునొకొ దోమలు గుట్టునో యంచు జూచి నే
 నెలమిగ నెత్తి పెంచి నిను నింతటివానిగ జేయు పెల్ల నీ
 చెలియఁ గొప్పగించి వెళఁ జెందనొ కూడి నుఖంబు లందనో
 కలనుగ దెల్పు మీదయిన వేసము గాఁగనురానురాంత కా. 77
- క॥ విషకంఠరునెచ్చెలి కై విషకుచచనుబాలు గ్రోలి విషనిధిలోనన్
 విషధరువై దగునీదగు విషకుగుణం బేఁ పోవు విషరుహన నునా. 78
- నీ॥ భర బెస్త నేస్తంబు లొం సారెపద్మలు వెలయాలికానిమి విలువనియును
 మగసారెనిజమును జగలోభియావియుఁ గలుబొమ్మ గిలిగింత కాకి తెలుపు
 కొమటివర్తంబు గొల్లనిరసికెత కాముకజనులజ్జ భునికగఁ
 చోరస్వదేశంబు జూదరిధర్మంబు రేగవరిమోమోట మలనునిరతి
- తే॥ నీ॥ గగనకునుమంబు గొడ్రాలు కన్నబిడ్డ శశివిహరింబు దున్గీచ జాతుఘనక
 పంచమకుచిత్వ ములుని మంచితనము గలదె ని న్ననఁ బరి యేమి కలికికృష్ణః.
- తే॥ నీ॥ నాతెరానుచుఁ జెలిఁగూడువాడు లేరొ పుక్కఁబాటుక సతిశేలు వారులేరొ
 ఎవర నైకమృత గొనిపార్లు వారులేరొ వారు నీవారి హెడఁగట్టుకొడుగాని.
- నీ॥ గోమఖవ్యాక్రమ మై గుడిగొనుమాత్ర తదిన గారికిమాటు పలుకరాదు
 మగడైతె యేవేళ మందుచునుండును మామగాంతకు మంట్లకూరి
 పెదబావగారైతె బెబ్బరివరె దూఱుఁ బినబావ చేకత్తి పెట్టఁ డవల
 నిరుగుపొరుగువార లే నుమదూఱు తోడికొడలి కను రావఁ గూడ
- తే॥ నీ॥ దన్నదమ్మలు గన మేఁగ వన్నెపులులు సారిది నిందటికనుగట్టి నున్నఁబెట్టి
 నేను నినుఁ జేర నీవండు దానిఁగోర బ్రతుకు బాగాయె ధూర్తగోసాలరాఱు.
- క॥ అల్లందు కందుకొని నీ బెల్లింపుల బడిన మొదలు పెనుబాముకే
 యిల్లయతి నరిసిచూడగ గొల్లనితో బొందుచెలికి గొదవే గొదవర 81

కం. మును నిన్ను గోరి చేరిన దనుజాంగసముక్కు పోయె ధర నని తెలియన్
విని కని వలచితి ననుచో నిను దూఱగ నేల నన్ను నే ననక హాసీ 83

సీ. మును ముక్కు కొన్నాళ్లు మన మున్నయదృశ్యం బదివిప్పి చెప్పగా వలవిగాను
తవలి కొన్నిదినఁబు తవల నభేదమై మోగితి హడ లేని మేల్మి యెసగ
నంతట నీవు నే నను కొన్ని వాఁప్పు లమరితి మిద్దఱ మగుచు తెలిసి
యిప్పుడు ముగర మై యీ నలుగురిలోన చిను కాపురము మాఁడు విధములాయె

తే|| గీ|| నేమిటిసుఖంబు లికమిద నేటికైదుకు లేటివఱదల పోయె నీ మాటలెల్ల
నూర కిటు రవ్వ లిడి సరి వారునవ్వ వసుధపై దారి నేనుండ వలె నె శౌరి-

సీ. ఎనలేనిప్రేమ నీతెపుడు వత్తువో యంచు దళవాకి లెల్లగా నిలిచియుంటి
రమణ నవ్వుచు నీవు రా జాకునే యంచు బడతుల శకునంబు లడుగుచుంటి
ములు సోక కీవు రా వలె జేసి న న్నంచు గులదేవతల నెల్ల గోరుకొంటి
నేరీతి నైన నీ విలుగాకపో వంచు నిలువని ప్రాణముల్ నిలుపుకొంటి

తే. గీ. వసుని తెడవింటిపొల్పడి యెరుగంటి నిపుడు నినుగంటి నీమాట లెల్లవింటి
విదుము మిక దొంటిపోకలు నడువవంటి దంటయొకటికేపొమ్మ తప్పకంటి.

సీ. నీదుముద్దులగుమ్మ నీమోవిసొక్కితే కటకటా నామది కందనాల
నీప్రాణనాయక నీచెక్కుగీటితే కనరీ నామది చులు క్కనగ నేల
నీమచక్కారబొమ్మ నిన్నెంచ కాడితే పొగిలి నామది చిన్న వోవనేల
నీదుపట్టుచేవి నిను చాల నెనసితే యుదుగక నామేను బడలనేల

తే. గీ. నీదుదొరనాని చనుల చే నీయురంబు నొగుల గ్రుమ్మిన నామది నొవ్వనేల
దానిసొమ్ముల కెవ్వతెఁ వలచిమాడ వలపు పగ వారికైనను వలదు కృష్ణ. 86

తే. గీ. మున్నుజతగూడి తెంటనే నిన్నువీడి ప్రాణములు చేర నిన్నాళ్లు పట్టెనార
మరల నినుబొందిపోయిన మగులుజేంది జాలిబడజాల నందగోపాలబాల. 87

కం. ఈ నాటి వాకు గానని యీనాయక మెల్లఁ గంటి నీనానినదా
నీనం గాచియు నిశకేయీనాయెచు నింక నాన లేల మురారీ. 88

సీ. కావేటి కాల్వలై కడుబాటుఁన్నీయ వారక తుడిచెను వారులేక
విరహాగ్నిసఖితే వేగుచు బొరలాడి నూరడిల్లుమ యనువారులేక

దిగులుచే నిల లేక తెగువ శే కేయుచో వలదనిపలికెడు వాడులేక
మరుకోల రెడ నాటి నెరకొట్టు కాడఁగా భయపడ వద్దను వాడులేక
తే. గీ. కలఁగి మోహాబ్ధిలోమున్ని గాలిసోక
గట్టుగానికయుంటివే గానిపడెడి
నాటికేలేని మఱినిపు నేటికేల
చాల తడవాయె నెమ్మ గోపాలరాజు.

89

కం. మానమె ధనము శేహము
మానమె సర్వంబు చూడ మానవతులకున్
మానము పోయిన వెనుకం
బ్రాజముతో నుండ వలెనె వద్దదళాక్ష.

90

తే. గీ. అన్ని యిటు లాడగాంచి ము రాసురారి
రిమణి దాసరితప్పు దండమునదీరు
దీరుమానమటంచని తెలువపాద
పద్మముల వ్రాలె నళి తమ్మి వ్రాలినటుల.

91

కం. కంఠమంజీరము ఘల్లున
వనిజుడయదాద్రాదివిబుధ వసేవ్యంబై
తనరిన హరికిరమహోన్న
వనజేక్షణ ద్రోచె వామి పాదము చేతన్.

92

కం. లేది యదూత్రముఁ డనుఁ జేఁజాచియు నాజన్మమిపుడు నవలంబాయెన్
నీచిన్నిపదము నొచ్చెనొ నాదివరభంబు దాఁకి నాళిమభి.

93

చ॥ నెలఁతలొ యాలకించు తొడనిగ్గు తగుక్కన జీర మీఱ గాఁ
గులుకుమెఱుఁగుగచ్చి చనుగుబ్బలు పొంగఁ బసింది యందియల్
ఘలుఘలు ఘల్లనం జరిణకంజములన్ గొని తన్నినంత మై
ర్దులుర్దులుర్దుల్లనం బులకజాలము రెత్తెన దేమి తెల్పుదున్.

94

నీ॥ చేతుల మెఱపుల చెన్ను రెం తెనను
దొడలఁ జెందిననిగ్గు నడుము మేరు
గచ్చిగుబ్బల పెంపు కలుము రెంతైనను
బిలు దులనెరిమిన పెంపు మేలు
కనుబొమపైఁదగు ఘనసాం మెంతైనఁ
నునుబొత్తికడుపుకం దువలు మేలు
పలికెడుపెదవులఁ గలయెఱు పెంతైనఁ
బలుకనియలచోటి పాలుపు మేలు

శ్లో ౧౧ సైకి నెగిరినచీరయు యాకనంబు

మిగుల నాలోనిదగ్గర ను పో గగనగంగ

యార నూఁగాదు లేకయే కారుమొగులు

వనిత యాంకనగుఖంటై వర్జఫలము

95

చ॥ చులకన, జేసి వన్ వలపు చూటలు వుచ్చిన వీడ నాదినం

బలికన బల్కకుండినను బాలను ముంచిన నీట ముంచినం

జెలి మిఁకఁజాలు పొన్నవిన జేరఁగ బిల్విన బిల్వి కుండినన్

భరిభరి యాను గా దనిన బాయుదునా నిను రాధ కావణీ

96

వ॥ అనిన విని-

కం॥ వనకాక్ష యంత చేయఁగ మన సాగ్గనె యంతె చాలు మానముకన్నన్

విను ప్రాణమేమి భువమగునని యీకును వలపుకోప మదనము గాగన్.

98

చ॥ అందపు నైటకొంగు వదనాబ్జమునై నిడి శౌరి చూడ నా

యందునిభాస్య యేదై నలుగర్తి కలస్సనమొప్పు జెక్కుచున్

సందగుగల్పగుబ్బలను జాతెను తన్నయనాంబుపూరమల్

మందరమేరుకైలమల మాటికి బాటుర్పురంబులో యజన్

99

చ॥ వెలి యటు లేద్యం జూచి హరి చేరి పదంబులు పట్టి కూర్చితే

మెలఁతరొ యేద్యనేల నిను మించినవాడనె కోప మంతగా

గలిగిన నన్ను జేయ గల కార్యము అనియు జేసికొన్ను నే

తలపగ నీదుసా మ్మునచు దాబలిమిం గొని కాగిలించినన్

100

ఉ॥ అంత బడంతి మైముటచె వంబుజనాథుడు మోచి యానె నీ

మంత్రిని చెక్కు నొక్క హరి మగ్గుము అంటె చిటారి మద్దిడెన్

కాంతుడు గోట మీదఁ జెలి కన్గొన జెన్నడు నీవి విప్పెనా

కంతునిదంతి తారసిలఁ గమ్మవజీరునిపోరకున్ వదిల్

101

వ॥ ఇట్లనంగ సంగకోత్పాన తరంగితాంతరంగులై రాధామాధవు లొక్కరొ

క్కరి చక్కనినమ్మిని కమ్మనెత్తావు సామృద్ధిల్లుచు ముగ్ధుగంబగు మోహంబుల

నెమ్మదింజెంది రండు నంచు సోదరీకృంబనాంతరంబాధిరంబునుంగొన మందరిధరం

డనుంచానందంబున నందం బగుచెందోగల విందుచందంబును డిందుటలు నుండర

మందస్మితవదనారవిందంబునం గందుకొని ముద్దుజెట్టినం బెట్టినీయక నిద్గంపుబద్దం

నకుద్దియై తద్దయునొప్పు ముద్దుచెక్కుల నొక్కిన నొక్కినీయక కప్పుగాఁ గప్పు

కప్పులంగప్పుగొప్ప నెరికొప్పునిమీస నివరనీయక చొక్కంపు కంపుసాంపుసంపా

దించు తాచించె గాచిమోచి యానిన నాననీయక కట్టాణిమొత్తియంబుల ప్రిగమోడికట్టు

పనుల గతుబట్టు కెంబట్టురెకంబట్టుచాతక మట్టుమీటి గుట్టుబులుటబెట్టుగల్పినీబెపు

టుబ్బుగుబ్బచమగుబ్బలం బట్టివంట్టనీయక రంగుబంగరు దిం చెనవిరిజంటనంటు తుం

టవింటి దంటుయింటివంటినంట నీకమించు మించ మించుక్రొమ్మించు మెయిదీగె

కొగిలగదియించినంగదియించనీయక దాట్లనంబులు జెట్టుచు నలయించిన నలయించు

విలుగొన్న మన్నె దొరంగన్న మిన్నయాయన్నుల తనమిన్న నొంటికళలంటి సొక్కించి
విశాలించితివదిగడవడవునడవుక్కునం బైకెక్కినిక్కి చక్కర మోవి నక్క
జంబు గాఁ జక్క లేరుపడఁ జాటుక్కుననొక్కి మక్కువనొక్కినం జెక్కిలిగొట్టి
మదదండ్రిపై మఁతు కెక్కు మావంతులెక్కున సొక్కుదక్కి గిలుకలచప్పరకొల్ల మం
చపుహళహళలును తెలిపక్కిలొక్కదూది. మెత్తలోనత్తమిటుకీచు బుట్టులకూకలును
మొరతళిమంబుల నెవలగమగమవలయ గోరజనాచలొద్ది నెత్తావులు ఘుమ్మఘుమ్మనం
గగ్గన్న లినలినవిపరెడి హాసపరిమరడిప్పిటల రెప్పచప్పుడులును ఒకదానిలొమోతలును
సారఁకొకిలములవివకివలను కుక్కత్తిగ్గకొక్కొక్కకాన్త్రముం బిసంగించుకలికి
చిలుకల కలకలంబులం ద్రపిసపరవశములం దప్పిన మరుసామునదన తెల్లయిచ్చుగో
రునం కలయెలుగులును నిచ్చువుముచ్చటలం బెచ్చుపెరుగ మెచ్చులిచ్చు రాయంచల
వళావకులును గళరతములును మంజుమంజీర్పుశలయ్యరధ్యులును విడవవిడువకురడబ
డకు మెడమిడగవిడివడి తొడిగడనదుమదుమునునుడువులును ఘనజఘనసంఘట్టనా
చటచటాత్కారంబులు తోరంబులై మీసరంబులగు పైసరంబులెత్తనాదిత్రరిత్రరిక
హత్తుకొని తక్కుక్కుతక్కుక్కునును చిలుక లేజీవజీవహాబారంబునం దమిచిలుక నెను
రొత్తులిచ్చుచు సాటిలేనిమేటిగోటిపోటులం జొల్లు కొత్త నెత్తురుల మట్టిలుదిత్తరపుగు
త్తంపుచను శుక్కులెడనొత్తి యిరుగేలుసాచి కంబుధరగళంబును గొగరించి మోము
మోమునన్ జేర్చి తన్మృదురాధర నుధారసధారలం గ్రోలి తిత్తిని దుచులంచేర నిట్టియి
వురు నొడలడర దొడరిగుతుకు లదలింపులు ద్రూథంగంబులను చిటునన్ని లుద్దవిడపద్దు
లగ్గలిక తాకుమాకులువీకమొల బాహాబాహిం గచాళిం. బెసంగుచుజెంగుల నెసంగు
భరిన్నిభిత్ చిత్తరత్తు మాలి కాముంత్త పాంచాలి కాహస్తవిన్యస్త మల్లరంగనముల్ల
నితమల్లపల్లభులకండితెనకండివిక న్నచ్చ మున్నవర్షనీను ముగంధబంధురనుమతాళ
వుంవోడ్డతహతపగ్గతా నురుధూపధూమస్తామంబు లెగిరి నిగనిగమనుజగి మొదులన
గప్పుకొని యన్నోన్యానలాలోగ నోత్సాహమోహంబుల నించుకయింపయింపఁ బునః
పరస్పర నిదర్శనోద్యోగ వేగంబులం బుట్టునిట్టూర్పుగాడ్పులంగొట్టువడి యెట్టకేలకం
దెట్టగిరినెట్టన మొగంబులు చూచు కొట్టుబడతెననియొడ బడినచక్క వపక్కులమక్కువ
లందియంపొందం బొందు చాకీతిబంధప్రతిబింబంబుల ముకురంబులంగని సంకుచితమంద
హసంబులం వికవొందుచు బెసంగు నమనుంబున.

102

కం. హత్తుకొనియిన్ని విధముల దత్తరపడ నవగి పెనగి తనివారికయ్యా
లిత్తరి పైకొనె హరిపై మత్తేధను మీదనెక్కు మావంతుడనన్. 108
నీ. మరుగుదారముజోరె గిరికొన్న నెడికునల్లిమియున్దోచు చీరకటులు గాఁగ
జలజలమనిరాలు సన్నజాజులుచాలు చీలివాల్మరిక్కు చాలుగాఁగ
జిలుకమ్మ చెమ్మల ర్పిరిదోచు పాలంబు రేతొంచిన్నారి రేక గాఁగ
గరఁగిజాటిని సిక్కుకన్తూరితికంబు క్రంబుగాఁ జెలువఁచు కండుగాఁగ
తే గీ. వలపుదిలువప్రస్థ లలితామ్నలలుగాఁగ నాళలనుబెంచి కావని యందమూని
కృష్ణపక్షము రీతి నాకృష్ణు వేడి కృష్ణు దేవునిపైనుండి కేలిసలిసె. 104

సీ. చెందు గోరించిన - దండిగా బ్రెనుండి, నువచసన్నల బతు - గొంతసేపు
 గాలిచక్రము జాట్టు - కగణిని దిగుగొట్టి, వింతగా దీరుగును - గొంతసేపు
 పసిడి జంత్రిపుబొన్న - పసిది విన్నాడుగో, నుజుదును పటియించు - గొంతసేపు
 తుదనాడు బొంగరిం - బిదిబాగ గడిదీన, గంతు శివంబాడు - గొంతసేపు

గీ. అభినయము పట్టుమో చెమ్మ-వనురిగొట్టు, ముదమొదన దిట్టు-ముద్దుమొద్దువెట్టు
 ముగ్ధములగొట్టు మెలమెల-ముబ్బుదట్టు, బాల హరివైన బుంభాన - శేలివేళ. 105

చ. సకలజగంధి యీ పసిది - శౌరిని గూతుక కాగిలింపగా
 గిటికొని ముత్యపుకొసలు - కెంపులదండలు గుల్లయు ల్లనవ్
 బెరుగుచు రాలెము న్మృదుడు - చేర్చిన మల్లియనూపుగుంపు శ
 గ్గురు శిఖివిస్ఫులింగముల - గూతుక గాలినలీల నోపకా. 106

చ. అట్టినుదనున మదనజనకుం డామదనతిం జూచి మట్టు లనియె. 107

సీ. కుండగల్బులగోరు - చంక లేడని రాధ, యని నీ వెలుంగుదు - వంటబాత్తు
 చక్కెర కెమ్మోని - మెమ్మలేడని రాధ, యని నీ వెలుంగుదు - వసుకందవ్య
 మిసిమిర్వల దమ్ము - రసము లేడని రాధ, యని నీ వెలుంగుదు - వానిదేన
 లగువెన్ను సరిసెన - దండ లేడని రాధ, యని నీ వెలుంగుదు - వలసజనక

గీ. యనుచు విరువురు గడిదేరి - హాపుసుమిరి, యని కరిపోని కెమ్మోవు-లాన జేరి
 తమ చెలగలేరి యల కేర-జముల నారి, కోరి మరుజారి నలసిరి - కొమరుమిరి.

సీ. గన్య బృందావనా-రామసీమలయందు నతులిత గోకన్క-వాగ్రియందు
 పశ్చిమోజ్జ్వల శక్తి - సాధాగ్రములయందు దగణిబావైకతా-స్థలములందు
 బాణిబాత లతాంశ - స్యాగిములయందు, బహువిత్త శేలికా - గృహములందు
 మాదుత లలితవా - నీర గంజములందు, భీమనదీ తీర - భూములందు

గీ. సకల భాంజీర వటతరు-చ్ఛాయలందు, బారుతగచంద్ర చంద్రికా - పూగయందు
 దేవతేవుండు రాధికా - దేవిగోడ, గూడి విహరించె మదిగోని - కోరికలలర.

గీ. సంపదలుగల్గు రాధికా - సాంత్వనంబు
 చదివినను విన్న వైకొన్న - జదువుచున్న
 వారి కవ్యాదిగా నల - వార వారి
 బాత్తు హాసగును గోరిక - లభికదయను.

కా. శ్రీలక్ష్మీ ముఖపద్మ చుట్టద తను-శ్రీశీత నీగాంబుదా
 నీలామానుషగ్రహః ప్రమదలే - లీహాన శయ్యాస్పదా
 కాంఠీతట త్థి కోవిద మహా - కంసాది దుష్టాత్మ దా
 కాశియోరగ రత్నరంజిత పదా - కాంతేయ స్త్రోగ్యప్రవా !

కం॥ సారగదాధార సదా

చార సదా తనువినాత్న - చారుతిశోద్య

స్మాగ జనాకారయతా

ధీరనుతాపారచరిత - ధీకక్రౌతదశివా !

112

మత్తః వాగపాలక వాగదాలక - వాగపాలక వాహనా !

వాగధీశ్వర వాగహీశ్వర - వాగనశ్వరగాహనా !

యోగచారణ యోగధారణ - యోగకారణసాహనా !

భోగభోగణ భోగీనీపణ - భోగీభూపణ మోహనా !

118

— శ్రీ గ ద్య ము శ్రీ —

అది శ్రీ చిన్నికృష్ణ కరుణా కటాక్ష నీతూతూణ ప్రవర్ధమానానాన శృంగార రస

(పధాన సంగీత సాహిత్య భగవత శాస్త్రాది విద్యాపారంగత శ్రీమత్త్రిమల

తాతయాచార్య సాదాగవింబ మిందాయమానసమాన చోళసింహాస

వాద్యక్ష ప్రతాపసింహమహారాజ బహుకృతానేకచామిక

రాంబరాధరణ ముత్యాల గొప్పశుక్తిముక్తాయమాన

ముద్దుపశని ప్రణీతంబైన రాధికాసాంత్వనం

బహు శృంగారప్రబంధంబునందు సర్వం

బును జరుగ్ధాశ్వసము.

సంపూర్ణము.

